

I
137958

Incunabel

E.S.

JOHANN
GERLICH

I
137958

Incunabel

Tractatus De Ritibus et Aequitate et Multiplicatione Turcorum

In quo si quispiam aliquid de secta Turcorum: magna atque admiranda scire desiderat. Pauca que hic sub compendio narrant memoria reuoluat. Namque si ea sane diligenterque inspexerit: de multis inquisitionis veritatem agnoscet.

Comis Prof. Societatis Iesv Viennae inseri. catal. in tra. T. F. 230.

Incipit probemium in Trac. tatu de Horibus, Conditionibus et nequicia Turcorum

Hinc quod immaniſſima pſecutionuꝝ gra. non ta
humana q̄ diabolica. tribulationes ⁊ angu
ſtias ⁊ terrores nouiſſimoruꝝ tempm. q̄ hūa
no generi futura predcā ſunt. ⁊ adhuc quoti
die annūtiant in ferie tā veteris q̄ noui testa
menti in horrēdis draconū ⁊ beſtiarū figuris
⁊ ſtupendis celozū ⁊ elementozū motibus. et celeſtū pirituū
tā inſolitis actibꝫ ⁊ geſtibꝫ hactenus vt in codicibus legeba
mus. Hūc autē nō multis exemplaribus opus eſt. cū manifeſtꝫ
experientijs luce clariꝫ docemur ea in ſoribus noſtris ad eſſe
et ceruicibus noſtris inceſſanter ⁊ indubitanter incūbere: Vel
forte nō videmus illā cruentiſſimā beluā inimicū crucis chriſti
draconē crudeliſſimū. ſectā dico ⁊ cateruā turchorū infideliſſi
moꝝ. de molitꝫ cūctis p̄tibꝫ ouentalibus et aſſlata ſuo populꝫ
xp̄iani multitudiſe iſtūta venena ſuo infidelitatis infecta. ſini
bus italie appinquare. ⁊ ad ruinā Romane eccleſie quā ſolā de
liq̄rat totꝫ virtū ibiari. O q̄s nō doleat ſup tot ⁊ tanta xp̄i aiarū
morte. quas quotidie ap̄tis ſaucibꝫ inſatiabiliter deuorat. et ſue
dānationis heredes ſect. O perniciōſiſſima ⁊ crudelis nimis
pſecutio. O a ſeculo inauditū ſcelus. nō em̄ in corpe ſicut ceteri
pſecutores ſꝫ et in animas ſeuir. ⁊ dū corpora exterius ſouēdo
ſub pietatis ſpecie nō occidit. interius fidem auferendo anias
ſua diabolica aſtucia occidere intendit. Huius rei teſtimoniū
innumerabilis multitudo fidelū eſſe p̄t. Quozꝫ mlti p̄mp̄tiſſi
mi eſſent p̄ fide xp̄i ⁊ ſuarū aiarū ſalute in fide xp̄i mori. quos
em̄ p̄ſeruando a morte corporali. ⁊ ductos in captiuitatē p̄ ſucceſ
ſuz t̄pis. ſuo infectos veneno fidem xp̄i turpiter negare facit. Hu
ius rei veritatē ⁊ in me ip̄o exptus didici. qui cū multo mentꝫ
gaudio expectabā mortē p̄ fide xp̄i ſubire. ⁊ tamē vt iſerius
declarabo de igne ſemiuiuus extractus ⁊ viter redditus p̄ ſuc
ceſſuz t̄pis detentus in manibꝫ eozū. veneno erroris eozū q̄ſi
iſectus. de fide xp̄i nō modicū dubitau. ⁊ niſi miſericordia dī
mibi aſſuiſſet ⁊ me cuſtoditꝫ turpiter eā negaſſet. Igit̄ mee
intentōis in hoc tractatu eſt ea que de actibus ⁊ ſitōibus mori

Prologus in presentem tractatum.

bus et nequibus turcorum experientia me docuit. memorie et scriptis
recomendare ut si secunda vice (quod deus auertat: licet ad buccas
timeam) me iam senem in manibus eorum incidere contingat. ab eorum
erroribus melius quam iuuenis feci me custodire valeam. Et credo
quod etiam multum utilitatis possit deferre. si unusquisque fidelium istis rebus
talia audire. legere. studere conaretur. eo quod sicut constat multi
imo innumerabiles christiani fide christi renegant ignorantibus imo non
credentes ea que de eorum astucia dicuntur. donec illa queati. et ob
centur experientia quod prius intelligere neglexerunt

Incipit Prologus

Hinc autem mee infelicitatis historiam proponere volo quam
moses et quando captus fui a turcis et ductus in eorum ca
pivitatem. ut ex his et illis que dicitur superius unumquodque
certius fidem faciat dum me non fabulas seu ficticia. sed exactam
in meipso veritatem narrare simpliciter deprehenderit. Unum cum anno domini
M. cccc. lxxvi. in obitu imperatoris Romanorum Sigismundi
in magna inter ungaros et almanos exorta fuisset dissensio de faci
endo rege eo quod imperator legitimum sibi non reliquisset. Turcus
magnus qui vocabatur Borathbeg pater illius qui nunc regnat vide
licet Hochemetbeg in grandi exercitus multitudinem presillas in
trauit. dicebat enim habuisse tricenis milia equorum ea intentione
ut totam ungariam vastaret. quod fecisset nisi cuiusdam fluminis inundatio
deo sic disponente sibi impedimento fuisset. Illa intentione frustra
tus directus ad provinciam ultramontanam que sepre castra vocat.
et omnia sibi occurrentia crudeliter deuastauit. et demolitus
est nullo sibi impedimento dante. ea repestare ego iuuenis xv.
vel xvi. anno eiusdem provincie anno precedente recesseram de loco ciui
tatis mee. et veneram in quodam castellum seu ciuitatula nomine Sche
besch in ungaros. In teutonico vero Eulenburg studendi gratia
Que quodam ciuitas tunc erat satis populosa. non multum tamen bene
munita. ad quam cum turcus venisset. et castra positis expugnare
cepisset. dux valochorum qui cum turco venerat. propter antiquam quam
prius contraxerat cum ciuibus ipsius ciuitatis amicitiam. venit ad mu
rum et sedata pugna vocatis ciuibus persuasit ut suis consiliis assentiret
et cum turco non pugnaret. eo quod nequaquam ciuitatis municio esset suf
ficiens ad resistendum. Hoc igitur eius fuit consilium. ut ciuitatem turco

Ad

Prologus in presentem tractatum.

cū pace darent. et ipse a turco impetrare vellet q̄ maiores ciuitatis vsq̄ ad terrā suā secū ipse duceret et postea q̄ placeret eis recedere vel eā stare possent reliquū s̄o vulg^o sine alicui⁹ rez vel p̄sone detrimēto turcus in terrā suā duceret. et ibi data ip̄s terra ad possidēdū. deū ad placitū recedere v̄l habitare i opoztunitate t̄pis in pace possent. Que om̄ia vt p̄miserat iplera v̄l dim⁹ Impetrato cū h̄ pacto idacie vsq̄ i crastinū vt vnusquisq̄ q̄ possit se disponere cū rebz et familia cū pace exire. Quidā vir nobil⁹ cū fratre suo eque strēnuo viro q̄ prius fuerat Castellan⁹ et cū turcis multū p̄sigerat h̄mōi p̄silio et pacto neq̄q̄ ascēscens dicit se p̄us cētica velle mori q̄ se et vxorē et filios i manus turcoꝝ tradere. Persuasit eis q̄ p̄libus alijs et electa vna de turribz quā introiit et p̄ totā illā noctē arma et victualia intulit et fortiter muniuit. Cū his igit̄ et ego turri intraui et expectabā cū magno desiderio maḡ mortē q̄ vitā. factō itaq̄ mane turcus magn⁹ in p̄p̄ta p̄sone ad portā ciuitatis venit. et om̄es exeutes vnūquēq̄ cū familia sua iussit scribi et deputat̄ custodibz in terrā suā duci. sine aliquo rerū v̄l p̄sone nocumēto. Cuius quoq̄ et maiores duci valachoꝝ eodē mō ducendos i suā am terrā ccessit. Cū igit̄ vnūuersus exercit⁹ de hac p̄da nullaz p̄iez h̄re potuissz. cū maximo impetu et itolerabili furia vnā ite ter ad turri in qua eram⁹ spe aliq̄o lucrādi cucurrerūt. Quāta s̄t et qualis bec fuit tempestas lingua nulla sufficeret exp̄mere. Tāta erat densitas sigittaꝝ et lapidū q̄ densitatē pluuie v̄l ḡndinis excedere videret̄. Tātus erat clamor pugnātū et fragor armoz et strepit⁹ currentū. vt celū et terra c̄cuti viderent̄ i mōmēto. et q̄a turris multū decliuis erat i mediate tectū sagittē et lapidibz strauerūt. p̄pter fortitudinē t̄n muroꝝ nequaq̄ poterat p̄ualere. Cū igit̄ tardior essz hora vtputa sol declinatus p̄ meridie. et nihil p̄cessissent inuito p̄silio alijs pugnātibz. alijs ad deferendū ligna cucurrerūt et struē lignoz quasi ip̄i turri eq̄uerūt. Submisso igit̄ igne nos q̄si sicut decoquunt panes in furno decoxerūt. Et tā q̄si om̄ibus mortuis cū vidissent āpli⁹ neminē i turri moueri. distrahētes ignē irreuerūt p̄ hostiū. et si forte alijs semiuuos iuenissent. resoiillatos extraxerūt. me quoq̄ eodē mō extrahentes. mercatorū v̄ditū tradiderūt. q̄ me cū ceteris captiuis positū in catena trāsito danubio vsq̄ in Edre

Capitulum Primum .de Terrarū 7 regionū

nopolim vbi est sedes ipi⁹ turci magni duxerūt De āno āt dñi¹
p̄dicto vsq; ad ānū dñi .M. cccc. lviij. inclusiue illi⁹ durissime
captiuitatē gūstā onera intolerabiles āgustias nō sū corpi . 7
aīe piclo sultinui. tādē dō auxiliāte vt ista oīdā libat⁹ sup̄aui

Capitulū primū Quomodo

Turci terrā 7 regionē oriētālē iecerūt possidere 7 inhabitare

Secūdū omēs hīstorias scribentes apte cōstat q̄ lex ma⁹
chometi et secta saracenorū incepit circa ānos dñi sexcē
tesimos sub Bonifacio quinto 7 Eraclio impatore. floruit autē
circa ānos dñi octingentesimos sub leone quarto. 7 Lodo uī
co ipitore. tūc em̄ saraceni ad tātū creuerūt numerū 7 mltitudinē
7 crudelitātē ꝑ eccliam. vt iā dudū capto iperio byerosolitano
Romā uenientes obsiderūt. 7 oīa que extra munitōem iueia
ta st; crudeliter obasserūt. Eccliaz q̄q; sci petri stabulū eq; fe
cerūt. 7 fundit⁹ destruxerūt Italiāq; 7 siciliaz deuastātes redie
rūt Fructū āt oīs malicie 7 neq; ei lignis et pdigijs mēdactib;
(q̄bus nūc innumerabilib; abūdāt) incepit facere circa ānas dñi
M. cc. lxxx. Tūc igit̄ deo pmittēte soldan⁹ magnus egressus
de plaga meridiana p̄cessit ꝑtra orientē. et obtinuit omēs regi
onē et munitōez vsq; ad mare Lū igit̄ vidiss; terrā spaciōsaz 7
multū aprā ad inhabitandū. diuisit eā in. viij. ptes. et dimissis
ibi septē de principib; suis. vnicuiq; ptē vnā ꝑmendauit 7 tra
didit iure hereditario possidendā. quoz ꝑm⁹ habebat nomē
Othomābeg. scđus Ermembeg. terci⁹ Bermēbeg. q̄rtus czar
chanbeg. q̄ntus andinbeg. sextus Denthessēbeg. septimus
Karomābeg. Lū igit̄ p̄cedente tpe vnusquisq; terra suā incole
ret. gubernaret 7 i pace possideret Ille q̄ vocabat̄ Othmābeg
incepit terrā suā āt fines eius dilatare. et eius q̄ iuxta eū erat a
pte ouent; terrā iuadere. cui cū ille resistere nō potuit relicta t
ra fugit. tad illū qui Karomābeg dictus est septulū Igit̄ oth
mābeg. isti⁹ terra obtēta. p̄uertit se ad iuadēdū terrā illi⁹ q̄ iuxta
eū erat ex alia pte. et eo ꝑoris mō expulso trāsijt ad terciū. 7 ad
quartū 7 ad q̄ntuz. et sic oīm aliorū terras ip̄e solus obtinuit
excepta solo illi⁹ qui Laramābeg dictus est. 7 h̄ idō qz isti qui
a facie ei⁹ iugerāt. eidē auxilio erāt. et etiā qz terra ip̄ius mltuz
ad expugnādū difficilis erat. sū etiā vt mag; credendū est deo

orientaliū possessione quo tempore incepit.

sic placuit Sic ei olim in deserto aliquas gêtes deus iuictas dimisit in quibus exerceret israel. sic et illi facere voluit. Nam vsq; in hodiernū diem iuictus p̄senerat. et multas insidias et obstacula ei p̄ber. Nisi em̄ cū eo pacē habuerit nequaquā audz se contra aliū ad bellū mouere. Quod si fecerit imediate ille terras suas iua det. Ter em̄ adhuc me ibi existente descendit et illi terras inuasit. et multa p̄ussit et diripuit. Ille etiā contra eū plures coascendit et tū modicū profecit. Una em̄ vice cū tanta furia et indignatione ad eū exterminandū cū magna multitudine p̄restitit ter quos vt dicebat erat. xx. millia peditū portātes secures et alia instrumenta. ea intentōe vt terrā illius penit̄ euerteret inscis arborib; et vineis ita q; amplius inhabitare nō possz. Et tū reuersus p̄posita pace omnia intacta reliquit. Tū ex hoc p̄t haberi certa coniectura. et p̄mune puerbiū haberi inter eos q; Karomābeg stabit in eternū. Ille igit; orbimābeg et posterior eius q; ab eo nomē acceperūt. et orbimāeli dicitur. filij othman. vsq; hodie est rex et dñs totius turcie. Terūetta in occidente eius timor habeat. et ip̄m licet Tartarus magnus de orientaliū p̄cedens supauerit vt solus erat dñs me; narrare. qz adhuc vltima mare nō obtinuerat. tō nō habeat potentiā resistendi. tñ istis p̄p̄ib; tante est potentie vt eo potentior nō iueniat nec audiat in orientali plaga. Ceterū om̄e regnū vltimarinū adhuc vsq; hodie i vij. reegtiōes diuisū. vocabul; p̄p̄z ibitatorū nūcupat. s. othmaneli. ermāeli. ezarchāeli. andigeli. mēthēfeli. karamāeli.

Capitulum Secundum quō

Multiplicata est secta Turcorum Et quomodo hoc nomen Turcus accepit.

DE secta autem turcorum hoc, quod in precedenti capitulo tacitum est. Videlicet hec secta fructum sue malicie a culpa christianorum christi fidem negantium consecuta sit eo ordine quo nunc quotidie aperissime conspicitur fieri. Eodem etiam ordine tunc factum fuisse nulli dubium esse potest sicut dictum est cum Saraceni vel machometiste incepissent christianos persequi. et terras eorum occupare. multi ex christianis volentes declinare eorum persecutionem seipso

Capitulū Secundū de multiplicatiōe turcorū

eis sponte tradiderunt. Et hoc patet quia adhuc vsq; hodie
 multacastella et opida sūt in turcia de illis antiquis grecis sub
 dominio turci. se tunc sponte tradiderunt. et ideo intacta per
 manserunt. Unde factum est vt ipi christiani eis auxilio fierēt
 ad persequendos alios seu ceteros christianos et sic eorum cul
 pa incepit crescere propter censuras ecclesiasticas quas non
 timebant incurrere. Et quia christiani erant. inceperūt sub q̄o
 dam pietatis specie christianis deuicius parcere et eos i suos
 et ancillas sibi retinere. et ex tunc incepit illa pia auaritia possi
 dendi seruos et ancillas. que vsq; hodie in ipsa secta perdurat
 Tandem illius secrete pietatis culpa in tantū excreuit. vt malicia
 christianoꝝ in persequendis ceteris christianis excederet ma
 liciā infidelium. et in hoc eorū magistri fierent et prelati Et in cul
 pa discipulos haberēt. quos ad perdendū animas magistros
 habuerant Et ex tunc intravit ille nouus et spiritualis Dacho
 metus nuncius antichristi. et ceperunt iam ipi non saraceni s; *perdere nulla*
 theotici id est spirituales nomen habere. eo q; in attrahēdis
 christianis ad suā maliciā et auertēdis a fide xpi et societate ec
 clesie. quasi supnaturalēz viderentur habere efficaciam Cum igi
 tur ecclesia eos corrigere per censuras publicas decreuisset ipi
 culpam suā excusare et seipos iustificare ceperunt. dicentes se i
 hac ecclesie multū seruire. eo q; christianos ab incurso saraceno
 custodirent Et tunc addita est eis secunda malicia scilicet ficta
 humilitatis. suppositus sub specie humilitatis contra ecclesiam
 erectio. cuius primū est exterior apparenia in moribus. et exē
 plaritas simulata et religionis ficta ostentatio Et ex hoc hypo
 crite nomen et rem sibi nō immerito vindicauerūt Cum igi
 tē tempore crescente culpa eorū et malicia ecclesia videret
 eos obstinatos brachio seculari armato cōtra eos pcessit S; *perdere nulla*
 ipi non cognoscentes sed defendentes eorum culpam. friuolā
 ecclesie publice resistērunt. Et habita contra eam victoria. ter
 ras christianozum iuuaserunt et more turāico omnia deuastā
 tes totū orientem obtinuerūt Et ex tunc hostes ecclesie inimici
 dei. facti ab unitate ecclesie diuisi ipi humani generis inimici
 eo se subdiderunt Quis demum auxilio et potentia ireti. etiā
 virtutibus et falsis miraculis ipi clarere inceperunt. vt scilicet
 premium sue desperationis consecuti et in eorum obstinatione

Capitulum tertium De terribili

omniū maloz confirmati citi⁹ et facilius valerēt iperio diaboli parere et ad eius libitū aiaruz pdictōem operari. et ex hoc scita r: s specie teratū nomen acceperūt vt scyzdolu vocarent et eēnt
Sz q tale fuisse incitū hui⁹ secte apparet i figura apoca. xiiij. vbi vitime psecutōis formaponit in figura bestie ascendētis de terra bñnis duo cornua similia agni et loquentis sic draco. Ita ei bestia ascendit de terra. qz a soliditate et firmitate catholice fidei orta. hz duo cornua silia agni. maliciā iudicē sē spē pietatis. et neqciā supbie sub spē hūilitatis et obedientie psecuta. loq̄t sicut draco qz opa satozū miraculoz virtute diabolica se face reōndit. Nūc demū vide quō eccia antixpi per oia similitudiez tenet eccie xpi lcz puerfo mō Illa em p fundamēta suo habz opus scissime trinitatis. vnicuiqz psone ppriū attribuēs Hā platura ecciastica est opus trinitatis attributū patri Exēplartas q̄ per incarnatōem et obedientiā fait est opus trinitatis attributū filio Miraculo zaūt opatio ē opus trinitatis attributū spūi sancto. Ad hec tria oia reducunt q̄ ad salutē aie ptinēt. ad ista tria q̄ de p̄ncipio eccie antixpi sup̄ dixim⁹ reducunt om̄ia etiā que de necessitate fiunt ab dānatōem totius hominis.

Capitulū iij. De terribili

QUam tā multa imo fere oia huius tēporis accidētia et occurrentia nobis psuadeāt eē sollicitos. et doceāt finē mūdi tinere. p̄sertim cū nobis certū sit q̄ nos sum⁹ in quos fines seculoz deuenerūt. Sacra quoqz scripta vtriusqz testamenti p̄sertim ipa apoc. Illeqz terribiles et horribiles figure daniel et ezechielis. q̄ nob nō tā ad sciendū et intelligendū q̄ ad timēdū de vitimoz tpm pericul scriptis mandata sunt quozū est materia descriptionis terribilis sic. effectus tamen multo terribilior sine dubio credendus est Dispositio quoqz huius mūdi cuius senectutē et propinquum ianfinem nobis aperte demonstrāt in oi statu p̄nitas ad malū. difficultas ad bonū. auiditas plature. rarditas obedientie. artū q̄qz curiositas. edificiorū varia sup̄fluitas et in sciētis p̄sumpta nouitas et in om̄ibz deniqz reb⁹ sup̄addita antiq̄ta et noua vanitas. Sz int̄ hec oia illa cruēta bestia sectā dico turcorū nos mltū sollicitare debet et zel⁹ p̄tinuū augmētū assiduitas p̄lioꝝ et p̄secutionū dūctio

Imo mlti
de q̄

Et timenda Secta turcorum

tas duratōis. nō aliud q̄ aliq̄ grāde discrimē ⁊ scādālū tribu
latōefq; et misērias extremas denūciat. de q̄b tñ oibus quasi
nihil curam? nō ob aliud certe nisi qz abscondita s̄ ab ocul' no
stris testate abbate Joachim sup illud apoca. xiiij. Quis sic be
stia q̄s p̄ pugnare cū bestia ita dicēs. Heu heu qd̄ eē arbitroz
nat' in mūdo. q̄ tante buius calamitat' angustias nō euadēt
et nūc abscondita s̄ ab oculis eorū Infelices m̄res q̄ tales ge
nuerūt ⁊ vbera que lactauerūt filios. miseri parētes q̄ pro talib
bus thesaurifant nescientes qd̄ cogitet dñs malū sup diuites
terre Audite audite obsecro vos om̄es q̄ diligist' natos v̄ros
Audite om̄es q̄ puulos delicate nutrit' Docete filios vestros
habitare in siluis. viuere in deserto de radicib; herbarū. Delu
cias affluentes derelinq̄re et carnis epulas deuotare vt discāt
cōmorari cū feris donec p̄rāseat indignatio ista. Hec ille Ler
⁊ credo q; sicut tpe noe incredulos aque diluuij repēte occupaue
runt sic istis t̄pibus faciet incautos magna vindicta ⁊ vniuers
salis indignatio diuina. inenitabilis ⁊ sempiterna. Istam quo
q; extremam necessitatem Saluator in euangelio docet decli
nare ⁊ fugere dicens Nolite timere eos qui occidūt corp' ⁊c
Et sequitur Timete eum qui postq; occiderit habet potestātē
mittere in gehennam. Et dicit notanter postq; occiderit non
determinās. No enim illa persecutio occidimō hūano s; dia
bolico. Cōmunis enim modus occidendi est corpus ⁊ aiām
abinuicem separare Inhumanus autem immo diabolicus est
animam occidere. ⁊ ad inficiendū alios suo fetore hoies quasi
cadauer putridum eam in copore viuo sepelire. Sicut em̄ in
electis exterior exemplari tas virtutis ad profectum animarū
est bonus odor christi anime sancte in corpore degentis. Sic
nimirum reprobis simulatio virtutis exterior aq; decipienduz
animas est fetor anime in corpore viuo existentis. hec sunt ser
pūlchra dealbata quozum fetor infidelitatis totum orientem
ifecit. ⁊ nūc se icipit trāsfundere in occidentē Sed terribile est
valde quod sequitur. habet potestatem mittere in gehennaz
D inaudita malicia D nequicia excedens omnem diaboli al
tuciam Quis enim crederet diabolū posse cogere homines
ad faciendum malum. Ista tamen maliciofa secta non cū vio
lenta sed longi temporis consuetudin voluntatem libertatis

Presagio

Capitulum quartum de persecutione

aufert cū infirmitatem frangit. cordis constanciam vincit ⁊ in
tantaz cecitatem pducit rōnem hominis. vt fidē pro qua p̄us
erat paratus mori. postea infectus ⁊ deuictus turpiter nega
re cogatur. Quis huius potestatis maliciam valet euadere.
tante cū est violentie ⁊ crudelitaris vt anima in corpore existē
te vtrumq; hominem occidat ⁊ mittit in gebennam. Quomō
enim viuere dicendus est qui toriens mortis periculo exposi
tus aut pecunia venditus. toriens sui iuris proprietatem amī
sit Aut quomodo viuere dicendus est qui mortem toriens de
siderauit ⁊ quesit. Certe si mihi creditur experto. tot mortis
bus interij quot inter turcos dies vixi. Sed nō satis dixi Si
enim ouis in manibus lupi viuere per horam non potest inf
quos est solum inimicia naturalis. quomodo christianus i
māib; Turcā viuere p̄t in teq; est inimicia supernaturalis vt
spiritualis Hoc matum persuadēo vnicuiq; christiano quano
tum possibile est declinare. Ab hoc vnumquemq; fidelem lō
ge esse consulo. tanta est enim eius intentio vt ad intima corō
dis penetrar; Nec etiā ipsius aie p̄cordia infecta derelinq̄t

Capitulum quartum Quō

Differūt inter se p̄secutio corpoꝝ ⁊ p̄secutio animarū

Ut autez videamus quomodo differant ecclesie prima
p̄secutio ⁊ ista vltima: Non incongrue applicari pōt
figura Apocalipsis xij. Ibi enī fit mentio de vobus bestijs
quarū p̄ma de mari ascendisse dicitur. altera de terra. Et illi
que de mari ascendit terribilis quidem aspectus non tamen
terribilis describitur Et quia sicut cultus diuinus dupliciter
consideratur scilicet accidentaliter ⁊ essentialiter. sic ad eius p̄
secutionez duplex modus p̄sequendi necessarius fuit Sic
in his duabus bestijs patet Fuit enim primo cultus veri del
impugnatus ab ydolatria in accidentalibus. ⁊ ideo officia de
prima bestia ad exteriora pertinent Consistit enim cultus di
nus accidentaliter in compositōe morū et humilitate et paup
tate. continentia castitate. frugalitate. sobrietate. pietate vige
lijs ⁊ orationibus. oblationibus. sacrificijs elemosinis. peregr
inationibus. ecclesiarum edificationibus ⁊ custodijs ⁊ his
similibus que corporaliter exercentur Contra talia armavit se

gentilitas cum exteriori et materiali apparatu Unde in prima bestia scribuntur decem cornua cum decem diadematis et septem capita cum nominibus blasphemie In quibus decem cornibus potest designari omnis potentia que consistit in rebus terrenis acquirendis. gubernandis dispensandis. expendendis cultu diendis cum omni sufficientia in omni pompa que ad hoc pertinet Per diademata eorum efficacia in omni pompa et gloria et ornatu quas consecuti fuerant Romani gentiles in domino focus orbis accipi potest Per septem capita non incongrue omnis industria prudentia astutia qua pollebant ad subiiciendum sibi populum et regendum designari potest Homines autem blasphemie quid aliud nisi patrociniis. adiutorium et fauor quem habebant a demonibus quos colebant super malicijs contra ecclesiam perpetrandis possunt Et sic breuiter in istius bestie figura continetur omnis illius prime persecutionis malicia contra ecclesiam ad euacuandum cultum dei.

Et hoc quod dicitur de capite quasi occisio cuius plaga mortis curata est. significatur quod illius persecutionis maliciosa intentio nequaquam effectus habuit. quia dum ad euacuandum cultum veri dei martirum corpora immanissimis subegit supplicijs. et eos varijs modis interfecit Non solum nihil obtinuit sequi quantum ad meritum vite eterne animabus et corporibus sanctorum magnam obsequium prestauit. et propter hanc plagam mortis eius curata est. eo quod prodes ecclesie impedita est. ne culpa eius ad ultimum excessus attingeret ut scilicet dei fides et plaga eius incurabilis fieret quia tunc ecclesie orones eius auxiliu esse diabolus non possent. unde factum est ut gentilitas fide christi demum mereret premissum sue persecutionis accipere Secunda autem persecutio. quia diu cultus eternalis impugnare debuit armis se spiritualibus munuit Diuinus eius cultus eternalis in aia et suis potentibus consistit et non immerito istius scilicet bestie duo cornua similia agni describuntur in quibus simulatio pietatis et sanctitatis exprimitur contra duas potentes anime Et quod loquebatur sicut draco per quod falsorum miraculorum et virtutum operatio contra tertiam potentiam anime designatur Quia autem igne de celo descendere fecit in terram. illud inordinatum desiderium super naturalium experientiarum que solet istis temporibus abundare in mentibus simplicium cum curiositas ad perscrutandum secreta dei possumus non incongrue accipere

Capitulum quinquagesimum de sollicitudine

De imagine autē et caractere bestie talem interpretacionem formare licet. nā qui propter bona que facit reuelaciones vel visiones spirituales expectat vel sequitur. caracterē bestie in dextera et in fronte portat Et sicut prima persecutio totū mundū sua culpa percipere fecit. sicut patet in Romanis qui per totū mundū ydolatriam dilatauerūt. sic persecutio secūda sue malicie peite quasi neminē non infectum relinquit. Quis enim simpliciter vel ideorū sentiens in se aliquid vel modicum deuotionis non statim desirat habere reuelaciones. visiones vel scire secreta dei Sed de desiderio inordinato et appetitu dignitatis ecclesiastice et honorū quid dicā. est ne iuueniendus aliquis qui sibi oblatū quodcūque beneficium ecclesiasticū non sine omni mora et sine omni scrupulo ignorantie vel insufficientie imediate nō acceptet. Sed de his qui talia tyrannice inuadūt vel pecunia emunt vel alijs illicitis modis sibi usurpare non timent nihil a deo dicere nisi hoc quod in ista figura ponit. ut ne quod possit emere vel vendere nisi qui habet caracterē bestie. quasi digno demonstrans presentem ecclesie statum in quo nihil reperitur quod a vicio symonie sit alienū Sed nūc in hoc concludendū est quod licet inter turcos personaliter nō sint omnes. tamē reprobi mentaliter ab eorum consortio in culpa non sunt disiuuati

Capitulum. v. De sollicitudine quā habent Turci ad inuestigandum christianos.

Uti igitur sicut in precedenti capitulo dictum est quod ille due persecuciones diuise sint in modo posite conditionis necesse est ut media quibus exercende sunt diuersa et opposita existant Primi igitur persecutores nō multū laborabāt ad inuēndos ipsos christianos eo quod ipsi se eis vltro offerebāt. Tūc enim maioris meriti erat quod se vltro persecutoribus offerebāt quā quod ipsi deprehēderentur et quārentes inueniebāt. Persecutores pro antia fugere et declinare. ad salutē necessariū esse euangelij docet. dū eisdem significando dicit Ostendā autē vobis quē timeat. nō enim sine culpa esset ad periculū aie se vltro exponere Ideo nūc de idus tria. versuta et nequicia quā inueniunt docente eos instinctu diabolico ad inuestigandos et capiendos christianos videndum est Unde etiā Turcus magnus vltro exercitum suum vniuersalem semper tenet vltro exercitū particularē. xx. vii. ccc. milia virorum astu

Turcorum ad captendum xpianos

semp tenet vnu exercitū particularē. xx. vl. xxx. milia viroz astu
tissimoz magis q̄s fortū. cui p̄ficat vnu de om̄ibus p̄uiliis
q̄s in suo exercitu hz. Qm̄ q̄si q̄daz latrūculi semel ad min^o ad
p̄dā exeūt. aliqñ bis i vno āno vl̄ter fm̄ q̄ moditas se offert
exire ostendūt. z hoc occulte et cū tāto silentio q̄ viani eoz. vix
p̄nt eoz recessuz p̄cipe p̄pter cām inferi^o dicēdā. Quoz (q̄s o
pus totū cū cursu p̄ficiūt) necē ē vt equos suos z p̄sonas p̄uas
cū cetera idultriaz z disciplina sciūt ad h̄bilitare z disponerē
ita q̄ p̄tingat eos per vnā totā hebdomedā die noctuz curre
re. nihil molestie vl̄ ip̄i vel equi eoz ex impetu illi^o cursus patl
ant. Cū tpe quo ip̄is vacat seipos et eq̄s suos sic gubernant et
nutriūt vt bñ impingent z fortificent. cū at̄ intendūt exire añ
septē vel octo dies sibi et eq̄s suis cū vna certa disciplina pot^o
cibilesz restrictōe. q̄dam moderato exercicio apponūt diligen
tiā vt corpulentia tollat. et pond^o corporale et sic sagina iteri^o
for in medullis remanēs eos habiles z aptos ad cursuz f̄ddā.
Et añq̄s exeūt diuulgāt se ad viā et locū ire ad quē tñ nō intē
dūt. p̄t̄ decipiēdos si aliq̄ fuerit exploratores. Et n̄ vadūt n̄
si habeāt vnu aut duos fideles p̄ductores. q̄ vias z semitas t̄
re quo ituri s̄t optie cognoscāt. Et cū tāto impetu z velocitate
currūt q̄ i spacio vni^o noctis triū vl̄ q̄tuor dierū vias pertranse
ūt. et h̄ t̄do vsi aliq̄ eozū senserit nullaten^o tñ eos p̄uenire ad
p̄dendū aduentū eoz possint. De cognoscēdis equoz. natu
r̄et p̄ditōibz tantā h̄nt industriā vt videant om̄is ar̄s p̄bilice
peritiā ad plenū p̄secuti. Ad vnu em̄ vnicū respectū om̄es ei^o
defect^o z p̄fūs et e^o sic vtilitat̄ et ar̄s z valor̄s imediate discernūt.
Mitto at̄ quō nō de frigore h̄yemis neq̄ calore estat̄. neq̄
aliq̄ icom̄ō aer̄s vl̄ ip̄is curāt. et quō non fastidiūt nec abhor
rēt asperitatē locoz. lōgitudinē viaz. et qd̄ maḡ mirū est quō
nō portāt de cibo z potu vl̄ armis vel vestiment̄s. qd̄ p̄t eis eē i
pedimēto. s̄z modic̄s imo paucissimis p̄tent̄ ad lōgissimā locoz
spacia trāscurrūt. nec aliq̄nt̄ desistūt donec aliq̄s incautos iua
dāt z satiati retardāt. s̄z i his r̄b̄ h̄ breuiter dicere volo q̄ ea q̄ d̄
eis narrant̄. p̄sus incredibilia s̄t. nā vt verū dicā. nisi me expe
riētia docuissim z oculis proprijs aspectissim. nullatenus q̄
de eis audiri credere potuissim. i d̄ at̄ c̄cludere volo. q̄ si eozuz
astucie z actus scriberentur. libri eēnt p̄pilandi plures. Quo

Capitulum sextum de Captione

aũt cogitare posset quãto tremore stupore & cutiant illi quos sic incaute & inopinare inuadũt. certe si ferrea aut etiã adamãtina essent corda resoluunt & totis virib; destruunt. qđ em̄ faciet vlt̄ quo se p̄tere debet qđ subito & inopiate iunctũ suũ mortales ex traccio gladio añ se aspiciat. Eerte nō mediocriter formidabile s; inuicũ terribile erpientia sicut ego p̄p̄ris oculis vidi. S; qđ tunc om̄ia talia. nō ad aliud sane nisi vt incaute & sine sanguis effusione & occisiõẽ hoim̄ cape. & viuos possint p̄seruare corpa quos sp̄ualit̄ intendũt occidere. nisi em̄ diabolus eis auxilio esset & p̄silio nequaquã talia attẽtare p̄sumerẽt neq; p̄ficere possent. Reputat̄ p̄ magno dãno si vnus hō occidat. Un̄ etiã Turc̄ magnus cũ sit potentissim⁹ & multas terras & insulas poss; vt armoz; capere. tñ ita cauet occisiõẽz hoim̄q; pot̄ vt eos b̄ie viuos & futarios q; cũ effusiõẽ sanguinis capiẽdo possider̄. Un̄ nullo mō occidere volũt hoies nisi extrema necitate p̄pellant s; q; se defendũt vlt̄ fugiũt. s; oino conant̄ vt viuos capti et sic de vno hoie duplex rapina p̄ficiat Turcus em̄ itendit vẽ dendo p̄ corpe sue cupiditati satisficere. diabolus at̄ fidẽ auferendo anima secũ in gehennã miserabiliter perducere

Capitulũ Sextũ Quō captiuos conseruant emant & vendunt
Uãt̄ facilius & p̄modi⁹ possint captiui p̄seruari hñt deputatos mercatores per oēs ciuitates ad emendũ & vendendũ hoies. qđ sic mercatores alia; rez; hñt p̄uilegia a rege vt possint captiuos quoscũq; & a quocũq; captos emere. v̄dere ipignerare redimere s; m̄ statuta regalia super h̄ decreta sine alii cur̄ vel aliozũ ipedimẽto. nō em̄ h̄ solũ in ciuitatib; s; etiã vadũt i capũ cũ exercitu portãtes cathẽas vt emãt captiis de m̄alibus rapientĩũ. Illi em̄ qđ rapiũt q; gubernare nō p̄nt statim vendũt. p̄ maiorĩ vel minorĩ p̄cio s; m̄ copiã vel inopiã captiuozũ. Nã aliquĩ in tãta multitudine capiunt vt vnus hō vt audiuit ab eis p̄ vno pilco vendat̄ Illi igit̄ mercatores eos emũt & gubernãt mittentes eos in cathenas aureas. decẽ vel xij. in vnã car̄uat̄. Nō medic⁹ neq; p̄biscusq; valeat eis p̄parĩ cognoscẽdis p̄plexioib; & p̄ditõib; hoim̄. imediate em̄ vt in facie alicuius ispererint. cuius sit valoris art̄s vel fortũe cognoscũt. Nō soluz; magnas vel p̄uete etatis sed etiã puulos & pueros a dbucĩũ

Emptione et venditione xpianorum.

lacte matris. vlt' et q's solent p'ncere illi q' rapiunt ne sint eis one-
ri uentos portat in saccis. et nutritur cu magna diligētia et mi-
rabili industria. P'erea in oibus ciuitatib' sicut ad cetera mer-
cimōia. sic et ad boies emendos et vendēdos habet forū. p'ruū
et loca ad B' legitime deputata Ad hūc locū et forū pauperes ca-
ptiui cū cathenis et funib' ligati quasi oues ad occisionē sic du-
cunt Ibi examinant. denudant. ibi rōnalis creatura ad imagi-
nē dei facta sic aīa irrōnale vilissimō p'cio vendit et p'parat. qd
ibi pudor dictu masculorū et femiaz pudenda corā oibus cō-
tractant et manifeste oīdunt Fludi etiā p'pellunt corā oibus i-
cedere currere. ābulare et saltare. vt māifeste appareat vtz infir-
mus vel san' masculus vel femia. senex an iuuenis. p'go an cor-
rupta. et si quos viderint erubescere circa illos mag' instāt Imo
pellēdo p'gis cedēdo. colaphisando vt sic coacte faciāt qd spō-
te erubuerūt corā oib' facere S' de B' modicū dixi. ibi vendit
filius inspicente et dolente matre Ibi emit mat' in p'susione et de-
spectū filij Ibi marito erubescere. vxor vt scortū deludit et alit
viro tradit. ibi puulus a sinu matris rapit et p'mors' totis visceri-
bus mater ab eo alienat. ibi nō deserit dignitati. nec parci' statui
Ibi sacerdos et plebeus vna pecunia taxant Ibi miles et rusticus
vna statera pōderant Iniciū autem maloz B' vide qd sequit'
Emittit et educit et vni' vilissimū rustici. et turpissimū villani fuit
cio. vilissimū mācipiū p'petuis carcerib' p'demna. nulla āpli-
us spes libertatis vel req'ei. nullū prorsus solatiū aut cōsolatio
S' et in maioris desolatōis opprobriū totius domus et oīm q'
ī ea st' onera suis hūeris iponunt Et si defect' euenerit. videt
se a sinu p'berib' subijci. et int' p'bera crucis et passiois xpī i p'pe-
riū sibi irrogari De itolerabilib' laboribus taceo. de fame et sit'e
et nuditate opprobrio nihil dico. s' hoc solū adiūgere volo q' et
rāta et tam amara est illius fuitus aīe et spūs afflicto q' et mor-
ti eq'parari nequaquē possit. qd em' faciet misera aīa cū se p'siderat
ab oīm bono impeditā et oīm malo expositā Videt sibi do-
miari in micū crucis xpī. videt se oppressaz tantis laborib' et va-
rijs occupatōibus. p'siderat se sapatā ab ouili xpī et traditā ī ma-
n' et fauces lupoz. Dentq' videt se inclusaz p'petuis carcerib'
et oī spe frustratā libertatis. demū videt se derelictū a deo et tra-
ditū ī manus diaboli. certe si optio daret mag' eligeret mori

Capitulum septimum de Auiditate.

¶ vivere Quāti bui⁹ calamitas & discrimē nō ferētes. i barat⁹
desperatōis ceciderūt Quāti se mltis mōis morti exponētes
fugerūt & in mōtibz suis fame et siti perierūt. v^l qđ extremū
malū est. sibipis man⁹ inijcētes. vel laqueo sibi vita extorserūt.
v^l seipos i hōmē pūcētes vitā simul corporz & aie pdiderūt

Capitulum septimum de Auiditate eoz.

¶ Antea est int⁹ eos auiditas possidēdi suos & acillas. & fuga suoz & libatōe
¶ Antea est int⁹ eos auiditas possidēdi suos & acillas. vt in
tota turcbiavna oim vniuersal habeat ista opio qđ qđ
qđ poterit possidere vnū suū v^l acillā egestatē āplus n̄ videbit
nec eos fallit ista opio. nā p certo credo qđ p hoc maledictio
dei intrat in domū ei⁹ vt frustrat⁹ totalit⁹ ipe felicitatē etne. gau
deat felicitate terrena nā extūc tāta insaciabilitas cor eius occu
pat. vt cū vnū possederit suū vel acillā. imediate ad bñduz seu
cūduz toto cordis desiderio aspiret. et sic deiceps de scōo ad
cū. de. iij. ad. iij. . et sic crescente culpa. in infinitū se extendit & cu
piscēna. Ita qđ multi inueniunt qđ villas de suis & acill⁹ pstruūt
et seruū cū acilla pugio iūgētes domos efficiūt. q̄tenus ex eis
nascentibz filijs & filiabz suo insaciabili desiderio satisfiat in to
ta em̄ turcbia vix dom⁹ inuenit qđ vno ad min⁹ suo vel ancilla
careat. vñ sit q̄ntumcūq; in numero & copia multiplicent nū
¶ tñ valor vel p̄ciū decrescit imo poti⁹ auget Et ex in eis ipoz
raptorz & etiā mercatorz exercitat⁹ sollertia. dū cōspiciūt tuoz
mercimonioz p̄ciū et valorē ex copia nō minui sed poti⁹ au
geri Et sicut dñoz magna est auiditas suos possidēdi. ita
et suoz est magnū desiderū man⁹ eozū euadēdi. nā nihil aliū
int⁹ se tractāt. nō aliud cogitāt & loquunt⁹. nisi quō & quo fugiat
et euadere poterit Sz cū ipi dñi eoz ppendūt & p̄siderat hoc
ex assidua collocutōe. statim incipiūt eis negare copā alimen
toz ne ex sup̄fluitate sibi ad fugā viaticū p̄parare poterit. Inu
giūt mltis modis. nihilomin⁹ nihil p̄ficiūt. nā vix aliq̄s cū fuga
euadere p̄t. maxie de his qđ vltra mare ducunt. Inueniūt cū
ipi turci multos et varios modos eos ipediendi req̄rendi & in
ueniendi. Cū igit post fugā inuenti fuerint et reducti duplicat⁹
eis miseria. et si scōo fugerit & fuerit inuenti. Jā nō est lec⁹ v ente
sz sine aliq̄ misericōdia p̄betant crucient⁹ et affligunt Sz at fugi

Turporum possidendi seruos et ancillas.

endo pfeuerauerit, vedunt vel etiā varijs necessitatib; a fuga
coercent. nā alij eo cibo ⁊ potu negato ⁊ vestimentis pmitūt mo-
ri Alij massas ferri in pedibus apponūt Alij colla catenis pstri-
gūt Alij p buktis neruis eos claudos reddūt. alij abscessis auri-
bus ⁊ naso iuuiles ⁊ deformes reddūt ⁊ notabiles. alij etiā crude-
liter occidūt ⁊ iterimūt S; huic in cōmodo qddā remediū in-
uentū est. qd̄ tñ non offies s; solū sapiēiores ⁊ mitiores eoꝝ ob-
seruāt. vt em̄ eos a fuga pscelere. et itabiles reddere possint idu-
cūt eos ad accipiendū pactū libertatis. qd̄ cū facere p̄tenti fue-
rūt ducūt eos ad iudicē ordinariū loci illi? ⁊ p̄nemūt cū eis in
certo termino t̄pis et q̄ntitate pecunie. ⁊ firmato sup hoc pacto
corā iudice ⁊ testib;. et cyropho p̄fecto. reddūt eos securos de
libertate hūda Cū igit hoc qd̄ in pacto est p̄soluerit iudex. cū
auctoritate ip̄iali p̄petua donat libertate. cū istrumento solēni
qd̄ nemini aliq̄tenus licz infringere. p̄ istū modū et ego liberat?
fui Nec aut̄ libertas p̄teritū t̄pib; erat vniuersalis ⁊ larga. ita
q̄ possent ad libitū i thurcia stare vel reuerti ad patriā Istāt
t̄pibus restricta est. ita q̄ liberat; nō licz reuerti ad patriā sed
solū manere in thurcia Et ḡ post habitā lib̄tate magna ē diffi-
cultas posse exire. eo q̄ in om̄ib; locis siue portib; maris. siue
alibi iter dictū habet a rege q̄ nequaq̄s dediti libertati p̄mittat
ad patriā reuerti Sūt ⁊ alij q̄ plures mōt euadēt int̄ quos
duo sūt mag; v̄sitati Quoz p̄mus est q̄ illi q̄ p̄nt h̄c p̄modi
tatez acq̄rendi pecuniā: p̄nt a sacerdotib; p̄grinis ⁊ vagātib;
h̄mōi trāo emere. et sic occulte recedere Scōs est qz sūt qdam
fures sub sp̄e mercatorū illoꝝ q̄ vendūt hoies eūtes de terra i
terrā. q̄ cū iuenerit seruos vel ancillas fugere volentes. recipiūt
eos furti ⁊ vendūt ad loca remouioꝝa: et si q̄s inuenerit magis
aptos. faciūt cū eis pactū. ⁊ postq̄ ter aut q̄ter isto mō vendi-
derint: liberos cū tris p̄mittūt abire. de illis at̄ q̄ liberant pau-
cissimi ad patriā reuertunt. nū qz ibi familiaritatē p̄traxerunt
vel etiā p̄pter difficultatē recedendi vt supra diximus

Capitulū viij. De his qui nō

Inuicti nec coacti s; sp̄ote huic piculo se offerūt vel ingerūt
Sed si de his qui quotidie inuiri. demicti ⁊ coacti addu-
cūt secta illa sulcimentū ⁊ augmentū recipiat tñ culpa eo

Capitulū Octauum de oblatione spontanea

rū in imensuz excedit facin^o illoꝝ qui tanq̄ arida ligna huic i^e
fariabili incendio sine d̄dictōe seipos exponere nō desistūt. se
fāt dū spēte se quon die in tāta mltitudine ad negādū fidē igerē
nō solū sibi s; et; ceter; incitamentū ruine fiūt De quoz ḡnati
one ad plagā a q̄lomo. iij. vl. v. magna regna s; sita. quoz ter
ris lic; turcus deuct; logo añ tpe possiderit tñ eas. p̄t apliū
dinē nequa q; cū thure; adhuc implere potuit quoz hec s; noia
Bosna Arnā laz. Slauonia Albonia. Cū vsq; hodie gēta
ille terrā suā sub dominio ipius turci inhabitāt. s; p̄t tributa ā
nualia 7 onera graua 7 mltas comoditates q̄s patiunt ita de
paupati s; ita q; vit se nutrire p̄nt. vñ sit vt egestate opulsi ānu
ati tpe labor; veniūt 7 per ciuitates turcoꝝ dispegunt vt iopie
sue more mercenatioꝝ aliq̄ren^o valeāt cū sudore labor; suble
uamē inuenire. 7 hi sit emperies aeris nō obstitē. in tanta
veniūt multitudie q; iā nō p̄ alia mercede s; solū p̄ victu labor
rare p̄tenti s; Et ist; facit persuadet vt nō recedat iōq; illius
ideomati 7 ḡnatiōis tāta iā ibi creuerit mltitudo 7 marie in ciu
tate regia q; Erenopolis dz. q; fere omēs masculi 7 feie pui 7
magni h̄ ideoma loq; didicerūt. nā i curia ipius reg; vit aliq̄n
ideoma turcoꝝ audī. eo q; tota curia 7 maior p̄ magnatorū
et rnegat; illius ideomati; gregata existat Prefea turc^o mag
n^o ab oi p̄de 7 rapina decimas suas habet. 7 cū senserit copā
esse captiuoz p̄cipit vt omēs iuuenes a. xx. ānis 7 infra p̄ pre
decime que ad eū spectat sibi offerāt Sz 7 p̄ oēm trā sui dñi
ad huc mlti s; de grec; ātiq; et alijs natiōib; q; castella et opt
da plima inhabitāt 7 ab oib; statut; 7 onerib; altoꝝ dñoz libi
et exēpti ipi^o reg; fuicij; intēdūt 7 ad ei^o curiā punēt Dozū fi
lios a viginti ānis et infra etat; missis nūc; de q̄nquēniō ad
q̄nq̄niū sibi adducēt p̄cipit vt distributi p̄ curias magnatoꝝ
suoꝝ i morib; 7 virtutib; et in armis erudiant et exerceantur
q; dū circa. xx. vl. āpli^o etat; puenerit. reductos ad curiā suā i sti
pendiū suū eos scipit 7 sibi famulari facit Tal^o eoz lingua gi
gutscheri vācant h̄ntur aliq̄n i curia reg; xxx. vl. xl. milia. por
tāt qdā i ignia i vestimēt; et marie in capite. portāt em pileos i
mitras albas q̄bus nemo audeat vti nisi sit de curia reg;. 7 ex ill
h̄nt electi sagittarij. v. vel. vi. miliū q; arcū ad sinistra trahūt et
vocāt czolaciar. i. sinistrarij. Isti h̄nt arc^o tāte oritudis q; sa

eorum qui se huic periculo ingerant.

gite eorum oē scutu z lorica penetrat. et imediate icedūt aſi regē
Et dū rex pcedit ad cāpū hīs oibus qſi qdā caſtro vniſ. nō cū
ſe mouz ad pugnā. et ſi oēs exercitū ſuū frāgi pſigat. nihil oīn?
ipe cū ſuo exercitu victoriā nō amittit ſic audiuim?
factū ī iſto magno triū dierū z noctiū pſictū qm̄ habuit cū rege polonie
vbi licz exercit?
ſu?
cōis totalit diſpſiſſiſſz z vict?
tū ipe cū ſu
o exercitu victoriā obtinuit Et iſtā dēis. fuis ſm̄ pſuē ex
perta z i cis: pmouent ad bñſicia regni ſui. vñ ſit v? oēs ſui mag
tes z pncipes totū regni qī qdā officiales z nō dñi v? poſſeſſo
res ſint a rege pſtituti et per pñs ipe ſolus dñs z poſſeſſor z le
gitim?
diſpſator. diſtributor z gubnator ſit toti?
regni. celi
pō executores. officiales z admiltratores ſz ſua volūtate z i
pū
Hic at̄ int̄ alios dños duos maiores q̄ oīmbz alijs pſunt
Unū citra mare et aliā vltra mare q̄ ſz ſuū iperū et volūtate z
bñt oīa negocia ſgni expedire. q̄ vocāt beglerbegi qſi dñi dño
rū. et iñ pcedit q̄ i regno ſuo q̄uis ſit innumerabil mltitudo nō
p̄t oziri aliqd̄ d̄dictōis vel repugnātie. ſz qſi vīr vñ? i oibus et
ad oīa vñti ad vñcū ei?
iperiū reſpiciūt. ſubijciūt z i deſeſſe ſa
mulant. et ſine ei?
autoritate nēo aliqd̄ i rēdit pſumere Si at̄ a
liqs ſiue magnū ſiue puū attrētauerit. eo ſcō puat?
oī bñſicio z
reuocat?
ad curiā pōri ſuiciti ſubijci. ſi nō fuerit maior pena ī
ſtigēda Sin at̄ ad libitū occidit. z carceri d̄putat. vedit z i ſul
turē redigit ſñ alic?
d̄dictōis reſp̄cū v? perſōe ſiue pō ex b̄ q̄ſq̄
cognōſcer̄ p̄t q̄ illo z repbo z i iūq̄o z p̄cordia n̄ et aliq̄ cōmō
accidērali v? exteriori pcedit cū ſint illi?
crudeliſſimi tyāāi ſu
uitio z regimi talit z cū tāto tiorē mācipati. ſz ex qdā eſſentiali
teriori ſudamēto z cauſa q̄ eſt deſperatio de bono. et obſtina
tio in malo. ad quā ſuis culpis exigentibus deuenerūt qſi inco
buiati. et qdā iſtinctu diabolico pſtricti et adunati a furore i
ſti iudicis cuius calicē indignatōis biberūt vt in ſinem malicie
et tocius peruerſitatis poſſint ſine intermiſſione z impedimento
currere et locū ſuo domino diabolo antipō p̄parare. q̄ cū eo
rū male iñtentōis meñſurā impleuerit z oīm repbo z et iñ q̄
i ſe perſonā recipēs. maliciā q̄ dī ecclāz ipugnauerūt ad pelniū
p̄fecerit ira vt ſe ab oībz p̄ dō adorari faciat. tūc iſficiet eū dñs
teſus ſpū ozis ſui. vt ipe cū ſuis mēbz ſuiciti ſentiat punientē
q̄ patientiā dī p̄p̄ſerūt tā diu ad penitentiā exſpectantis z

Capitulū. ix De motiuis per

suadentibus istā sectāz pferentibus fidei xpiane. 7 de multiplici ge
Motiua autē istā sectā. 7 hūc errorem plu adē. (nere eoz
cia sūt i duplici spē. s. nafali 7 supnafalia. Nafalia dupli
cia. vltia 7 picularia. Vniuersalia sūt duplicia alia dicitur alia
expiētie. Eō dicitur sūt que ptingūt a remotis 7 solū ex auditis
Expiētie sūt q̄ ex visu 7 sensu pceptunt. De motiuis dicitur de
abbas Joachi sup illud apo. xij. 7 vniuersa terra ammirata ē p
bestia lez in die suo sit oplendū. iā tū nō desunt plūmi q̄ amirē
t 7 q̄si titubare icipiūt dicētes qd eē credidit h iudiciū q̄ tāta ml
tudo aduersat fidei 7 q̄ ita pualere pmittit. S̄ plūm xpianuz
putas tot milia hoīm dānādi sūt q̄si vnus hō. putas sine cā p
mittit de illos i tāta excrefcere i finitātē. Hec dicētes. miseri cea
ciderūt a fide nekiētes id qd scriptū ē. q̄ magnificata sūt opa tu
a dñe. nimis p fūde scē sūt cogitātes tue. vir inspiens nō cog
noscer 7 stultus nō itelliget. Eū exortifuerūt pctōres vt fenū
7 apparuerit oēs q̄ opant iūq̄tatē vt intereāt i seclm seclt. tu autē
altissim⁹ dñe. s̄ s̄o nesciūt stulti q̄ amirant p bestia et deserūt
fidē xpī iclinātes se bestiali p̄tati 7 trāseūtes ad imūdicia ei⁹ et
ipius se pfidie heredes faciūt h ille. Hic abbas Joachi p̄it q̄ru
oz motia dicitur. p̄mo em̄ sic audiētes potentia ipius tburci
et vicortas ei⁹ tra xpianos 7 mlta mala q̄ facit q̄tidie amirāt
7 dicūt. Quō tāta mlitudo d̄riat fidei. q̄si diceret cū ipa p̄itas
ip̄ pualz errorz. 7 maḡe amata 7 desid̄ata ab oībz. n̄ ē possibile
q̄ tā multia ea ipugnēt. s̄ vbi mlitudo ibi p̄itas. Secūdo sic. quō
p̄nt pualere p̄itati cū dñs semp sit adiutor p̄itatz vel ipaz tenē
tiū. s̄ q̄ pualēt tenēt p̄itatē. Tercio. quō possibile est q̄ p̄nt sic
mltiplicari 7 crescere cū oīs error sit sine sudamēto. 7 sic nō pōt
mltiplicari s̄. Quarto sic quō d̄a pmittit vt tāta mlitudo trā
seat i p̄ditōem cū ip̄e vult oēs hoīes saluos fieri s̄ 7 c̄. It̄ mott
nis v̄l d̄ceptibz n̄ det ip̄e abbas Joachi p̄ d̄cā psalmiste dicēt
q̄ magnificata sūt 7 c̄ q̄si diceret cū ipa natura p̄ modico ḡno
p̄uando et nurriēdo in imensuz faciat mltiplicare paleā et sūt
putā et tū i s̄ nō errat. qd mix si d̄s p̄ salutē paucoz iusto 7
mltos repbos patit 7 supportat. S̄ s̄ nō p̄siderāt isipientes
q̄ p̄ suis fantasiz et cogitatioibz volūt iudicare de d̄inis opibz
icomphensibilibz. **S** Nota expiētio sūt duplicia. s. vltia 7 perti
cularia. De vltibus notādū q̄ reptatōes q̄ sūt p̄ experiētia visuf

De motibus psuadentium sectam turcorum preferendam.

vehementius se ingerunt quam ille qui per auditum et coniecturam percipiuntur de quibus iam breuiter dictum est. De his autem qui per visum et experientiam sunt nunc diligentius insistendum est. Unum per fundamentum materie habet consistida quod in moribus exterioribus equaliter se habent boni et mali leuiter equaliter de quibus bonis omnia cooperantur in bonum, ita e contra omnia mali in malum. Unum si boni bonis polleant moribus ad exemplum fortius facit. Si autem prius ad custodiam fortius interiorum vel humilitatis facit. Reipublice autem bonis moribus ad decipiendum, mali autem ad corrumpendum animos fidelium utuntur. Unum de prioribus. Doli sunt et sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula. De seculo autem Corrupti bonos mores collocauerunt primum quod est enim non dico simplex tantum, sed etiam sapiens quicquid non moueret prima fronte videndo tantam operam morum in ipso fidelibus. De eius leuitate in qua buscumque actibus et gestibus vestitu et apparatu distentat sic igne, abbates nani sic pestes videtes leuitate christianorum in vestitu equitatu et alijs quibuscumque, deridet et eos capis et limeas vocat. Honestum modum imo religiosissimum habent in vestitu tantum quod seie tam maiores quam minores, tam curiales quam et ipsi rustici et villani, et ita coeque et simpliciter ut omnino nihil idecente vel inhonestatis seu supfluitatis vel curiositatis vel leuitatis possit in eis deprehendi vel notari. De his autem qui religiose otiosos et otiosiores habent quod dicam tantum simplicitatis et conformitatis et singulari appentie et exemplaritatis omnidum in actibus gestibus et moribus et vestimentis ut eos aliquo modo regulatis obsequantur credens professos. In equitatu etiam et alijs apparatibus non solum simplices sed et ipsi magister in tantum deuitat omnes strepitum et rumorem ut nullo modo aliquid equitatu equum qui non est castratus. In vno enim exercitu centum mille equorum non audiret vnum minimum rumorem vel strepitum alicuius equi. In sellis et in frenis nulla plus curiositas, nulla vanitas vel supfluitas habet. In omni apparatu eorum tenet simplicissimum modum. Nullus armatus cedit dum ad caput erexit. Sed omnia arma eorum in sarcinis deferunt camelorum et mulorum, nullus discurrit, nullus cum equo saltat vel tempestat ut est moris christianorum. Ipsi enim magnates et principes ita simplicitatis se habent in omnibus ut ab alijs distanti non possunt. Uidi regem euntem ad eam per longum spacium a palatio suo cum duobus iuuenibus, et hoc vidi etiam ad balneum euntem facere nec reuertente de ecclesia ad palatium aliquid fuit ausus consistari nec in platea aliquid sibi ausus occurrere vel clamare sic solent facere et dicere viuat rex et huiusmodi. Uidi etiam in ecclesia orantem non in cathedra

Capitulum decimum de motiuis

vel folio r̄gali s̄ super terrā substrato tapetacio admodū cerō
rū sedente. nec circa eū aliq̄d ornamentū suspensū vl' oñsus seu
extensum. nihil om̄ino singularitatis in vestimentis vl' in equo
vrit quo possit ab alijs cognosci Vidi eū in exequijs m̄ris sue
nec possibile fuisse me eū potuisse cognoscere nisi mihi ostēsus
fuisz; h̄z striculis me int̄dictū ne aliq̄s eū comitet vl' ei occurrat
In sua licētia sp̄cālī. om̄itō m̄tra q̄ de eo audiuit qu'ō sit affabil'
in colloquēdo macur' et benign' in iudicio larg' in elemosinis
et in alijs actib' suis benivolus Un̄ fr̄es in pera dixerūt eū in
tr̄asse eccliam eorū. et sedisse in choro ad videnduz ceremonias
ei modū officij. Ip̄i missam corā eo ip̄e sic volente celebrauerūt
et hostiā nō p̄secratā i eleuatōe demonstraerūt. volētes eius
curiositati satisfacere nec tñ margaritas porcis p̄dere Qui et
dū cū eis de lege et ritu xp̄ianoꝝ colloquū habuissz; et audisset
q̄ ep̄i p̄sentē eccl̄ijs voluit vt ad p̄solatōem xp̄ianoꝝ aliquez
ep̄iscopū adduceret. cui ad ōnia suo statui necessaria p̄misit se fa
uore et auxiliū sine defectu p̄staturū. Quis at̄ audēs victorias
bella et exercitus multitudinem. gloriā et magnificentiā. ca
lem in eo possz; simplicitatem suspicari vel auditiā nō admirari

Capitulum .x. De motiuis ex perientie et particularibus.

Motiuā particularia s̄z duplicia. scz extrinseca et intrinseca
Extrinseca sunt ea que pertinet in p̄mis ad mūdiciā Tā
tā em̄ in om̄ibus exterioribus ostendūt se diligere mūdiciā. vt
quasi om̄ia quibus vtunt̄ suspecta habeant eis de imūdiciā
nā in domib' eoz in q̄b ip̄i cōedūt nullaten' p̄mittūt vt hēant
pullū. l' intrēt canes. et si casu cāis vl' pull' ragerz scutellā vel oī
lā ex eo āpli' nullaten' comederēt. qñ volūt cōederē pullū p̄ eū
sex vel vij. dieb' faciūt ligatū teneri et purū gnū cōdedū ei t̄bnū
si q̄d cūq; aial moreret cui n̄ fuissz; iāsa gula cū gladio vel ferro
et effusus sāguis totalit. nullo mō ad cōdedū de carnib' ei' p̄ti
gerēt De mūdiciā at̄ corpali tāta ē cura maxie ill' q̄ fr̄eñtāt o
rōez q̄ i vestib' et i corpe mimā maculā nō sustinet De lotōib'
q̄ orōez p̄cedere dñt infra d̄r ca. xij. Ea de cā n̄ bibūt vinū nec
carnes porciāz cōedūt. qz vt ip̄i dicūt hoīez imūdū reddūt n̄
lōmō et p̄ q̄ntūcūq; pollutōnez nafalē aliq̄z secū p̄mittit loq̄

Experientie et particularibus

vel se pmittit ab aliq̄ q̄ntū possibile ē videri. nisi p̄totalit̄ i aq̄
corpore mersus vel aq̄ perfusus Un̄ p̄t̄ s̄ in citatib⁹ p̄tinuis
vtunt balneis Ubi aut̄ nō habent balnea. aliquē secretū locū
p̄paratū h̄nt in domib⁹ suis vt statim aq̄ p̄nt perfundi anq̄ do
mū exeat Hā pollutū q̄m q̄st̄schumup vocāt per qd̄ notāt imū
diciā q̄ ml̄tū execrabil̄ habet apud eos ¶ **D**onua intrinseca s̄
q̄ ad appetitū ⁊ desiderū p̄tinēt Un̄ p̄mo occurrit. magna sim
plicitas eoz. quā h̄nt in edificijs eoz. Allāz em̄ oio delectacōz
h̄nt in edificādis ⁊ p̄struendis edificijs siue domib⁹ et licz sine
diuissimi in auro ⁊ argēto et in pecunijs. t̄n̄ om̄ez sup̄fluitatē ⁊
curiositatē ita detestant̄. vt paup̄tatē crederes eos esse p̄fessos
raro ē dom⁹ aliq̄ in ciuitatib⁹ de lapidib⁹ nisi magnoz d̄noz
et eccliaz ⁊ balneorū. s̄ s̄z om̄un̄t de lignis p̄struete ¶ **D**uro
eciā mō scādalizant̄ de cristianis p̄pter edificioz sup̄fluitatem
bū q̄ ea videēt. cū at̄ narrat̄ h̄s q̄ nō viderūt detestant̄ dicen
tes. putāt se illi pessimi pagani sp̄ viuere posse Deniq̄ ip̄i mag
nī d̄nī q̄n̄ nō sit inuocatio ad capū. in estate exeūt ad loca ame
na ⁊ nō curātes de domib⁹ habitāt in papilionib⁹. ⁊ insitūt cō
tinuis venationib⁹ ⁊ solatijs Preterea est quedā generatō inf
eos nō ad aliud nisi ad nutriēda et custodiēda pecora opā dās
tenēs modū antiq̄rū patrū ⁊ isti s̄z innumerabil̄ multitudis ita
vt disp̄s̄p̄ totā turciā vix sufficit eos cape terra p̄ ml̄titudie pe
coz ⁊ bestiaz. nō em̄ curāt de domib⁹ v̄l edificijs s̄z circueūtes
terrā s̄z comoditatē q̄m exigūt ip̄a pascua ⁊ alie vtilitates peco
rū ¶ In hieme em̄ ad loca iferora et calida d̄. scendūt in estate
p̄o ad sup̄iora ascēdūt loca Sūt etiā diuissimi ⁊ potētissimi in
tātuz vt eoz vnus cum familia sua et diuicjs vnū exercituz ar
mare et expedire possit et tamen habitant in vilissimis tento
rijs et tugurijs. demonstrantes se non esse incolas hui⁹ mūdt̄
sed peregrinos. et hoc agunt ex quodam instinctu naturali qd̄
cristiani propter christum et fidem eius facere deberent ex
voto ¶ **H**unc secundo occurrit simplicitas quam habent in
hoc quod picturas seu sculpturas omnium ymaginum sic ab
horrent et detestantur vt christianos q̄ in his tantum ⁊ electāt
ydolatrias et cultores demonum vocēt. et i veritate esse credāt
¶ **U**nde dum essem in chijo et ambasiatoribus turcorum p̄o
recipiēdo tributo illuc venientibus introductis in ecclesiana

Capitulum decimum de motibus

nostrā volebā persuadere de imaginibus. neq̄q̄ acq̄lescētes s̄z
om̄ibus rōibus refutat̄. h̄ solū affirmabāt pseuerātes obstia
cia sua. Nos idola colit̄. Ludētes et̄ p̄pecunia. quorūq̄ mō
vel ḡne ludendi ita p̄sequunt̄q̄ iuenti ignominia afficiūt z pu
niūt. De illa aut̄ sup̄stirōe maria xp̄ianoꝝ. p̄serti in p̄rib̄ italie
de pingendis z sculpēdis armis suis z scribendis noib̄ suis z
signis in rātū ḡnatio thurcoꝝ est aliena vt nec vestigiū q̄dē int̄
eos de h̄ valeat expiri nec vtiūt sigill̄ in l̄ris regalib̄ siue cuius
cūq̄ alteri⁹. neq̄ aliquo alio signo q̄ntūcūq̄ m̄nio. s̄z imedia
te fidē faciūt audito solo noie l̄sam mutent̄. v̄l et̄ inspecto filo
scribent̄. **D**ia ḡ talia z similia que h̄nt notā sup̄stirāz vel sup
stirōis. ip̄i vana z iutilia et nō necia reputātes abhorrēt. **N**ec
eciā est cā q̄ vsuz cāpanaz neq̄q̄ admittūt. nec etiā p̄mittunt
vt xp̄ianūnt̄ eos om̄ozātes v̄rant. **D**e simplicitate at̄ quā h̄nt
in sedēdo q̄d dicā nō em̄ solū ip̄i rustici vel hoēs plebei. s̄z et̄ o
ues p̄cipes magnates v̄l cuiuscūq̄ dignitat̄ v̄l additōnis ex
istāt. **I**p̄e quoq̄ impator eoz siue ad om̄edendū siue q̄dcūq̄
aliud faciendū nō req̄rit scānū v̄l sedilla v̄l q̄dcūq̄ fulcimētuz
aliud ad sedendū s̄z mō pueroz. honestissimoꝝ z quadā decē
tissima p̄positiōe. recūbit sūp̄ fram. deferēs ip̄i nāte oib̄ eq̄li
ter disponēt. **B**ēsa eoz vt plurimū est facta de coreo cōi attō
so. v̄l etiā de coreo ceruino nō attōso. rotūditatē p̄ferēs q̄tuoz v̄
quiq̄ palmarū latitudis h̄ns circulos p̄ circuitū ferreos. q̄bz
introduc̄ta corrigia p̄ modū burse claudit̄ et aperit̄ z portatur
Nullus intrat domū v̄l ecclesiā v̄l aliū locuz in q̄ intēdit sedere
nisi dicalcatus. v̄n in honestuz habet̄ apud eos vt calciat⁹ se
deat aliq̄s. **E**t vt hoc p̄petēti⁹ fiat v̄tūt quodā genere planele
laruz q̄d ligua eoz bathmag dicit̄ p̄sertim semine q̄d facilliter
pōt deponi z itez recipi. et om̄uniter in domibus siue in eccle
cijs locus vbi sedēt̄ strāt⁹ habet̄ tepatijs laneis v̄l cirpēis et iū
suis v̄l ec̄s vbi necessitas req̄rit h̄nt tabulata a terra p̄t̄ humi
ditōtē v̄l immūditā locoz. **S**z de hoc nō faceā licz cū verecun
dia dica quō honeste se habeāt extra domū v̄l in sp̄ctū popu
li sicut solz p̄tingere in campo ad secreta nāte p̄ficienda. v̄n ip̄i
vtunt̄ vestimētis z femozalib̄ multū largi z lōgis in anteriori
p̄te ap̄t̄. et sic eciā in medio exercit⁹ curuat⁹ ad terram z reice
tis ab intus retrosum. vestimētis prius detractis inferius

Capitulum vndecimum de motibus corporum que

femoribus sine aliqua nudatione corporis perficitur optis nate:
ita ut vit possit deprehendi vel suspicari quod faciat Hoc est apud
eos multum cauetur ne ad faciendum hinc opus facietenus quod se ver
tat ad meridiem quo ipsi se solent pretere orantes. Insuper si quis sta
do et erectus modo christianorum vniueret vel mingeret per heretico vel
excocato ab omnibus iudicaret

Capitulum xi. De motibus

que alios attrahunt et ipsos in suo errore multum confirmant.

Sunt et aliqua motiva alia que non solum alios attrahunt sed
etiam in suo errore non mediocriter confortant et confirmant. Et quod
tuor. Primum est error maximus que habent ad illius secte defensionem
et pugnationem. Unde quando fit motio ad congregandum exercitum cum
satis promptitudine et celeritate concurrunt et conueniunt et credentes non
ad bellum sed ad nuptias iuitari. Immo vit preter expectant donec
veniat tempus exeundi. Et ipsi pueniunt. Et si quando contigerit eos a
bello vocari magno afficiunt tedio. Et non solum illi que scripti sunt
sed quasi plures motu proprio ad bellum currunt et festinant. et propterea non
multum laborat turcus ad congregandum exercitum suum. sed solum missis
nuncijs ad presidentes designat diem et tempus. et illi immediate faciunt pre
conizare in ciuitatibus et opidis. et sic in spacio vniuersi mensis pue
niunt in ordie secundum que scripti sunt. pedestres seorsum ab equestribus
vniuersisque cum suo presidente eodem ordie quo et in campo solent castra
ponere et ad pugnam preedere. Hec etiam videntur vexillis. sed ipsi capi
ductoris per signo habent lanceam altam. in summitate habent dependentes
pilos alio coloris per quod omnes ad eum pertinentes preter eum cognosce
Et vniuersisque eorum vult vno tympano magno cum fistula ad iuo
candum suos. et ad rotandum et puocandum quando necesse est ad pugnam
Et illi vocant czubasthi. et vnicuique eorum subiungunt centuriones
plures vel minus secundum que requirit exercitus. et sicut ad minus quatuor. ad ma
ius decem. et isti vocant tscheribaschi quorum vniuersisque preter centum
equestribus qui vocant czungheri. Iste etiam ordo in sequentibus obser
uat. Cum igitur reuertuntur de pugna vniuersisque siue magnus siue p
uaa se presentat registrario qui est vnus de magnatibus ut si a
liquis defuerit loco suo alio scribi possit. Si autem turcus viderit pre
se guarire bellum. statim missis nuncijs per totum regnum quartum vel qui
suum cum expensis remanentium cogit exire. et iste exercitus vocat

Que alios in errore multum confirmant

Escheribor et cū tāto furore psequunt̄ z faciūt. vt vnus p alio se offerat. z ille q̄ remanet iuriā sibi fieri credat. Insup dicūt se felices fore si nō in domo int̄ lacrimas z sputa mulierculaz. s; in cāpo inter hastas z sagittas hostiū possint mori. de eis q̄ sic moriunt̄ nō solū non dolēt s; eos scēs z victores predicāt z extollūt. **S**ecōm ē victoria eoz continua p̄ xpianos q̄ aliqs mltū mouet vt dcm̄ est i. viij. c. s; min⁹ sapient̄ vt infra de interpretatōe motiuozū patebit. hoc etiā eos mltū pfortat et pfirmat in ip̄a secta. **U**n̄ victores se noiant z glānē sic victores totū mūdē. **D**rāt etiā p victorib⁹ spēaliter i om̄ib⁹ pgregatoib⁹ suis p̄fertū in continuis post comestionē grāz actōibus. **S**upbiūt insup z xpianos se ias despiciēdo noiant z se viros eaz. **E**t vt ad h̄ magis ac magis incitent̄. an̄cessioz. victorias describūt decācant laudāt pcomzāt. **T**erciuū est eoz maxia z continua agumētatio nō solū ab his q̄ iuncti at victi adducunt̄. vel qui spōse offerūt. vt dcm̄ est sup in ca. viij. s; etiā de his q̄ inter eos generant̄. **U**n̄ vnusquisq; eoz. fm̄ legē p̄t habere. xij. leuitias vxores. ancillas quot z quātu; placz sine numero z pputatōe. **E**t fm̄ eādē om̄es filij et filie ac illi arū h̄ntur eq̄luter p oia heredes cū vxorū filijs. **U**n̄ mercatores eoz. aut et salij dñi potentes z dices in q̄libet ciuitate vbi h̄nt praticare. habēt vnā domū et vxorē filios et filias. **E**t p istū mod̄ aliq; vsq; ad. xij. numerū pducūt numerū vxorū. **P**auci tñ iueniūt q̄ duas vxores i vna domo teneāt ppter iurgiu et inq̄tudinē eaz. **H**abet etiā fm̄ eandē legē libertatē recipiendi dūmittendi z nō tenendi vxorē qñ sibi placet sine aliq; resp̄cū. **U**n̄ ligamen matrimonij quod ipi kebni vocant in potestate dicūt esse ipsius viri z non vxoris. **E**t licz p̄t soluere ad libitū. nō tamen ligare nisi autoritate ipsius sacerdotis. **Q**uartū est multitudo ad eū conuertentiū. non solum simpliciu sed etiā sapientū de om̄i genere z pditione z dignitate hoim. **U**n̄ religiosi et sacerdotibus xpianozū ad eos conuertentibus meliorē p̄uisionē faciūt vt sint exemplū p̄uersi onis aliozū. vñ vidi quendā fratrem ordinis minorū qui magnā p̄uisionē de camera regis. habebat eoq; negauerat. **A**udiui et; de vno fratre pdicatorū renegato qui dū contra xpianos in q̄dam nauigio cū thurcis transisset. instante fortuna maris. ceteris creptis nauigijs. ip̄e mercedē sue pfidie submerso nauigio

De honestate mulierum thurcorum

14
solo in quo ipse erat. eterne p̄ditōis nō imerito suscipe meruse
Turci neminē cogunt fidez suā negare. nec multū instant de
hoc alicui persuadendo. nec magnā estimatōez faciūt de his q̄
negant Un̄ vidi quendā qui in curia cuiusdaz magni domini
puer litteris deditus et tandem optimus sacerdos ⁊ pleban⁹
habens vxorem et filios. mortuo domino sine expressione libe
tatis ab emulis v̄ditōni eū filijs suis expositū. nec dimissum
nisi se ad placitū heredū domini sui liberasset

Capitulū. xij. De honestate feminarum Turcorum

Hoc autem nunc dicere volo. Si quis credere voluerit ī
dictamine recte rationis seipsum interroget ac si ipse mihi
testis erit q̄ a veritate vacuum nullatenus esse poterit. Si
enim ī a recte rationis iudicio a capite procedit qui: quid ī cor
pore fuerit. quomodo non dicatur procedere a virozum impu
dicicia vcl lasciuia quicquid in moribus vxorum inhonestum
vel indecens reperitur. cum teste scridura. vir: mulieris caput
esse comprobetur. Lerte mihi magna admiratio or. tur. quan
do honestatem quam vidi in femineo sexu inter turcos consi
dero. et impudicissimos ornatus et damnatos mores femi
narum inter chustianos conspicio Sed quia hoc quod ibi vī
di ita vniuersaliter in omni loco thurcie veritatem habz vt pe
nitius aliud fieri non viderim in omnibus ciuitatibus seu locis
que perlustrati Hoc autem quod inter chustianos video nō
ita commune et vniuersale est vt vniuersali indigeat reprehen
sione. sed solum quorundam non virozum certe. sed effemina
rozum hominum. qui ita in carnalitate submersam habent rae
tionem. vt nequaquā discernere queant quid communi proxi
morum saluti expediat Sed solummodo hec intendunt vt
suis impudicissimis cordibus ⁊ oculis satisfacciant in cultu me
riticeo vxorum suarum Nec etiam propter hoc excusabiles
sunt quia viris suis hic optime placere sciunt. Nec viris cogū
t obedire in hoc quod obest saluti. sz qz sic pmune bz puerbiū

Capitulum. xij. de honestate feminarum turcorum

Omnis mulier fornicatrix. viroꝝ quoꝝ culpa earum culpam excedit dum earum effrenata impudicitia freno discretioꝝ non diriguntur. Execranda. imo diabolica impudicitia que quod non potest singulorum membris se supponere pollucenda. extendit tamen singulorum se oculum et affectibus ingerere prostituenda. certe multo feliciores prostitute ilupana ribolatentes istis impudicissimis femis. ad pededas aetas totam cuius tateꝝ circumcibus. scilicet o mulierum omnium infelicissimum genus. tenes te tenere iura matrimonij que toties adulterium committis quoties collum tuum et peccatum nudatum: oculos nutantes. faciem placidam. ceruicem erectam capillos defluentes oculum impudicis iucisti. Sed o tu vir impudicissime viroꝝ non tue solum sed omnium. O prostibulum sathane que tales foetus et nutris laqueum diaboli. non existimas te reddituram roem tot malis dicente scripta. qui viderit mulierem ad concupiscendum eam la mechat est in corde suo Sed nunc ad id redeamus de qua intentio nostra. Certe viros non immerito dixerit ipsos turcos qui dum quilibet eorum xij. viros habere sibi licere dicit. in nullum specialiter earum amore suum iordiate transfundere videtur. alio equilatero ad concupiscere et nutriende plis necessitatem vitæ. et dum unum virum duodecim seculis preferri docet. illi infelicissimi generis vilitate et creatoris sententiam que mulierem dixit sub potestate viri eris confirmat. eosque que feminas sibi dominari patiuntur propter libidis ardorem: non viros sed ruffianos pessimos ipsi que diaboli adituros ad pedendas aetas non immerito esse censendos pro magna enim infamia reputaret viro apud eos si viros sua in conspectu viroꝝ siue in domo propria siue extra domum discoopta facie apparere videret. femicem omnium simplicissimo modo vrantur in velticu sine nota alicuius curiositatis vel supfluitatis. In capite vitæ mitris suppositis. vel ita ut involuta diligenter et decente mitra. extremas veli dependens remaneat ad dexteram faciem. quam si domum extire vel in domo coram viris. apparere contingat statim circumducere et totam faciem velare exceptis solis oculum possit. scilicet de omnibus et villanis et simplicioribus dico In civitatibus vero magnas nephas putaret si viros alicui notabilis extra domum nisi tota facie cum subtili serico ita velata. ut ipsa alios videre. a nemine autem facies eius videri possit. extire oportu fuisse. Alioquid audet femina vbi congregatio viroꝝ appere et foris adire. videre aliquid vel emere feminam apud eos omnino illicitum est In ecclesia maiori locum longe a viris habet sepatum et sic secretum quod nemo potest introspicere vel aliquid

Capitulum decimūtercium

mō itrare. 7 illū nō oēs s; solū magnorū dñorū vxores. 7 nūq̃
amplius nisi in die veneris ad vnicā orōis meridiane horā q̃ a
pub eos solennis ē dec; aliō mō itrare Collocutio viri cū mu-
liere ī publico ita rara ē vt si int̃ eos ad anū cōs; vir semel expi-
ri posses Mulierē sedere cū marito vel eq̃tare ab om̃ib; habet
p̃ mōstro Etā ī domib; p̃p̃ijs viri cū vxore nūq̃ in actibus
et motib; vel collocutōe mīmū indicū lasciuie vel ibonestat; d̃
p̃bendī p̃t. 7 tanta est matritas virorū etiā ī domib; p̃p̃ijs vt
timor 7 reuerentia ab om̃i familia eis exhibent. p̃serti erga vxo-
res rigor nūq̃ relaxāt. Magnū aut̃ d̃si q; euz vxorib; suis sp̃
esse nō p̃nt eunuchos ad custodiā earū deputatos h̃nt q̃ cū sū-
ma diligentia ita eas custodiūt vt p̃dictōez viri cuiuscūq; peni-
tus ignorare vt deant nisi maritū suū Reliq; causa breuitat; tran-
seo Hoc aut̃ q̃i domo patrōni mei vltimi (in q̃ ad. xx. ānos fui
p̃tinue) a feminis q̃ exp̃tus vidit longū esset enarrare p̃ singula
Rihilomin; nō p̃mitit me tacere oīno opis magnitudo. Nam
vxor filij q̃ ānis. xx. ī domo eadē trāsegerat. habuit filios 7 filias
nūq̃ vīsa est p̃nte patre mariti apto ore vel discoloq̃ta facie co-
medisse vel locuta fuisse Et hūc rigores reuerentie a p̃ma die q̃
bāc domū itrauerat nūq̃ relaxauit nec ī posterū aliquū relaxare
debet Et ista est oīm vna g̃nālis p̃suetudo in sili statu de gentiā
apud eos. Est etiā aliud quod strictissime obseruant. factō de
sp̃satiōis pacto int̃ filiū vnū 7 filiā alterū. nūq̃ āplius spon-
sus aliquo modo audeat parentib; vel p̃p̃inq; sponse colloq; vt
apparere vsq; in diem nuptiarū s; declinat 7 fugit erubescendo
p̃ficiam corū quātūz est possibile. hoc idem obseruatur ab ipsa
sponsa respectu parentū 7 propinquorū sponsi sui.

Capitulum. xiiij. De motuis sup̃naturalib; 7 sp̃ualibus 7 p̃mo de p̃fessioe 7 lege turcorū

Professio sup̃ quā fundata est lex turcorū est ista Lailla
ba hūlalach mehemet erezullach Hoc vult dicere s̃m cō-
munē opionē exponentiū Deus est ver; 7 mehometus est pro-
pheta ei; malorū Dimū opionū difficultas ī isto p̃fessiois modo
p̃sistit Si em̃ se vnus di; calore esse p̃suadere potuerit. venenū
sal erroris sub sp̃e pietat; facili; diffundit. hic est lapsus offensio
L iij

De motiuis supernaturalibus.

nis ad quez multi impingentes in laqum ipdicōis aiarū occide-
rūt Nec est illa mola asinaria q̄ mltroz collis appensa in bara-
trū despatois demerit. Dū em̄ simplices audiūt eos idola etc
crari. 7 oēm formā vel imaginē sicut gebenne icendiū refutare 7
vnius dei cultū tā p̄stant p̄fiteri 7 p̄dicare nō manet āplius de
cis suspitōnis locus. S; 7 q̄dā de sapientib; cāz duratōis illi?
secte sup̄ alias sectas 7 hereses illā dixerūt esse qz idola detestat
et vniū deū colit S; h̄ multū ipuide dicitū videbit. si de repbo-
rū duratōe qd̄ scriptura memoret diligēt ispiciat Deus em̄ ī
p̄bos idō patient̄ expectat vt in die iudicij eos ī pleitudine pec-
catoz puniat. q̄s aut̄ hīc citi⁹ tollit nec p̄mittit ex sentētia agere
H̄ritq; idō facit vt in penis cū eis m̄it⁹ agat̄ Culpa igit̄ clemen-
tiā expectantis p̄tēntiū repboz. dū ad infinitū tendit. qd̄ agit
nisi vt furore iusti iudicis p̄tra se grassant̄ sine remedio 7 sine se-
uerius in penis v̄ndicē ip̄a expectet 7 recipiat Quo aut̄ hec p̄-
fessio int̄pretāda sit in. c. xvij. dicit̄. qd̄ aut̄ p̄tineat lex h̄ui⁹ p̄fel-
sionis h̄ridendū est **E**ōis opio fere oīz tburcoz tal⁹ est de le-
ge eoz dicit̄ ei p̄mū p̄phera magnū cul data fuit lex p̄mit⁹ a dō
fuisse missū. i. moyses cui datus est liber t̄frit quē nos p̄tateu
cū vocam⁹. 7 oēm hoīez q̄ eo tpe ip̄az legē obfuaasset saluatū et
se Cū aut̄ p̄ successuz t̄pis hūana malicia 7 negligētia hāc legē
corrupuiss; in hui⁹ p̄uaricatōis remediū elect⁹ est scōus p̄phera
magn⁹ dajit̄ quē nos dauid dicit⁹ cui dat⁹ est lib̄ ezabur quē
nos psalteriū vocam⁹. Quo p̄oris mō fuato 7 corrupto. t̄rci⁹
p̄phera magn⁹ subiūctus ē Jesse. i. Iesus. cui t̄rcia lex cū libro
ingit̄ quē nos euāgelū dicit⁹ missa est. q̄ suis t̄pib; om̄ib; cāsa
lutis fuit Ea t̄adez p̄cedentiū mō euacuata. q̄rtus elect⁹ est meo
cbometus q̄ legem cū libro q̄ alcoranus d̄ctus est a dō accepit
Que (euacuat⁹ oībus añ habit⁹) sola necessitate salutis donec a-
lia sup̄uenerit plene 7 idubitant̄ ab eis p̄dicat̄ 7 d̄r habere. Nec
igit̄ lex alcorani p̄mo in p̄cepto h̄z vt eis v̄ritusq; ser⁹ dū ad p̄-
nectā puenerit etatē extra limites matrimonij virā nō ducat Dei
de om̄es pari distinctōe ad orōez subijcat̄ q̄ q̄nq; vicib; ī die. q̄n
q̄ ad hāc depurat⁹ hoz 7 t̄pibus pficit̄. Temp⁹ p̄me orōnis ē
ortus solis nō p̄putādo horā s; accipiēdo temp⁹ grosso modo
eo q̄ ip̄i nullā artē h̄nt p̄putādi s; solū instinctu naturali de tpe
iudicat̄ Ista ergo orō p̄ma p̄ quattuoz erk̄et 7 duo ezalamat p̄

Capitulum decimumtercium

ficat. Erket est geminata inclinatio cum totidem pstratiōibus
czalamat aut est ipa secreta ozo qua facit sedēdo post qdlibet er
ket cū salutōe a dextris ⁊ a sinistris ⁊ ipressiōe pacis qm vtraq;
manū faciē obducēdo facit. Temp^o scde ozois ē circa meridi
em. que decē erket ⁊ qnq; czalamat p̄tinet. Tercia ozo in declia
tione solis tempore vespertino fit ⁊ ipsa octo erket ⁊ quattuor
czalamat habz tē. Quarta ozo qnq; erket ⁊ tria czalamat d̄tinz
temp^o circa occasum sol' sibi vendicat. Quinta ⁊ vltima reliqua
rū p̄tior. ⁊ octo erket octo czalamat habet. ⁊ post cenā tardio
ri hora celebrat. Prima oratio corū lingua dagnanias dicitur
Secūda orlenanias. Tercia kindinias. Quarta achsamne
nias. Quinta iaczinanias. Has horas vnusq; cū parrochia
no suo ⁊ in ecclia propria tenet orare. nisi legitima causa inters
ueniente. tunc aut in omni loco hoc licite facere potest. In obfua
tione tempoz eadē est dispensatio vt scz vno tpe suppleat qd ali
o amissus est. Die aut vneris que apud eos celebrz est. attent^o
orant. nō tñ abstinēt aut vacāt a quocūq; labore. In ciuitatib;
habēt vna solēnis ⁊ p̄cipalis ecclia q̄ enemegit dicit. ad quā
die vneris pueniūt. tā ip̄e rex quando p̄ns est q̄ alij principes ⁊
oratiōe meridiana solēniter peracta fit p̄dicatio ⁊ elemosinarū
f̄galitū elargitio. De ordie .hōestate ⁊ silentio quā h̄nt ecclia
et deuotiōe longū foret narrare per singula. hoc tñ breuiter dico
q̄ quando in ecclesia turcoz eozū silentiū. et xpianozū in sua ec
clesia tempore ordis tumultuz p̄sideo. magna mihi admiratio
generat de tanta ordinis permutatione. vñ scz illis ī tāta deuoti
o ⁊ in istis tanta in deuotio esse p̄t cū tamē contrariū esse debe
ret. ⁊ ratio ipa req̄rit. Habēt ⁊ inquisitores qui accusatos de
omissione oratiōis multis afficiūt ignominijs. circūducūtenim
eos tabulā cū caudis vulp̄inis collo appendētes. ⁊ nō sine taxa
pecunie dimittiūt. maxime si hanc orationis negligentia; in .xl.
corū admisent. habent em̄ triplicēt lotionē qua se ad orationē
preparant. prima est perfusio totius corporiscū aqua ita dilige
ter vt non remaneat locus quātus est punctus vnus acus itac
tus ab aqua. alioq̄n inualida esset lotio ista. Et p̄pter hoc solent
frequentē et diligentissime radere pilos in omni parte corporis
excepta barba in viris ⁊ capite in mulieribus. quozū pilos ml̄
to studio lauant. et cū pectinibus frequentē discriminant vt aq̄

De motinīs supernaturalibus

penetrare possit. Incidunt diligentissime insup vngues manu
um et pedum. Et propter hanc eandem causā reor eos vti cir
cumcisione. vt inferius dicitur in capitulo. xxi. hec lotio vt supra
dictum est in ca. x. post quantumcunq; pollutionis maculam
necessaria est. et vocatur zcoagigneg. secunda lotio vocatur ta
chuar. et est necessaria quando cunq; opus nature exercetur. vel
etiā aliquid ventositatis emittit. tunc em̄ in aliquo loco secreto
pudenda et posteriora abluenda sunt Tercia lotio vocat aprā
vel abdas. et est necessaria in quinq; sensuum organia. incipien
do a manibus quibus lotis cū brachijs vsq; ad cubitus proce
dit ad os et nares deinde abluta tota facie cum oculis transit
ad aures. et manu cum aqua superducto capite descendit ad pe
des. et cruribus vsq; ad tibias ablutis perficitur Hanc lotionē
in omni loco licitum ē peragere. et nō est necm vt precedat vnā
quāq; orationem. nisi forte aliqua imundicia. hoc exigente. Si
aut post primā orationem poterit caueri omnis imundicia. ea
dem die ad omnes oratiōes non requir̄ alia lotio. aliqui tamen
pro deuotione et pro maiori cautela eā frequentare solent Hāc
habent et vnam lunationem inter duodecim lunationes anni com
munis in qua ieiunant. et quia annus solaria non concordat in
mensibus cum āno lunari sine ēbolismo et ip̄i hanc pputationē
ignorantes pputant duodecim lunationes pro anno ideo men
sis ieiunij eorum nunc in bieme. nunc in estate contingit. In ip̄o
so autem ieiunij die abstinent ab omni genere cibi et potus. In
nocte autem omni genere ciborum et quotiens placet vtantur

Habent et vnam pascha in fine ieiunij in quo visitant memo
rias mortuorum suorum ibidem orantes. et que secū portauerūt
comedentes et inuicem osculantes dicunt baaram glutiozong.
hoc est veniat tibi bonū pascha. et hec omnia obseruant in secun
do paschate. quod in sexagesima die post primum celebrant eo
q̄ tunc vel in ipso die peregrini eorum in mechie celebrant. et per
agunt ritum peregrinationis sue. Nam magna multitudo de
secta illa. non solum de genere thurcorum. sed etiam de omni
generatione que illi secte deseruit. scilicet Arabes Saraceni et
Tartari qui ānuatū visitant memoriā et sepulchrū Wechome
ti. in loco qui ab eis in eorum ydeomat e mechie nominatur
et ē vltra hierlm ad. lx. dietas Et n̄ p̄st trāsirent cū cāel eo q̄

De professione et lege thurcorum

arenosa et aridissima est via illa. Tunc soldanibus ad se preparatos camelos per peregrinos ducendis. habent autem christiani peregrini que se pulchrum Bachometi visitauerit in magna reuerentia et reputatione. et vocant hatschilat et tunc multis privilegijs. Unde et in iudicio unius eorum testimonium per tribus aliorum testimonijs acceptat. et per eis specialis sit oratio sicut per victoribus Et propter eos duo habent gratia hospitaliorum in omni loco. unum in vijs et aliud in ciuitatibus. hoc quod in vijs vocat czeuueczrej. et est edificatio magna in locis ubi non inueniunt habitatores sufficientes ad suscipiendum viatores et peregrinos Hoc quod in ciuitatibus est vocat ymarat que sunt ecclesie edificate magne a regibus et principibus et donate multis possessionibus ita ut omni die potest fieri bina refectio aduenientium. et primo peregrinorum. secundo studentium ad hoc scriptorum quibus refectio si quod super fuerit omnibus in different distribuit Et hoc quotidie tempore prandij et tempore cene Sacerdotes autem et studentes quibus scripta habent per refectioem obligant sibi pagere speciale officium per animam illius que hoc fundauit et instituit. Sunt insuper gymnasia magna et multa in quibus docentur quedam leges ciuiles edite a regibus per gubernatio regno. in quibus que magis proficiunt promouent ad beneficia ad iudicandum et regendum populum. et habent duplicem gradum. maiores que mineschuz vocant. maiores pro muderis. Minus docti vocant tamisna quibus sufficit ut alcoranum beneficiat et cerimonias que ad ordinem et cultum legis pertinet. et secundum hoc habent possessiones eorum. nisi enim sint iudices vel registrarij vel iuriscōsulti que calife dicunt que sibi vacare non possunt. non habentur alie possessiones nisi que sint liberi et exempta a iurisdictione et oneribus cōsuepti Sacerdotes enim non habent occupatioem circa curam animarum in audientia confessionum et ministratioem sacramentorum. et visitatione infirmorum vel sepulturam mortuorum. nec habent magnam curam ecclesiarum cum reliquijs et parametis. et sacrorum vasorum et altarium de quibus omnibus nihil habent apud eos. non enim possunt pollui ecclesie eorum vel perdere sanctitatem quam non sunt consecute. nullam enim differentiam sacerdotum eorum a cōsueptis. nec ecclesie eorum a domibus cōsueptis habent. Ordonum numerum possunt sacerdotes ut alij sine omissione laborum implere non possunt vacat meditationibus vel studijs scripturarum. sed solatio vxoris et cōsueptis famulis. iumentorum et possessionum. mercacie et vsure locis et venationibus. auibus et canibus venatorijs de quibus omnibus et filiis nihil est illicitum nec prohibitu. quibus enim lex tales et sacerdotes. et qualiter

Capitulum decimumquartum de motiuis

em lex, tales et sacerdotes. et qualis cultus tales ministri De
bis que dicenda essent excederent mensuraz calami et carce. sz
hec breuissime perstrinxi vt da rem occasione reliqua inquireo
di et diligentius perferendum. pudet em et sedet me me dicere
que de hoc vidi et audiu in particulari.

Capitulum decimumquartum

De motiuis supernaturalibus et religiosis

Sanctus Augustinus de ciuitate dei li. xx. c. xii. de signis
et prodigijs mendacibz loqns de q signa et prodigia duobz
mōis dicit mendacia Uno mō qz decipiūt sensus hoīm s̄tute
et arte diabolica vt credat fieri qd̄ in s̄tute nō fit vt s̄t̄ farsasma
Secdo mō qz trahūt credentes ad mendaciū. vt. s. credat fieri
s̄tute diuina qd̄ diabolus facit vel vt credēs sibi fieri p salute
qd̄ ad dānatiōem fieri iustat Un̄ q ignis descendit de celo et
buscat familiā ip̄i iob. nō erat mendaciū licz fieret opatē e dia
bolica deo pmittente It̄ s̄t̄ igit̄ mōd̄ credendū ē vniciqz fideli
prodigia et signa innumerabilia mendacit̄ fieri p religiofos ip̄oz
turcoz. ita in vita corū q̄z et p̄ mortē. nā rāra est potētia dia
boli i eis vt pot̄ videant̄ diaboli icarnati q̄z hoīes. fm̄ ei d̄rāz
quā h̄nt in habitu exteriori. latet etiā ip̄a diabolica s̄tute i eis
qd̄a em̄ in eis p̄ferūt maximā patientiā. et isti exteri nō portāt
aliquem habitum. sz nudi icedūt. solum coopietes virilia. Et
i ista sp̄e religiōis iueniunt̄ aliq̄ rāte p̄fectis vt q̄si ip̄asibiles
sunt. vt nihil exteriori ip̄rassiōis sentire valeāt. nā i maxis frigo
ribz hyemis ip̄i nudato toto corpore icedūt. et nō sentiūt. et hoc
s̄t̄ in caloribz estat̄ It̄ s̄t̄ sue p̄barōis rōes et patientie s̄tute oī
dūt i varijs stigmatibz obuitlonū et carribz icisionū corp̄m
suo. nā si q̄s p̄bat̄ voluerit sc̄it̄ sibi app̄ere ignē vel icidere car
nē cū gladio. q̄ oīa rāa ū sentit ac si lapidi gnē app̄eres l̄ lignū
gladio incideres Alij ex eis magnā p̄ferūt s̄tute abstinentie. de
illis dicebat q̄ ad rāa p̄fectōem pueniūt aliq̄ vt rarissie cibuz
et potū sumāt. aliq̄ aut̄ et magis p̄fecte sine oī potū et cibo corpa
li viuūt Alij magnā paupertatē h̄nt ita vt oī non nihil d̄ terrenis
cogitātes neqz curātes dicant̄. nec in crastinū aliqd̄ retinētes.
Alij p̄petuū silentiū tenēt. et mutoz noīe et armular nūcupati
nullā cū hoīb̄z p̄uersatiōēz agūt. ne ad loq̄nduz puocent̄. q̄rū

Supernaturalibus et religiosis.

vnū videre potui nō sine admiratōe Alij visibz alij reuelatōi
bz varijs s; donati. alij rapti. alij extases supnatales hnt. Et
fm hoc nullus est inter eos q nō seqtur aliqd experientie spūal
p qd p̄t haberi certa p̄lectura z euidēs indicū q sit de nūero z
ordie dermschler. s; em̄ est nomē oim i tali statu degentū. Et
fm p̄tatē ipaz experientiaz spūaliū vsupnataliū. etiā differūe
in habitu z i mō viuendi. nā vnāq; portat signū sue p̄fessio
Si em̄ videri aliquē in capite deferre pennas denotat eū me
ditatōibz z reuelatōibz deditū esse Si portat habitū sicutū va
rioz coloz p̄ctijs. significat paup̄tatē. Illi q in aures portāt.
in auribz significat se obedientes esse in spiritu propter raptus
frequentiam. Portantes cathenas in collo vel in brachijs de
notat violentiam vel vehementiā quam habent in extasi De
patientibus superius dictum est q nudi ābulant et sic de alijs
multis Varios etiā modos tenent viuendi. Illi enim qui
minus impediti s; in spiritualibus scilicet in raptibus z alijs
communem vitam ducunt z habitant inter homines. alij s; o
seorsam habitant congregati per modum ville. alij etiā soli.
tarij in nemoribus z solitudinibus vitam ducunt. alij in ciuita
tibus hospitalitatem exercentes quozū domus tekije vocant̄
Recipiūt hospites saltem ad quiescendū si non habent vnde
reficiāt. alij ex mendacitate cōtinua viuunt. alij in ciuitatibus
portātes aquam cuz vrbibz de meliori aqua que ibi reperitur
et circumeūtes ciuitatē om̄ibus prebent ad bibendū recentez
aqm z nihil mercedis petūt. sed solū sponte oblatū recipiunt
Alij habitantes circa sepulchra noīatorū sanctorū z custodien
tes z deuotis oblationibus populi viuentes Vtrū aut̄ oēs vx
ores habeāt p̄cipe nō potui eo maxie qz de lege turcoz. que s;
p̄cipit. ip̄i nō curāt prop̄ opinionē ipozuz ab alijs differentez
de quo infra dicit̄ capitulo. xx. Nō ei obseruāt alias ceremonias
legis in orōibus z lotionibus z alijs similibus. Ea prop̄ et;
quia si fora. altaruz virtutu z in eis sup̄naturaliter exercetur vt
dictum est. credendum est q; etiā prodigiū continentie nō
debz deesse. Nā illud magnū portentū de quo magnus inter
eos est rumor. z dicit̄ plures conceptos esse z natos sine virili
semine. qui nefesogli dicuntur. de quibus etiam in sequenti
capitūo sit mentio. Credendum est fieri per feminas non coz

Capitulū xiiij. de motiuis supnaturalibus

ruptas carnali corruptōe. pōt. tñ eē q̄ ip̄e m̄res talū sint vxo
res religiosoz. ⁊ ppter pdigiū cōtinēte eoz nascant̄ eis filij mō
nō nat̄ ali s̄ mō alio diabolice dispensatōis hoib⁹ occulto. Un̄
pp̄t hoc ip̄is turcis nō videt̄ insolitū q̄nod xp̄iani dicunt imo
ip̄i mēt̄ dicūt ⁊ cōfitent̄ xp̄m ex maria cōceptuz et natū sine hūa
nosemie. quōcūq̄ hoc fiat. licz sit insolitū ⁊ mirābile auditu nō
tamē impossibile videbit̄ diabolice potēte si cetera ei⁹ opa ip̄i
ctant̄. q̄ in eis ⁊ p̄ eos operat̄ Agūt ip̄i religiosi eoz q̄sdā festiui
tates v̄l ppter vota ppli eis oblata. vel ppter p̄decessoz mēoriaz
vel etiā p̄opter cōez ppli nccitate scz. p̄ pluuia ipetrāda v̄l sere
nitate ⁊ h̄mōi. tūc conuent̄ ⁊ cōgregant̄ om̄es q̄ s̄ in locis pp̄in
q̄orib⁹. ⁊ fit p̄mo oīm eōis refectio. occidūt em̄ aialia si hnt. si n̄
habēt faciūt de legumibus v̄l riso f̄m facultatē suā cibaria q̄li
a p̄nt. ⁊ cōpleta f̄fectōe. ille q̄ p̄mus ē inter eos accepro t̄mp̄ao
fcit̄ m. odulatōez. surgētes ceteri p̄ ordinē incipiūt ludere. vocat̄
aut̄ festiuitas eozū machia. acludus czamach q̄ sit q̄dā toci⁹
corp̄is regulata ⁊ bene modificata agitatōe cū honestis et dig
nis et valde decentibus oīm mēbroz motib⁹ f̄m modulatiōm
mēsure instrumētū musici. ad hoc conueniēt aptate. et in fine per
modū f̄tiginis q̄dam motu velocissimo circulariter rotatione
v̄l reuolūtione. in quo tota vis ip̄ius ludi cōsistit. nā feruentiores
eoz in tāta velocitate reuolūtur v̄l nō p̄nt v̄l sit homo vel
statua discerni ab iunctibus. ⁊ ostendūt se in hoc q̄si supnata
lem agilitatē corp̄alem habere Et licz aliq̄s posset eos imitar̄
in ceteris ip̄ius ludi gestibus. in isto tñ reuolūtione actu nēo
eos q̄ntūcumq̄ apt⁹ ⁊ agilis fuerit pōt aliq̄ten⁹ imitari Post
q̄ igit̄ singuli luserunt. surgūt oēs simul. et cōfuso ordine ludūt
emutētes q̄sdaz imp̄cationis voces. p̄ salute eozū qui eis vota
sua vel elemosynae largiti s̄t. Utunt̄ et̄ q̄busdā c̄m̄ dialib⁹ a
p̄decessozib⁹ suis sibi tradit̄. q̄ eos dū in raptu v̄l in extasi erāt
in spiritu locuti s̄t. q̄ suavis sunt faciēdie ⁊ r̄thmaticē plati ⁊ fa
cilit̄ mētererinent̄. ⁊ f̄m materiā de qua tractat̄ v̄l longiores v̄l
breuiores existūt Aliq̄ em̄ sex f̄sus. aliq̄ octo vel decē. aliq̄ plus
aliq̄ minus cōtinent Et trahūt oēs ceremonias leḡ turcorū et
ritus ad sensuz spiritualē quozū ego magnā habui copiaz tam
in script̄ q̄ mente et delectabar in eis eo q̄ magis christianaz
religionē confirmāt q̄ sburcoruz Unde sacerdotes eozū non

accipiunt eos ad auctoritate dicentes illos q̄ eis dixerunt nō in-
 tellexisse qd̄ dicerēt. qz̄ in raptu vel extasi positi ⁊ extra sensum
 constituti erāt dū eis dicerēt. Quā igr̄ ipsi religiosi st̄ iter hoies vn̄
 q̄s̄ sue p̄fectōis vl̄ p̄fessōis signū ostēdere conat̄. ⁊ int̄ ceteros ac-
 t̄ sue ostēsiōis nullus est tā puocati⁹ deuotiōis vl̄ feruor̄. sic ip-
 se ludus eorū supra dicit̄ nec carz̄ mystertio. nā ⁊ sci p̄phe antiq̄
 t̄ h̄mōi ludis vtebant̄ i suis festiuis officijs. sic habet̄ d̄ dauid
 q̄ ludebat añ arcā dñi. ⁊ de mltis alijs veteris testamenti. Dū
 ei q̄daz̄ eorū in domo nr̄a hospitarēt p̄ cenā surrexit ⁊ precixit
 se ⁊ cepit ludere. ⁊ dū se reuolueret audiebāt q̄dā voces ex ipo-
 sonātes ita q̄ om̄es q̄ in domo erāt attēdit̄ ex amiratōe vix po-
 terāt a lachrimis continere. Alia vice q̄dā eorū dū eēmus in cena
 repēte raptū icurrūt. ⁊ totaliter extra se vsu oīm sensuū destitut̄
 q̄si mortu⁹ sedebat. n̄ mouebat vl̄ sentiebat. sepi⁹ at̄ apud eos
 hospitātes de f̄mōibz̄ sup̄ dicit̄ psolatōem p̄bebāt. audientibz̄
 Sūt em̄ tāte ecēplaritatis in oibz̄ eorū. dc̄is ⁊ fact̄. i moribz̄ ⁊
 moribz̄. tantā p̄ferentes religiois ostēsiōem. vt nō hoies s̄z̄ āge-
 li videant̄ eē. nā i facie eorū q̄ndā spūal̄ rep̄ntatōis notā h̄nt vt
 si nūq̄ apli⁹ vidisses eū. q̄ solū vultus icuitōe eū statī coḡscere
 posses. S̄z̄ qz̄ sat̄ de exteriori appētia eorū locuti sum⁹. Nūc
 vltio videam⁹ si possum⁹ fruct⁹ p̄ q̄s̄ eē coḡscendos tales iteri⁹
 saluator̄ d̄t Bath. viij. si q̄s̄ em̄ voluerit dc̄ā eorū ⁊ facta p̄uatī
 et i p̄t̄rulari p̄scrutari tātā in eis iueniet̄ ab̄itōem. p̄p̄ie rep̄ta-
 tōis. ⁊ tātū spūal̄ sup̄bie venenū vt h̄ q̄d̄ d̄r̄ āgelū sathāe se trāt
 formare i angelū lucis. p̄p̄ie de ip̄is p̄t̄ intelligi. Nā ipsi dicunt
 se p̄e ceteris a d̄o electos. ⁊ q̄si aicos dei se ab oibz̄ debere ho-
 norari. dicūt se gr̄āz̄ dei sp̄calit̄ ab alijs ⁊ p̄e alijs p̄secutā. ita
 vt nemo possit saluari nisi mediātē gr̄ā eorū. ⁊ p̄t̄ h̄ dicūt vota
 et elemosynas toti⁹ ppli debere sibi. vn̄ si et̄ eos aliq̄s i modico
 offenderit statī vindicādo indignatōem dei sibi ip̄ecant̄. Qui
 dā em̄ eorū dū ad hospitandū veniss̄ i domū cuiusdā diuit̄ in
 p̄tibz̄ ill̄ vbi ego erā nō longe distās a villa nr̄a erat dom⁹ eius
 dē diuit̄. q̄ dū circa pecora occupat⁹ cū familia qz̄ t̄ps̄ erat plu-
 uiale nō attendisset hospiti f̄m̄ volūtātē eius. Ille imediate de
 domo exiēs vociferādo ⁊ ip̄ecādo eis indignatōem dei recessit̄.
 Eodē āno in tātū vindicta dei secuta est vt i domo illa nec de
 hōibz̄ nec de pecoribz̄ aliq̄d remāserit q̄n om̄ia iterierūt. ⁊ hoc

De Prodigijs Signis et mendacibus

de multis alijs audiui factū. vñ multū cauet ab oibus neī aliq̄
offendant fideliter iḡr cōsiderādo. iste nō s̄t p̄ditōes amicorū
dei q̄ vult oēs hoīes saluos fieri. s̄z ip̄ius diaboli q̄ nō q̄rit nisi
p̄dere De hac at̄ materia adhuc aliq̄ suz dicturus. i sequenti ca
pitulo. hoc solū addere volo q̄ om̄ez maliciā z versutiā diabo
lice fraudis. oēm deniq̄ neq̄cia art̄ ei⁹ ad p̄dendas aīas plenū
fume in istis reprobis reperiri nullatenus dubito.

Capitulū xv. De mortuis supernatilibus. p
digijs. signis z mendacibus.

Iter ceteros hui⁹ secte. q̄ post mortē signis. et pdigijs et
mendacibz claruerūt. z adhuc quotidie clarēt est vn⁹ prin
cipalis q̄ magne reputatōis z veneratōis habet i tota thurcia
cui nomē Sedichasi qd̄ iterpretat̄ sc̄tus victor vel victoriosus
inter sc̄tos cuius sepulchrū sac̄rū ē inter fines ot̄mani z chara
māi et lz isti duo frequent̄ iter se discordias habeāt z vn⁹ inadat
terras alteri⁹. nemo tñ est ausus aliq̄n a p̄pin̄re sepulchro ei⁹
vel terris ei⁹ p̄in̄qs aliqd̄ mali inferre. qz sicut sepe exp̄ū ē q̄ au
si fuerūt facere s̄. magnā in eos securā eius vlnōez fuisse. Et il
la ē iter eos oīm cōis opio nūq̄z aliq̄e fraudatū desiderio suo
De his q̄ ip̄lorāt eius auxiliū n̄ q̄cunq̄z necessitate. p̄maxie at̄
in bellorū factis z negocijs p̄lorū. z s̄ p̄bat magna multitudo
votoz in oī ḡne aīaliū z altaz rerū z pecuniarū q̄ ānuatiz a r̄ge
et p̄ncipibz z toti⁹ vulgi cōiter ad ei⁹ sepulchrū deferūtur. maxi
ma nanq̄z fama et estimatio habet de eo non soluz iter thurcos
s̄z etiā in oīmbus huius secte nationibz. De his at̄ signis z pdi
gijs hoc dicere volo q̄ maior celebritas habet de eo iter om̄es
machometistas q̄z habeat de sc̄to Anthonio iter xp̄ianos Et
est alius vocatus Harschipettech q̄ iterpretat̄ quasi adiutoriū
peregrinationis qui etiā multū inuocat z venerat̄ maxime a pe
grinis qui eius auxiliū frequenter experiri dicunt̄ Alius dicit̄
Asakpassa q̄ ab amore nomen habz. et d̄z quasi patron⁹ amo
ris qui in matrimonio ex̄ntibz sicut in partus piculo vel hūde
plis desiderio vl̄ discordatibz marito cū vxore z plibz talibz
nc̄itatibz opē ferre d̄z Ali⁹ yanpassa discordatibz p̄ociniū
p̄cordie pfert. de q̄ dicebat q̄ q̄rentibz se nūc inuentis nūc senec
appebat Schevch passa sturbat̄ z tribulat̄ solatis cēs solz In
illis at̄ p̄tibz vbi steti multi fuerūt oliz q̄ p̄ sc̄tis habebāt quorū

Capitulum decimumquintum

noia nesciūt. nībiominus sepelēbra eoz bñtur in ī mag̃ venera
 tōe. nā sī p̃ pluuia bñda ṽl serenitate p̃seq̃nda. vel p̃ q̃cūq; alia
 nēcitate sollicitudo icūberet. pueniūt sup̃ sepulchra eoz ⁊ vo
 ta sua ⁊ orōes faciētes mag̃ sp̃e eruditōis sue reportāt q̃bus
 ego sepius iterui cū eis cā bñdi aliq̃d boni de his q̃ portāt ibi
 ad comedendū In illos at̃ duo sūt q̃z noia sciuntq̃ram vnus
 goi vel mirtschū. alter bartschū passa nuncupatur quoq; mira
 gesta narrabant ī eisdē p̃tib; maxie circa custodiā ⁊ p̃suatōes
 pecorū ⁊ alioz aialū. s; p̃cipue illius qui d̃r goi vel mirtschū
 de quo ip̃a dñā mea sepissie mibi narrabat q̃ magna bñficia
 ei⁹ p̃fecerat fuisz circa custodiā suoꝝ vituloꝝ. vñ anuati ei certā
 q̃ntitatē butiri vouebat ⁊ reddebat addidit ec̃ dicens Si qñ ob
 luiscoꝝ votū reddere statī dānū aliq̃d icurro. s; et mibi psuadey
 bat vt eū iuocare dū in pascēdis ouibus lupū habere infestum
 S; nec silēto p̃tereūdū estimo q̃ dñs meus sepissie solit⁹ erat
 narrare. Dicebat em̃ q̃ cū vno dieꝝ vnus taurus suus de ar
 mēto de sero ceteris venētibus p̃cedibus defuisz statī vt ill' p̃tib;
 moꝝ ē puocat; oib; vicinis p̃ modū venātū vnusq; cū pha
 retra et arcu ⁊ canibus ip̃o sero trāsētes ad p̃pinq̃ora loca silū
 uarū nullū penitus iudiciū iueniētes reuersi sūt In crastio eodē
 q̃ p̃us mō plustrātes oia loca pascuoꝝ. n̄ oio p̃fecerūt. die scia
 cū iā ad ves pascere die fatigati ⁊ oī spē frustrati ī r̃uersiōe s̃b̃ ito ī
 opiāte dñs me⁹ p̃sus ad se mēte q̃d dā votū p̃cepit. s. q̃ p̃ amorē
 sci goi vel mirtschū si iuētū r̃ptū fuisz vnū panē calidū q̃z ip̃i
 p̃stama vocāt butyro supposito cū p̃grinis cōedere vellz. ad
 huc eo cogitāte ista. s̃b̃ ito p̃cursor cū clamorē excitāt ⁊ ecce tauꝝ
 r⁹ herēs cornib; ī q̃dā arbore furcata iuenit. ⁊ eo mirabil⁹ qz p̃
 r̃duū locū eūdē iqrēdo p̃trāsērāt nec possibile fuisz a ser; saluū
 potuisse remanere. Cū dñs me⁹ votū q̃d p̃cepit oib; r̃tuliss; ī
 stupore p̃uersi dō grās agētes ⁊ merita ⁊ nomē goi vel mirtschū
 extollētes euz letitia ⁊ gaudio fuerētēs nō solū de tauro inē
 to s; ec̃ miraclo q̃d eꝝpti sūt. Est ⁊ ali⁹ cui nomē chiderelles q̃ p̃
 cipue viatorib; nēcitate patiētib; solz eē auxilio. cui⁹ ē tāta estia
 tio ī tota sburcia vt vix aliq̃s iuciat q̃ ī nēcitate auxiliū ei⁹ nō sē
 sent l' afflicente narrare n̄ audierit. iste solz appere ī forma viato
 r; griseū equā isdētis ⁊ statī viatorū nēcitate patiētī sbueire siue
 eū iuocauerit. siue ei⁹ non i grās se dō p̃mdauerit vt a plūb; nar
 rātib; p̃ptū ē S; alterius pdigiū narrare me p̃pellit euidens

De Prodigijs. Signis et mendacibus

Veritas quod narrabat ab his quod de eius cognatione adhuc supstitis
erat. fuerunt ei quod dicitur tunc religiosi loci illi qui nobis vicin⁹ erat dis
famati per suspicionem de quodam tradimento per regem facto. super quod mi
mis indignatus rex omnes igne oburi mandavit Ille autem qui inter eos
primus erat. dum per excusationem et satisfactionem suam et suorum. nequaquam
eum placare potuisset. factam orationem suam et suorum innocencie coram deo
ipse coram rege primus ardentem oburendus intravit furnum. et quisque to
tum incendium circa eum refriguit oino illesus remansit furor regis
mitigavit sequens cum suis a periculo mortis eripuit et posteritati sue
nec non et universae genti illi recte solene exemplum dereliquit Et
tunc planelle quod cum ipso in furno ab incendio intacte remanserunt per tes
timonio veritatis. adhuc hodie in eis de partibus repositae habent Taceo
de innumeris gestis quod audiuit ab uno quod adhuc vivum in corpore. non
longe a partibus illis ubi ego eram. quod tunc erat fame ut quasi in omni loco
ubi esset conventio vel congregatio hominum. de ipso talis erat rumor quod
de omnibus rebus occultis tam manifesta iudicia dabat et maxime de re
bus perditis vel furtis ablatis quod omnes latrones et fures illi tunc propter
eum exterminati erant nec aliquid audebat appere. et licet multas infidi
as ei fecisset tamen oino nihil nocere poterat Et quod multo mirabi
lius est pluribus ad se venientibus prius ipse occulta mentis ed
ictum coram eis declaravit quod ipsi ea sibi retulissent. quae et ego propter sa
me magnitudinem videre decreveram post adeptam libertatem. nihil o
min⁹ impediret recedendi sollicitudine quod mihi tunc instabat. et anxietate
difficultate in extendo et evadendo Ista et alia multa quod audiui
neglexi videre. forte deo sic disponente quod magis credo. quod talia vi
dere et curiosi perscrutari sine dubio magnam detrimentum fidei pot
est inferre De his autem que neffes oculi dicunt. sic super dixi. quorum semper
duo vel tres in illa civitate magna quod bruscia vocat dicuntur haberi quorum
capilli vel de vestimentis eorum aliquid receptum omnem infirmitatem re
pellere dicebant. Dicere plura causa brevitatis omitto Dicunt enim ta
les prodigiose nasci. sine virili semine et per omnia tota eorum vita et ac
tione super naturalis et mirabilis credenda est. de quo etiam in precedenti
et capitulo aliquid vel modicum dictum extat

Capitulum. xvi. utrum moti va aliqua sunt sufficiencia ad auferendum christiano fidem

motiua turchorum auferētia xp̄iano fidem

121
I aut aliquis mihi diceret quod te mouit ut de fide xp̄i dubitares et forte negasses nisi misericordia dei te persuasisset Breuiter respondendo ad historiā mee infelicitatis quā i plogo narrare icepi ea quę huic quomodo congruere videntur adiungere. nā a primis meis ep̄toribus me dienopolis emptū mercatores ultra marini in quodā ciuitate quę burgama vocat̄ cuidā villano vendiderūt cuius mihi crudelitas ad hunc profuit ut celeriter agerem pro libertate sequenda. horum rorem illius secte mihi iducens et infide xp̄i me solidas. licet longe me abductū aspicerem nihilominus de dei adiutorio non desperas fugam ire non distuli. Cū igitur primam fugam mihi iuncto rad domū fducto. furore conceptū r̄p̄m̄es pepcisset miando. si fugerem duplicitis vindicte me expectare rigorem. me quod magis moui quam viuere obtabam non solum non teruit sed etiā ad scdam fugam citius agendam pro uocauit. de his autem quę mihi primam fugam scdam fecerit hunc solum dico quod non solum ea quę minas fuerat profecit. sed omnia quę citra mortem fieri possunt sine aliā misericordia pepcit crudeliter. nec a vinculis absoluit me nisi due sorores eius carnales pro me interuenissent si deus iussissent me amplius non fugiturū Hec omnia continens nec iam dubius de crudelissima morte. si primam terciam fugam merepissent non longe post cuidā de mercatoribus simulat. de quibus mentem feci superius me sponte tradidi. quę me de ipso liberatū in spacio quatuor mensium de loco ad locum tribus vendidit vicibus. et tandem in locis remotissimis dimisit Preterea in isto medio quinquaginta anni transierūt. Dū igitur omnes modos fugiendi cū maris periculum et imens laboribus probassem post ultiam fugam quę erat octaua in die fugarū quā feci in domo vltimi domini quę omni spe libertatis frustrat. et a deo derelictus cepi intra me cogitare et fatigatus atque fractus quoddammodo in animo hesitare et dicere. vere si deo placuisset illa religio quā hactenus tenuisti. utique te non dereliquisset Sed quod omnes liberandi vias tibi obstruxit. forte magis sibi placet ut illa derelicta illi secte adhereas et in ea saluus fias. Et extunc neglectis orationibus et psalmis quos mihi ibi scripseram et frequentaueram. incepti addiscere orationes et ceremonias eorum et frequentare diligenter quantum potui et quantum permisit oportuit. et hoc magis nocte et occulte etiam de die Leprosi in cetera doctrinas religiosorum (de quibus superius mentionem feci) diligentius ruminare. quę ceremonias et leges ritum ad sensum spirituale trahunt. et quoddammodo religionem

motiua turbarum auferētia xp̄iano fidem

xp̄i a p̄bant ⁊ firmāt. Frequēs igit̄ illaz r̄uatio. tandē elap̄
 in hac mea fluctuatōe sex vel septē mensibz: subito vna die ⁊ dō
 auxiliāte mentē meā mutauit. ita vt dimissis oibz secte illi⁹ r̄i
 tibus icepi p̄stinas orōnes meas resumere. ⁊ fidez catholicā q̄
 si p̄ditā ⁊ recuperatā dragmā fortius amare et p̄stātius tenere
 et diligētius q̄ p̄us fecerā custodire Illos igit̄ xv. ānos quos
 ibi postea trāsegi vsqz ad libertatē ita firmatus p̄māli. vt nullū
 motiū siue iterius siue exteri⁹ me p̄turbare potuit. oīa em̄ q̄ p̄
 h̄ audiebā v̄i videbā nihil aliō q̄ deliramētā ⁊ illusiōes diabo
 li iterp̄tatus suz **O**e ista igit̄ modica fluctuatōe in tantū p̄fecti
 vt si centū ānis iter eos manere debuisset nullatenus mot⁹ fuisset
 seꝛ. nec de religiōe xp̄iana aliq̄d dubij admisisset. auxiliāte diuini
 clemētia **E**x h̄ igit̄ exemplo vnusqz seꝛ p̄pendere p̄t conclusiōz
 nr̄e questiōis. q̄ oīa motia p̄nt aīm fidel̄ xp̄iani deo ad p̄fectuz
 suū hoc p̄intrēte aliq̄liter p̄turbare. A fide at̄ xp̄i auertere nul
 latenus p̄nt. nec sp̄ salut̄ adimere. mea eī turbatio nō fuit. p̄p̄
 despatōem salut̄ sꝛ libertat̄. **E**redebā em̄ deo placere vt legez
 illā tāqz remediū salut̄ aplectere. ex q̄ ab alia me sepauit. ⁊ iō qz
 illā dimisi icep̄ aliā amplecti. ⁊ in ea salutē inq̄rere **N**ō sic ip̄ re
 negati nō sic faciūt. nō em̄ alicuius motiū seducti fallacia. sꝛ p̄
 p̄a uq̄tate ⁊ malicia i ducti fidē negāt. nec illā vt obfuc̄ istā abij
 ciūt sꝛ sic istā n̄ nisi fide tenuer̄. sic nec illā nō intendūt obfuc̄
 sꝛ quia in istā (q̄ strictioris est obfuc̄) sentiūt sibi ad p̄petrā
 dū maliciā suā obstare remorsuz p̄scientie. ad illā q̄ largior est
 se p̄ferūt. vt libertatē malicie h̄ntes vel amē sue dānate p̄scie ad
 ducendā vitā in om̄i ḡne vicioꝝ. possiūt p̄tingere ad finē toti⁹
 diabolice neq̄cie. ad quez secte illius error plenissime perducit.
 nequa q̄ em̄ d̄us veritat̄ auctor p̄mittit. aliquē sp̄ salutis habē
 bentē. derelicta p̄itat̄ v̄ia errorū adberere **N**ā si aliq̄s xp̄i fidē
 p̄ motiua i ductus. vel tribulatōe ⁊ angustijs coactus negat̄ de
 beret multo maḡ. ego negasset. qz ea tantū exptus suz quātuz
 possibile ē aliq̄e posse experiri **N**ec repiri possibile ē vnqz ali
 que xp̄ianū fidez negasse cū nō solū fortes ⁊ virilis etat̄ sꝛ et̄ te
 neras p̄ḡines ⁊ p̄eros eraiatos exq̄suisissimis torment̄ fidem
 xp̄i vsqz ad mortē p̄stātissime cōfessos firmiter tenuisse. cor̄ die
 legere ⁊ p̄dicare audiam⁹ q̄d dicat autoritas Abbatis Joach̄
 sup̄ apoca. c. xxiij. sup̄ isto q̄s silis bestie ⁊c. **M**ulti inq̄t q̄ bitaī

22.

Capitulum decimum septimum

In terra illa i illo die tribuli frāgent z dissouent a ppage fidei p^o
cussi timore Non em̄ videbūt illos posse sustinere flagella q̄
positi in pace eccie nequeūt v̄ lenissimā p̄uēliā pati. Dicant q̄
q̄s illis bestie zc. Prius despabūt de victoria q̄s p̄uēiat ad bel
lū. z territi a voce bestie p̄dent fidē quā ianiter z fice pacē tpe te
nuerūt Et iohēs i canōca sua Dulcia nob̄ extierūt. s̄z nō erāt
ex nobis. si ex nob̄ fuissent nobiscū utiq̄z permāsissent. māifeste
oñdens q̄ fidē xp̄i q̄daz perceperūt s̄z eaz operibz nō iplenerūt
Ad idē est ap̄lus Pau. q̄ d̄t quis nos sepabit a caritate dei zc

Capitulum. xvij. De Interpretatione

motiuorum.

Uiso q̄ nequaq̄s aliq̄ motiua s̄z sufficiencia ad auferēduz
fidez. Hūc quō iſerptanda s̄z cultibz fideli quo possum⁹
mō meliori videam⁹ Quia igr̄ eccia. q̄si q̄dā edificū disposita
est. cuius si fundamentū quō a f̄itate vacuū est visuz fuerit toti⁹
structure videre ruinā in p̄mpto erit Proſitent̄ em̄ vt sup̄ dictū
est dicentes ilaylach billaylach mehemet erezullach. Et in pri
mis p̄sideranduz ē q̄ nō p̄pōit aliq̄d neq̄z sup̄pōit. sed absolute
p̄nūciando d̄t. deus est vnus. In isto p̄fessionis mō se cultū d̄i
vsurpatū alioz. p̄fectū. suā p̄o perniciē māifeste oñdit Ea p̄o q̄
ad vere religiōis p̄fectū z sufficiencia pertinet om̄ia h̄ deficiūt
Fideles em̄ se vere dei cultū h̄re oñdūt. dū in eozū p̄fessioe sua
dicūt. Credo. in q̄ habitus fidei oñdit. per quā deo quē colūt
se subditos eē p̄nūciant In h̄ aut̄ q̄ subdit̄ in deū zc oñdit̄ habi
tus charitat̄ z amor̄z per quē d̄o quē colūt vniri z cū eo vnuz
corp⁹ effici se declarāt In oibus aut̄ alijs q̄ sequūt. s. mysteriuz
trinitat̄ creatōis et redemptōis habitus spei p̄prehēdit̄ p̄ quā
totius salut̄z se posse perfecte consequi efficaciaz demonstrant
Quid autem nephandissimi sibi volunt cum dicunt deus vn⁹
est. nisi hoc luciferi patris eorum quando dixit. super celos asce
dam et similis ero altissimo malignitatis misterium vellem ex
curtoz admittere S̄z forte dicūt intelligendā esse pronūciatio
nem cum additamento vs̄ scilicet vnus est vnus quem colo et
quem adoro Sed tunc quante detestāde blasphemie ex eadez
p̄nūciatōe resulent videamus In p̄mis eozū p̄icipes z plari
deū se colere dicūt cuius nō solum cultū verum quantum p̄nt

De Interpretatione motiuorum

impugnāt s; etiā se ab hoibus dū eos sibi mācipado subijciunt
coli p deo volūt. 7 sic nō imerito dū patrē blasphemāt. dū bñfi
ciū prāt; acceptū ab eo ī suā iuriā et iūmicia retorquēt. sacerdo
tes p̄o eoz sapie donū se h̄re simulāt. 7 fideliū aiab; occulte illi
diant. nōne filiū dei qui dei sapia est deū se colere dicētes blas
phemāt. et cultū veri dei expugnātes. 7 doctrinā toti⁹ puerita
tis docētes aiās fideliū secu in p̄ditōez ducūt S; forte minor;
neq̄cie deri vsq; h̄erqui 7 simulati religioſi earū q̄ spiritūſu diabo
licū p̄ferētes cū simulata ostensioe p̄tuti dū colere se deū dicūt
spiritūſctm̄ (q̄ p̄tatis iſpirator est 7 doctor) blasphemāt. 7 ad e
uacuādū p̄i di cultū cū toto malignitatē spūā belaf p̄sumūt U
deat nūc ver⁹ dei cultor. quō hec diabolica secta sup summā to
tū malicie cōstitit fundata. Precedentiū em̄ p̄secutorū ecclie dei
aliq̄ eā impugnaverūt Reliqui p̄o i expugnādo eā laborauerūt
Leteri at ad euacuādū cultū dei opam dederūt. S; bi omēs
ecclie p̄cib; adiuti ad effectū sue malicie puenire permisi nō sūt
Et p̄pter h̄ vsq; nūc diabolus ecclie p̄cib; ipeditus: q̄si ligat⁹ in
Apocalypsi describit. Ista at secta q̄si caput oīm p̄teritarum
ad effectū malicie i tātuz peruenit. vt iā ecclie p̄ces ei auxilio in
his q̄ ad salutē p̄tuet nequaq̄ eē possint Et iō diabolus q̄si so
lutus a vincul⁹ 7 expedit⁹ sine oīm ipedimento ad oēm artē sue
neq̄cie se p̄uertit i tātuz vt nūc quidē in misterio adorari se in re
p̄borū personaz faciat elapso aut nō mlto tpe et; i p̄sona p̄p̄ia
h̄ facere eū dubiū nō est. Tria igit̄ indicia odij diuini in ista sec
ta sup omēs alias p̄teritas cōsiderare debem⁹ Primū est q̄ d̄s
pmisit vt cultores; dei nomen vsurpare sibi p̄sumerent. qd̄ q̄ne
tū de⁹ odiat apparz in h̄ q̄ potius voluit vt ydola colerēt q̄z
q̄ a rep̄bis coleret deus. cui⁹ misterii ignorāt. minor est ei cul
pa ydolatrie q̄z deū fictē colere Un̄ p̄les idolatre fidez xpi r̄cev
perūt. De fictis at deū colentib; vt supra dictuz est nūq̄ aliq̄s
ad fidem conuersus reperit Et si aliq̄s conuersus iueniret ma
gis p̄ miraculo homini haberet factum q̄z per viāz ordinis na
turalis. maxime istis partibus. ¶ Pro quo notandum q̄ offē
sio diuina in triplici gradu habetur. Primus est iniurie. 7 est o
nium extra dei gratiam existentium. sicut sunt infideles et p̄ci
mortalis obnoxij. qui auersionem dei incurrunt. et isti possunt
ex facultate liberi arbitrij sui ad deum conuersionē acq̄rere p̄c̄

23.
Capitulum decimumseptimum

tendo Secundus gradus offensiois e illorum qui peccata peccatꝝ
addendo p̄temptu dei currunt vt heretici ⁊ ypocrite ⁊ deũ sic
te colentes ⁊ h̄m̄oi q̄ honori d̄ino detrahentes ira d̄i merent̄ quã
p̄se placate nõ p̄nt. q̄bus nec̄ij sunt intercessores Terciu⁹ grad⁹
est illorum q̄ ad p̄temptũ dei despectũ addũt et h̄ est gen⁹ desp̄a
torũ q̄ ad gloriã dei asperãtes gl̄iant cum male fecerint sup̄ q̄z
aiabus diabolus p̄tãtẽ inimicitez accipiens. vsq; ad idiḡtõem
dei eos p̄duct. ⁊ tales m̄o iordinario nequaq; ãplius neq; p̄
se neq; p̄ alicuius intercessionẽ ad deũ p̄uerri p̄nt Absoluta tñ
potentia diuine pierat̄ q̄ infinita e. hoc p̄t facere Et licz igif
poribus t̄pib; de hui⁹ secte r̄p̄bis plures fidẽ xpi receperit sic
legif de sc̄to Vincentio ord̄is nostri q̄ p̄les saracenoꝝ p̄uerterit
tñ modernis t̄pib; s̄m̄ meã p̄iecturã credo q̄ culpa eorũ excre
nit i tantũq; de sc̄do gradu offensiois diuine ad terciã iã pdu
ctũ p̄ diaboli inimibile p̄tãtes. indiḡtõez d̄i p̄tra se sic puocau
rũt vt iã ne p̄se nec p̄ alicui⁹ intercessioẽz ad statũ salut̄ possint f̄
uocari. ⁊ si factũ fuerit in aliq; p̄ miraculo h̄ndũ existimo. sic etz
isra in caplo. xx. dicit Sedm̄ iudiciũ odij diuini e simulatio sc̄i
tat̄ ⁊ pdigioꝝ ⁊ signoꝝ mendaciũ oñsio Lũ em̄ iusti ad deserẽ
dũ honore debitũ. oiz bonoꝝ largitõez ad eo cognoscẽtes. nihũ
sup̄natural̄ exp̄iẽte desiderent optent vel p̄sequẽt. nõ i merito
diuine idignatõis ⁊ odij iudiciũ eẽ dicendũ credo q̄ r̄p̄bi tãtis
signis ⁊ pdigijs m̄edacib; clarẽt. q̄ p̄secuti s̄t ex iordiato d̄side
rio ⁊ appetitu vane laudis ⁊ gl̄ie. ad dep̄uandũ s̄a signa ⁊ pdi
gia ⁊ ad detrahẽdũ diuine hõu ⁊ ad euacuãdũ diuini cult⁹ miste
ria ⁊ sacramẽta. ⁊ ad sue ceteroꝝq; d̄anatõis cumulũ. Terciuũ
iudiciũ odij diuini est lougeua duratio sup̄ ceteras. de q̄ etz i. c.
riij dictũ est paulo añi iũto caplo. Nulla em̄ sectarũ permissa
est de iũria diuina ad p̄tẽptũ ⁊ de p̄tẽptũ ad despectũ peruenire
sicut huic secte credit factũ. s; necdũ fims. nã licz in p̄tẽptũ sat̄ p̄
fecerit. despect⁹ tñ iudiciũ iã incepit facere vt sup̄ dixi Poterit tñ
de p̄fectu aliq̄d p̄iecturari viso iudicio. vt i sequẽti ca. dicit Licz ḡ
dus ista tria iã dicta patient̄ d̄isimulet. firmiter tñ credẽduz est
q̄ et tãtũ s̄t in odio. vt tandẽ p̄pter finalẽ maliciã eoz q̄si coaco
tus ⁊ p̄stric⁹ ad iudiciũ venturus sit Lũ em̄ cult⁹ dei p̄pter q̄z
oia creata s̄t. euacuat⁹ fuerit ñ i merito ois creatura p̄mouebit
et iustũ iudicẽ ad vltõem inimicoꝝ iustabit S; euacuãtõez d̄i

De Interpretatione motu dñi m.

nini cultus cū audieris de accidentalibus ⁊ nō essentialibus dictū
intellige. qz licz nullus inueniet locus ad exercendū cerimonias q̄
ad cultus diuini solemnitatē p̄tinēt. ⁊ h̄ deo p̄mittente. ⁊ rep̄bo
rū malicia exigēte. vt se3 credāt cōtra deū se tā p̄ualuisse ⁊ cultū
ei⁹ totū euacuasse. tñ vsq; in finē seculi nūq; deficiet. imo p̄ficiet
cultus diuinus in eēntialibus. ita vt electi t̄pis notissimi perfectōez
oīm p̄teritorū sanctorū habebūt summam. licz paucissimi latitā
tes i cauernis ⁊ spelūcis. exhibebūt tñ cultū dignissimū dō uiuo
et uero. De h̄ at qđ superi⁹ replicaui quō se3 rep̄bi nō p̄nt adiu
uari orōibus ecclie. Notādū qđ martyriū est sp̄s p̄nie q̄ uolūta
rie assuitur ⁊ tolerat. ⁊ p̄ disciplinā regulare3 sic3 cetera opa p̄nie
p̄ficiūt. Tñ p̄les sancti licz p̄secutorū gladiū nō senserūt. tñ p̄ vo
lūtatē patendi ⁊ p̄nie suae asperitatē corōa martyriū nō it̄ puati.
Tñ p̄secutores martyriū eis magnū obsequi3 p̄stauerūt. ⁊ quasi
qđdam adiutores vel ei⁹ causa ad tātā pueniēdi gloriā exiterūt.
Et p̄ h̄c uerā cultus diuinus q̄si eorū adiutorio ad culmē magne
p̄fectōis perductus est. et iō nō solū ip̄i martyres. s; etiā ip̄a v̄lis
ecclia quasi multū obligata. dū p̄ eis oraret sicut pro alijs debi
torib; suis exaudita est. ita vt magna ps eorū ad fidē uersa ē. ⁊
tandē tota gentilitas cultrix p̄a dei effecta est. Q̄ pus at iustifi
catōis qz nō ad hūanā s; ad diuinā iusticiā pertinet n̄ p̄ficiūt dñi
disciplina regulari s; celesti. nec ei⁹ pena est uolūtarie assumpta vel
tolerata s; inflicta s̄m modū et uolūtatē dei iustificantis. P̄secu
tor at ⁊ aia iustificata h̄nt se p̄ modū instrumenti ⁊ nō per modū
agētis ⁊ patientis. Inde est vt debitū qđ iteruenire potuit q̄bus
modicū. b̄nificio t̄p̄alis fuit. qđ a iustificatis p̄secutorib; suis ex
hibet ⁊ pensatōem recipit. Et dñi ecclia orās d̄t dimitte nobis de
bita n̄ra sicut et nos dimittim⁹ debitorib; n̄ris. nihil eis p̄desse
p̄t q̄bus ecclia nihil d̄z. nec culpa eorū a iustificatis q̄bus nihil no
ceere potuerūt. nec aliqđ p̄fuerūt. s; a renegatis d̄s ad suū errorē
traxerūt ⁊ d̄natioez augmentū recipit. sicremoto impedimento
qđ ecclie orōib; fiebat. diabol⁹ q̄si solut⁹ a uiculis ⁊ p̄tate accep
ta de humana natura intendit se vindicare. sicut māifeste app̄te
in rep̄bis in q̄bus q̄tidie i tā magnū p̄fectū facit in p̄dēdis aia
b; in illa secta. S; quō meritorū sit op⁹ iustificatōis cū n̄ sit uolū
tariū i. xvij. ca. p̄tēbit cū de p̄ditōe ⁊ p̄tate discipline dicit ce
lesti q̄ ip̄a naturalia artificialiter opando q̄si sup̄naturalia efficit.

Capitulum .xviij. de profectu

magno futuro huius secte q̄ ex fundamento ei⁹ p̄siderat

S igit̄ vt i p̄cedenti capitulo dictū est ista secta despectus
 diuinū isciū fecit. et indignatōem dei cōtra se puocauit. q̄ si
 clybanū su cecensuz ad p̄sumendū. ⁊ diabolus dīne vindicte ad
 mīstrator. quasi leo solut⁹ a cauea. succictus cū om̄i malignitatē
 sue p̄tate ⁊ p̄parat⁹. q̄s poterit stare ad videndū furoris illi⁹ ar
 dorē eternū. aut huius executorē tyrānidē sustinere. Certe in
 tolerabil̄ nimis erit furoris aspectus. ⁊ executorē illi⁹ tempestas
 tā horribil̄. vt celū superi⁹ ⁊ terra īferius p̄tremiscēt. sidera cūco
 ta nutabūda pauebūt. marē pelagiq; sūdāmēta p̄cutient ⁊ oīs
 creatura. turbato creatore. īmensō tremore turbata illi⁹ crudelis
 simi exactoris. tantā super se acceptā p̄tate cernens ⁊ nō eē vllū
 modū vl̄ locū euadendi in solit̄ morib; exagitata in seip̄a tabes
 facta deficiet. **N**ō igit̄ o fidel' aīa te moueāt q̄ baten⁹ audisti et
 vidisti. cepta es ī inicio tantoꝝ maloz. **S**z dispone aīmūz tuū
 ī om̄i spe ⁊ fiducia. exerce mētē tuā ī oībus opib; charitatis
 confirma cor tuū ī fide xp̄i vt te nō moueāt terribilia q̄ sūta sūt
 ī quorū opatōe solacū apparebūt ea q̄ baten⁹ magna putasti.
Audisti forte ⁊ experientia didicisti thurcorū maḡ pliaz ⁊ victori
 as ⁊ mirata es. s; scias q; iniciū maloz sūt ista. **N**ā modicū ex
 specta videbis ī hac secta tantā tyrānidē ⁊ victoriāz magnitu
 dinē futurā q; nec alexādri magni. ⁊ romanoꝝ victorie q̄ sibi to
 tū mundū subiugauerūt valeāt eis p̄part. **N**ō em̄ sic ī illoꝝ ty
 rānoꝝ bell' solū corpoꝝ erit occisio. s; aīarū simul ⁊ corpoꝝ ef
 nalis per q̄tuor climata mūdi erit vllis perditio. **I**te vidisti n̄
 sine admiratōe feruorē maximū thurcoꝝ ad p̄pugnandū ⁊ dī
 latandū sectā illā. s; maiora videbis. nā ī tantū extendet auda
 cia ⁊ p̄sumptio eoz ī futuro vt flāma ip̄ius diabolici spūs icen
 si totū gen⁹ b̄hanū ī stuporē vertent. ip̄am quoq; curiā celestē
 ī admiratōez sui mittent. **I**tez mirarē multiplicatōez eoz. **S**z
 mltiplicatio eoz futū si q̄nta sit p̄siderasses: p̄n̄s mltiplicatō eo
 rū tibi viluiss;. **I**n tanta enim erunt multitudine futuri vt aeris
 athomos ⁊ puluerē terre arenā quoq; maris excedere videant̄
 et more locustarū toti⁹ terre sup̄ficidē iplebūt. **I**tem dicis quō tā
 multi ad eos p̄uertunt. **E**xpecta ⁊ videbis de oībus gentibus

De magno profectu istius secte

plis et nationibus et linguis. eis adherentes. vniuersaliter. vt vix
pauci cultores dei in speluncis et cateruis terre remanebunt ad ob
suatorem et seruationem cultus dei viuunt. Miracula et prodigia men
daci que nunquam in eos fuerunt non solum in quibusdam malicie demonstrati
ua que futura sit illa messis diabolice operatiouis quam ipse Satana
nas in humana forma transformat ad omnia opera neque ad que a rep
bis fuerit iuitatus ita se promptissime offereret nihil malignitatis
studij remaneat quod non ad plenum impleat. Videbis mortuos res
suscitari omnis generis morbos curari. secreta cordium reuelari. et
abscondita a seculo thesaurorum loca repiri. et nihil ex omni genere male
ficio permanere quod non ad libitum profectum a reprobis fuerit. Tanta
pretere a erit simulate scitatis et religiois ostensio futura. vt sanctorum
patrum quorumcumque et ipsorum apostolorum scitatem videbunt excedere.
De ipsorum morum et aliarum virtutum simulatione futura hoc soludico
quod tanta erit in vniuerso populo de eis fama et effusio vt eorum filios
a principio mundi usque ad finem non credant posse repiri. Quid enim
poterit eis deesse de omni genere simulate virtutum quos ipse malignus
spiritus inhabitando mirabiles exhibebit in aspectu et mirabiles in
secretis. ita vt ab omnibus his per deos colendi censeantur. Decigit pauca
de istius male arboris pessimo fructu sumo sic interpretatur suus per piec
turam eo quod in radice eius (quas tam firmiter fixit amaritudine ita
gustando probauit et expertus suus. quod non solum talia que dixi. sed in infinito
tuum plura que nec lingua potest exprimere. nec intellectus capere sine du
bio credo ex ea processura. sed nec quis sapiens volens quotidianum
defectum christianitatis et illius secte primum augmentum diligenter et
fideliter considerare ita futurum esse non suspicabitur. In tanta enim velo
citate videmus cultus diuini diligentiam inter christianos primum de
ficere et omnem vanitatem ac teporem fidei et corporum charitatis et ma
liciam viciorum augeri. vt bene considerati non sit dubium. quoniam illa diaboli
ca prorsus iam iniciu fecerit. et non elapso multo tempore spacio ita se dif
fundet et extendet in mentibus humanis. vt in omni statu vix aliquis reli
quus christiane religionis in veritate poterit reperiri. Et licet fors solo
noie aliquod apparatus remaneat. tamen interius iam non christus sed sathanas
totum occupabit vt non iam christiani sed potius antichristiani non immerito
dicuntur et tunc negabit mihi aliquis esse opus aliquo motio cum
viderit christianos ex propria malicia iam antequam veniat thure christum ab
negasse. Quis ergo antequam hostis prorsus ac potentiam qualis iose

Future sit nō videat. si in tā breui tēpōe spaciotalia ppetrauit. Sa-
 ciat igit̄ fidem ea que videm⁹. his q̄ futura dicimus. Et timere
 nos faciant ne incaute incidam⁹ in manus eius de quibus euadē
 di nulla remanebit facultas

Capitulum. xii. De Reliquorū

Doctrinorum interpretatione

Uiso in superioribus de interpretatiōe fundamenti quod est ip̄a
 p̄fessio. Hūc de reliquorū motiuorū int̄pretatiōe p̄sequēte
 dicendū est. Et p̄ introductiōe istius materie norandū q̄ omnia q̄
 de interpretatiōe motiuorū dicta vlt̄ dicenda s̄t ad simplices q̄ de
 exteriorib⁹ mouent̄ et iudicat̄ p̄tinēt. Sp̄ualis aut̄ hō q̄ omnia iu-
 dicat 7 a nemine iudicat̄. h̄mōi int̄pretatiōib⁹ nō indiget. nā oia
 que i exteriorib⁹ gerunt bonis 7 malis p̄muna s̄t. quoz iudiciū
 ū 7 differētia in icentiōe p̄sistit q̄ agnita vniuscuiusq̄ op⁹ ad quē
 finē tendat facili⁹ iudicat̄. Si igit̄ s̄m icentiōem volum⁹ iudica-
 re videbimus deū in xp̄ianis 7 diabolu⁹ in thurcis iuicez pugnā-
 tes. S3 ab icentiōe mūdi semp maliciā diaboli deus in caput suū r̄-
 torisit. 7 q̄ntuz acutus 7 crudeli⁹ eccliam suā p̄secut⁹ est. tantū d̄s
 eā per maliciā eius ad cultū gl̄ie 7 meritū p̄uexit maioris. Quia
 aut̄ ab icentiōe mūdi nūq̄ fuit p̄secutio filis huic in malicia 7 dia-
 bolica astutia certissime indubitant̄ credendū est nūq̄ ex aliqua
 p̄secutiōe tantū fructū mentiorū eccliaz dei reportasse sic ex illius
 secte p̄sequit̄ p̄secutiōe. Veniam⁹ igit̄ ad aliq̄lez p̄ctica. 7 videā-
 mus q̄ sit differentia int̄ icentiōem dei 7 diaboli in victorijs illi⁹
 secte. diabolus em̄ xp̄ianos in ip̄is thurcis p̄sequēdo. captiuam
 do tribulando 7 in varias anxietates 7 calamitates mittēdo in
 carcerādo. emptiōi. venditōi exponēdo. p̄fusioibus 7 erūnis in
 numeris supplicijs 7 miserijs affligēdo. icentiōe cultū d̄i om̄ino
 euacuare 7 salutē hūani generis ip̄edire. nec p̄f̄ p̄tatem maḡm
 quā nūc accepit credit se eis de deo posse vindicare. S3 icentiō
 dei lōge se aliter h3. deus em̄ icentiōe cultū suū nō exinguere s3
 multiplicare. meritū em̄ gr̄e q̄ p̄us eccliam suā decorauit nūc me-
 ritū gl̄ie addere icentiōe 7 eccliaz suā tanq̄ sponsam ornare. 7 eā
 sine ruga 7 nota alicui⁹ offēnsiōis sibi exhibere. vt digna sit th̄o-
 lamo 7 amplexibus suis. 7 hoc per istū modū. Icentiō em̄ vo-
 luntatē hūanā mortificare 7 carnalē affectū in sp̄ualē mutare. 7

De Interpretatione motiuorum.

de corde humano omnes peccati aufert sensus. Uideam⁹ ad huc magis in particulari et primo peccator punitur intentione penitendi, et per istam penitentiam omnis culpa peccati delet. Secundo punitur in sensu et aufertur pena peccati, quare autem iam tertio punitur in sensu nisi virtus indicatur per vitium. Quarto igitur loco per penitentiam actus ipse quo non sit meritorius quam non de culpa nec de pena sed de virtute procedit quis ergo non miretur quomodo in vno eodemque opere culpa peccati et pena deletur, et virtus cum merito inducatur. Sed hoc mirum non erit si virtus discipline celestis diligenter inspiciatur, de qua paulo inferius dicitur. Quanta autem et qualia sint necessaria ad ista perficienda solus ipse summus artifex scit qui ad tam mirabile opus istam mirandam instrumentum fabricauit. Gloriantur igitur turbes de victoria, multo magis christianus gloriatur qui per hanc victoriam dei ipsius diaboli potestate eripitur, et in libertate dei filiorum transfertur per quam ipse turbes diabolice seruituti mancipatur, libertate in eternum amplius non adepturus. De interpretatione seruatorum notandum quod ipse inimicus humani generis incendiis odii et liuoris excitat in cordibus reproborum, et sollicitat sine intermissione ad persequendum fideles. Sed contra deus in electis suis flammam illius sanctissime caritatis quam inimicus diligit accedere, ut eis cum diligentia seruiant bonorum obediatur, et domos eorum gubernent, filios et filias nutriant et seipsum sine preiudicio seruitutis eorum impendant et quasi sui ipsius obliti serua et serua contemnerent. Insuper illas sibi iniurias pro nibilo reputent, panes suos die ac nocte cum lacrymis et potum cum fletu miscentes quasi a deo derelicti capita reprobus inclinent, coram eis ingenuculent et fatigati iniurijs obsecrent, nec tamen lassus datur ulla requies, sed de agro reuertenti labor vinee indicitur, et cum omnia opera nibil omittere profecerit, vitis panis sicca cum aqua ad refocillandum potius quam ad comedendum ad instar canis extra domum vel retro portam porrigitur, et ut festinater se expediat cum indignatione percipitur, et ne tempore ociose transeat citius ad omittendum opus non destinatur quam expellitur. Nec in innumera bilia spiritus sancti seruaore accensi fideles christiani in inimicis suis seruiendo tolerant ut valeant ad meritum eterne glorie finaliter peruenire. De multiplicatione interpretatione notandum quod reprobi multiplicentur in numero et deficiunt in merito. Electi autem deficientes numero in tantum multiplicentur merito, ut quasi stelle celi numerari non possint. Quot enim in anima et corpore sunt species idem duo tot

Partulum dec imūnonum

funt eoz materie merendi Celestis em̄ disciplina, nō coartat lo
 co vel tpe, sed oīa simul cōplectit, p̄ncipiuz mediuz z finem ī vna
 eademq; opatione cōfungens, p̄sens p̄teritū z futurū ī vno
 momento consistens, de imis ad summa non discurrendo s; dī
 scernendo nō inueniente mora ascendit z descēdit ad ima de sū
 mis, Intentionē sensuz z consensuz actūq; in eadē opatione nō
 diuidit, in substātia esse z nō eē, in mediā, scire z nescire, in potē
 tia posse et non posse, in volūrate velle et non velle ita cōiungit,
 vt qd̄ in vno deficit in alio supplet, nihil defectuosuz, nihil incō
 pletuz relinq̄ns, sed et p̄spera et aduersa, leta et tristia, amara et
 dulcia, deniq; bona z mala, et q̄cunq; in hūanīs passionib; inf
 uenire possunt, omnia ad meritū cooperant, Que igit̄ potest eē
 compatio de multiplicatione numerosa reproboz ad multipli
 cationē tantozū meritoz; p̄sua nulla, Sed nūc de miraculozū
 et prodigiozū mendatiū interpretatiōe aliquid videamus, p̄ q̄ no
 tandū q̄ ip̄e diabolus q̄s motiuis exteriorib; z materialib; illa
 queare non potest qui curiosi sunt z sagaces, his necesse habz vt
 prodigiorum mendatiū laqueos abijciat, vnicuiq; em̄ esca de
 ceptionis s; in suum appetitum venator studiosus curat p̄ponē
 sed frustra iacit ante oculos pennatorū rete illius diabolice tē
 tationis, sagitte em̄ reproboz; repercusso fidei scuto, in corda
 eozū inrant z oculos mentis eozum intātū excecant, vt diabo
 licas illusiones; diuinas p̄solatōes credāt Et du; propter hoc
 seip̄os reputantes, ceteris se preferre presumūt quid aliud nisi
 illius antiqui hostis milicie se ad singulare certamē p̄tra ecclīā
 dei p̄mice rios z duces ostendāt Justi aut̄ dū tantā nequiciam
 diabolice fraudis cū adiutorio diuino euaserūt, p̄ maxima eis
 victoria ascribit, z quasi singularis certamis culmē adepti, ī p̄
 fona v̄lis ecclīe tā militantis q̄s triumphantis gloriose victorie
 p̄nam coronā accidentalis premij obtinebūt Preterea rep̄bi p̄
 consolatione ista momentanea quantas eterne damnationis de
 solatōnes sint accepturi ip̄i tūc expti videbunt, qd̄ aut̄ iustis hic
 in p̄solatione subtrahit, centuplū in p̄solatōis eterne p̄mio red
 detur Videamus nūc desolatōnis modū, In tantū em̄ alieni
 ab om̄i p̄solatōe sunt, in om̄ibus modis desolatōis p̄ntis vice
 q̄ nō solū infra ipsam naturā sed z p̄tra naturū vitāgere videā
 tur, z om̄is reputatiōis species sic eis auferitur vt possint esse

Deinterpretatione motuorum

Derisus et in despectu et in obprobrium omnibus. quasi iam non cum vultu cum
mortuis deputari. despecti quasi lutum et stercus execra-
ti. et ab omnibus quasi terra que pedibus calcatur reputari. et non so-
lum homines sed etiam a proprijs passionibus ita deuicti ut seipos iam non
homines sed bestias reputent et confusi in semetipsis ita ut etiam co-
ra dominibus apparere non audeant. sed quantum possunt declinant
ne ab hominibus videantur. sed et tantum rubore confusi. ut se hominum con-
spectui indignos in veritate credant. Insuper etiam quod magis est
ad maiore eorum confusionem. deo permittente sepius contingit
ut in medio hominum quorum preteritum aspectum declinare vo-
lunt. inuiri deputentur. Et si de eis aliquid vel modicum reputationis
haberi ab aliquibus permittitur. hoc non ad materiam consolationis
sed ne in baratrum desperationis veniant. ad extreme deiectionis aliquam
releuationem eis conceditur. Quis ergo tante desolationis inde
culpe retributionis consolatione futura estimare digne poterit isto
lucate nemo profusus. De simulatione sanctitatis et religionis qua
rum hypocritarum notandum quod diabolus peccata istorum reproborum su-
perducto sanctitatis et religionis colore. ne ad lucem veniant et argu-
antur abscondit. et in ipsis ipse habitando exterius a se et ab alijs
ad suorum et aliorum perniciem sanctos et bonos reputari eos facit. Sed et
hoc cumulo damnationis eorum accedit quod dum seipos reputando et
iustificando alios iudicant coram hominibus. coram deo alios iustificando se
ipsums condemnant. et dum minima aliorum sine termino et mensura aggra-
uata sua magna apud iustum iudicem qua pena digna sunt ostendunt
Et contra iusti quasi ab omni creatura notari. ita viles et modice
perditos sicut. ut eorum non solum actus sed et cogitationes habeant in notitia
et reprehensione. Ipse enim instinctus nature eos specialiter arguere vult
dicit: dum ea que omnibus communia sunt eis substrahere videtur. Sepe
enim dum vigilare vellent somnus occupat. et dum dormire vellent
somnia fugit. et sic de alijs. Influentie etiam naturales dum
eis duriores alijs se reddunt quasi panem quem comedunt eos in-
dignos notant. Alia quoque necessaria dum eorum visibus subtra-
hunt quasi omnibus reprobis et peccatoribus deteriores. quatuor
suorum elementis que bonis et malis famulantur ipsos vti non de-
bere ostendunt. Omnes etiam spiritus vitales et substantie
abstracte et concrete eorum desolationi et confusioni arridere videtur.
Sunt etiam super ceteros infirmi debiles. ignobiles. difformes. timidi

De motibus retrahentibus ab errore.

eorū secreta eis tps suffecerit ⁊ intellectūs ad iuestigatōem: et ad
interptatōem rō. maiorē fructū securitatē ⁊ repositat nō solū sibi sꝫ
etiā alijs pfutarū. De quorū sorte ego quōqꝫ nō modicū laboꝝ
raui necline piculo vt latentē errorē in ipē religionis explorare
possez ⁊ deprehēdere. nec me defraudauit dīna grāitentōe mea
sꝫ omnia coopata sꝫ mibi in bonū Tercū genus est illoꝝ qui
mediū tenent. q̄ dū incaute cōsiderantes facta eoz penetrare neq̄
ūt ⁊ interpretare. isti decipiūtur. errorē eoz credentes p̄tate. fidē
quā licite tenuerūt: perdūt. ⁊ errori eoz adherentes. non solū sibi
sꝫ etiā alijs detrimenti ⁊ discriminis fiūt exemplū. talium infinit⁹
est numerus. q̄ quantū in ista secta sūt multiplicati ⁊ q̄liter p̄ncipi
patū ⁊ regimē ⁊ totius regni gubernatōem secuti sꝫ sup̄ in viij
c. plen⁹ dictū est Si autē in aliquo eoz q̄ negāt aliqd̄ esset mē
tis p̄tante ⁊ nō ita repente crederent in motibus psuadētibz istaz
sectā. sꝫ diligētius insisterēt p̄scrutādo. iuenerent p̄culdubio ml
ta retrahentia ab isto errore ⁊ sufficiens argumentū eius insi der
litans p̄stātia Quorū tria sꝫ p̄ncipalia. Primum est diu. iū
seu discordia aīoꝝ. et licz magnā p̄cordiā ⁊ vnitatē videant ha
bere exterius ⁊ habeāt defacto ad p̄sequendū cultū xp̄i ⁊ dilata
dā sectā suā ⁊ ad p̄petrandū omne malū. n̄ in his q̄ ad salutē p̄
nēt ⁊ ad agnitōem p̄tatis tāta est int̄ eos diuersitas opionū ⁊ di
uisio aīoꝝ. ⁊ p̄uersas volūtātū. vt nulli possit dubiū esse. quin.
nō ista secta a dō sꝫ a diabolo habuerit iūciū. oīa ei q̄ p̄ lege vtū
tur nō sꝫ nisi q̄dā adinuentōes a libitū iuente ⁊ p̄p̄suetudinē in
trodūte nihil mysterij. n̄ p̄tatis cōtinentes. imo plene blasphemias
et sup̄stitōibz ⁊ diabolice fraudis effectibus Trun̄t em̄ imo po
ti⁹ abutunt ip̄o alkarano ad p̄petrandū oīa ḡna scelez. s. furta
homicidia. fornicatōes. adulteris. stupra. latrocinia et his silia.
q̄ si oīa q̄ audiuī vidi ⁊ exptus sū narrare vellē. redium ḡnaret ⁊
nauseam audietibz. Soritilegij ⁊ icantatōibz ⁊ dīnatōibz ita
ifecti. deturpati ⁊ corrupti sꝫ. vt vix sit vetula q̄ nō habeat eaz
aliquā arcē ⁊ scīaz. De lege em̄ eoz ⁊ alkarano v̄l machometo
tāta ē iter eos discrepātia dicēdoꝝ ⁊ narratōis diuersitas. vt si
cētū de eis d̄ h̄mōi iterrogati sū. rit null⁹ r̄ndebit ad p̄p̄sū alte
ri⁹. Sacerdotes eoz licz magnā oñdant religionē corā hōibz
in occulto t̄n̄ pleni sꝫ om̄i neq̄tia ita vt de oibz sceleribz se intro
mittāt et scribū l̄ras p̄ pecunia p̄ quacūqꝫ causa vel negotio fue

ric req̄siti. Scribūt ml̄s lr̄as libertat̄s vt sup̄ dici. c. v. p pecunia
 vt possint fugere ⁊ euadere man⁹ dñjorū suorū. Scribūt ⁊ ali⁹
 as lr̄as his q̄ pliant vt gladius vel sagitta nō possit eis nocere
 et ml̄ta talia ⁊ iste lr̄e vocant̄ baymayly. ⁊ hoc licz fieri solet ab
 oib⁹ tñ p̄cipue ab illis q̄ negāt ml̄ti decipiunt. q̄cepta pecunia
 fugiūt de loco ad locū vt neq̄cia eorū nō deprehendat. Istis ⁊
 alijs innumeris modis repleti s̄ figment̄s ⁊ dolo sitati. vt quot
 q̄t diabolice fraudes excogitari possint in tot pres error̄s iueni
 ant̄ diuisi. Inter alias p̄ticulares diuisiōes q̄ ist̄s de ceremonijs
 legis. ritu ⁊ institutiōibus ⁊ cultu ⁊ obseruatiōibus q̄ int̄ eos hñt
 q̄tuor̄ s̄t op̄iones solēnes de facto saluatōis int̄ se distincte. q̄rū
 quālibz vna gñatio illius secte teneri firmiter ⁊ sequit̄. ita vt non
 solū vna nō p̄sentiat alteri. verū etiā vna alterā p̄sequit̄ vt armo
 rū ⁊ munitiōib⁹ castroz vt multotiens p̄tr̄bato vniuerso regno
 nisi rex man⁹ apponat nequaq̄s sedari possent. Prima gñatio
 ē sacerdotū q̄ habent̄ int̄ eos ī magna reuerētia q̄si rectores po
 puli. ⁊ executores ⁊ dispensatores. legis doctores. ⁊ iudices. ⁊ p̄si
 detes in bñficijs sp̄ialibus. ⁊ eccl̄ijs ⁊ gymnasijs. quoz op̄io est
 q̄ nemo potest saluari nisi in lege machometi. Et hoc docent
 ⁊ persuadent omnibus. Et licz hoc probare nō possint aliqua
 ratione vel auctoritate vel exemplo. tamen conant̄ p̄dicentib⁹
 omni quo possint modo resistere. Et hi multos habent sibi de
 populo consentientes. p̄cipue ex p̄ncipibus et magnatibus
 Secunda generatio est illorum qui dermscher dicunt̄ ⁊ s̄t reli
 giosi qui equidēz ab eis in multa veneratiōe habent̄ quasi san
 ctorum superstites ⁊ successores. ⁊ quasi totius regni conserva
 tores. ⁊ amici dei ⁊ machometi. de quibus plenius in decimo
 cio capitulo dictum est Quorum opinio est q̄ lex nihil prodest
 sed gracia dei est qua op̄tet omnem hominem saluari. que me
 rito ⁊ lege sufficiens est ad salutem. quam ip̄i Rach Darallach
 nominant. Nec illi suam opinionem in aliqua fundant ratione
 vel auctoritate sed prodigijs ⁊ signis ea probare conantur vt sup̄
 pra in capitulis decimo quarto ⁊ decimo octo patuit. Et isti etiā
 multos habent fautores ⁊ sibi consentientes Et p̄cipue de illis
 Tercia generatio est illorū qui ezofilar dicuntur quasi me
 ditatiui. vel et̄s spiritualibus exercitijs dedit̄ ipsi habentur in

De motiis retrahentibus ab errore.

magna reputatōe q̄si successores p̄pharū ⁊ patrū q̄ hanc sectā fundauerūt ⁊ se maioris dicūt esse auctoritatē q̄ ceteros. Accilli fundamentū aliquod sue opiniōis h̄nt nisi q̄ eis dicūt sic ab art. q̄ traditū. et istoꝝ opinio est q̄ vnusq̄sq̄ d̄z saluari p̄ meritū. ⁊et h̄sufficit ad salutē sine grā ⁊ lege. ⁊ hoc ipsi per ek et allach vocāt. Isti mltū sunt solliciti ad orōes p̄piculares ⁊ exercitia sp̄alia in vigilijs et meditatiōibz. nunq̄ ei cessant ab orōe p̄tinua quā ip̄i ezillaratimach vocāt. De nocte em̄ pueniūt et circulariter sedētes incipiūt dicere Laylaachillalach repetendo cū p̄motōe capitū per aliq̄d spaciū t̄pis. Et post hec dicūt Labu. iterū eodem mō repetendo. Deū vltimo dicūt Du. Du. iterū repetēdo. ita q̄ quasi exanimis effecti cadūt et obdormiūt. Et isti etiā sue opiniōis mltos h̄nt fautores. maxie de his q̄ de antiq̄tate vel nobilitate generis gl̄ant qui Effieler embieler dicunt. q̄ igit̄ autentici h̄ntur q̄ genus eoꝝ alterius nationis p̄mixtiōe nō accepit nec ab origine p̄moꝝ fundatorū illius secte recessit. Iste igit̄ tres ḡnatiōes cū suis opiniōibz om̄i p̄plo māifeste s̄z. ⁊ plures inter se tā in p̄uato q̄ in publico dissentiōes gerūt. nichilominus eo q̄ eq̄liter estimate s̄z ab om̄i p̄plo. nulla p̄t p̄ualere alteri s̄z cōtinuo ad pacem et p̄cordiā reducūtur. **Quarta** at̄ generatio. eorū lingua horise dicit̄ q̄d heresiz sonat. quoz opinio est q̄ vnusquisq̄ saluat̄ in lege sua. ⁊ vniciq̄ genti seu natōi. lex data est a deo. in qua saluari debet. et eq̄liter om̄es leges bone sunt eas obfuantibus. nec aliqua est p̄ferenda q̄si melior alijs. Et isti a thurcis suspecti h̄ntur. ⁊ q̄si h̄ntur p̄ scismaticis. et si iuēt̄ fuerit oburūtur. Et iō opiniōez suā nō manifeste s̄z occulte tenent. Cuius generationis vnum repperi dū eēz in chio q̄ intrauit eccl̄iam xp̄ianozū et signabat se signo crucis. ⁊ aspergebat se aqua benedcā. ⁊ dicebat manifeste. vestra lex est ita bona sicut uostra. q̄d nullus alteri opiniois thurcus pro vita sua faceret. Tantis igit̄ diuisiōibz repertis ⁊ exptis ⁊ i p̄tate i hac secta cōptis quis in iudicio recte rōnis eā non om̄i p̄tate vacuas. imo diabolicā ⁊ omni superstitione plenā. ⁊ sine aliq̄ fundamento estimare. etc merito contemneret.

Capitulū .xxi. De. ij et in mo
tuis retrahentibz ab errore thurcorū q̄ s̄z i grātia ⁊ obstinatio

Capitulum vicesimum primum

Secundū motiū p quod habet euidēs argumentū infirmitatis hui⁹ secte est ignorantia. Licet em̄ maxie sint astucie ad om̄e malū pficendū vt in reb⁹ naturalib⁹ magnā ⁊ quasi supnaturalēz habeāt practicā et expiantā. tñ in his q̄ ad salutes p̄tinēt et ad res spūales coḡscendas tā stolidi tāq̄ inepti s̄t vt videant ad modū bestiarū vsu rōnis carere. et quasi saxa indurati nihil spūalis intelligētie posse cape. Nulla em̄ ars penitus de liberalib⁹ repitur doceri in gymnasijs coz. de omnibus alijs sciētijs ita sunt alieni. vt nec noia eaz inueniant vel coḡscant ab eis. Quid em̄ de factis dei. qd de mysterijs ⁊ sacra m̄tis. qd de nobilitate aie vel salute ei⁹ intelligere poterūt. qd de ceremonijs leg⁹ sue ⁊ institutis nullā sciūt dare rōnez. Si em̄ diceret sibi quare nō bibis vinū vel qre nō comedis carnes porcinas. ⁊ sic de alijs. penit⁹ obmutesceret. vel aliqd mēdacij vel fictionis r̄nderet. vel vt in cap. ix. dictū est immundiciā causaret. De lotionib⁹ autē quib⁹ vtunt. vi supra in cap. viij. dictū est ⁊ inclinacionib⁹ ⁊ alijs ceremonijs tantā hñt estimatiōez vt credāt valere ea ad p̄ferendū grām ⁊ remissionē pctōz ⁊ premiū vite eterne. De pctis et casibus p̄fctētie. ⁊ quō p pctm̄ aia maculat ⁊ quō p p̄niam iterū purgat. quō deniqz de⁹ offendit. ⁊ quō placat. insup de vicijs ⁊ vitijs: nullū in eis nec nīmū iudiciuz cognitiōis vel scie habet. Vūilitatez laudāt. ⁊ ceteras virtutes supbiaz et cetera vicia vitupant. nō culpā vel meritū sed soluz ipsas uaturales passiones p̄siderātes. nō culpā. Solū em̄ crimina quib⁹ p̄cordia cōmunitatis vel cōmoduz turbat priuate cōuersatiōis. sicut furtū vel homicidiū ⁊ cetera talia. iudicio cōdēnant et puniūt. de reliq̄s facinorib⁹ manifestis et occultis magis et pijs nulla fit mentio nec p̄fessio nec p̄nia nec absolutio nec correctio. nec finalis emēdatio. Utunt etiā circūcisione nō in remediū alicui⁹ culpe l̄p̄cā. eo qd de originali pctō penit⁹ ap̄d eos ignorat quid sit. ⁊ solū p quādā supstitutiōe. vñ p magno improprio habet qñ d̄z alicui⁹ vniuersi. id est sine circūcisione. Et hoc idēz ipsi freq̄nter improprianter ceteris dicentes. Vos incircūcisi. Sed mihi videt qd potius vtunt circūcisione. ppter hoc. vt lotio qua se aqua p̄fundūt nō sit inualida remanēte aliq̄ siccitate sub ista pellicula prepucij. sicut superi⁹ in. x. cap. ⁊. xij. de m̄ est. p̄terea etiā diligēter incidūt vngues et radūt pilos. S̄z qd

De secūdo et tercio motiuis

cunq; modo fiat certū est q nō nisi supstitiose vtunt. Nā filij eo
s i frequēter sine circūcisione moriunt nihil eis sollicitudis vt cir
cūcidat adhibēt. qd vtiq; nō pmitterent fieri si saluti crederent
obesse vel pdesse. Cū igit de hoc vel de quibuscūq; alijs inter
rogati fuerint. ne ignorantia eoz notari possit inuoluūt sentēti
as ⁊ quodā obscuro mō loqntes velamen obducunt excusatio
nis. Et hoc sacerdotes faciūt. cū de rebus spūalibus vel de vita
eterna interrogati fuerint. **Seculares** pō. qū de hoc inter eos
sermo orit. varijs trussis ⁊ insolentijs puocari. deridētes ⁊ sub
sannantes. Alij dicunt forte habebimus pulchras vxores. alij
autē forte multa suauia habebimus ad manducandū et bibendū
dicunt ⁊ hmoi. Si aliqs aut feriose forte aliqd dicere vo
luerit. nihil oīno dignū ad ppositū dicere poterit. eo q oīno nis
bil rōni psonū in libris eoz de hoc vel alijs repiri pōt. Et idō
vnusquisq; eoz siue sacerdotes siue ideota sūm ppiā phantasiā
de hoc blasphemāt ⁊ obloquit. **Multa** de antypō quem ipsi
rethichel vocāt. ⁊ de resurrectione mortuoz ⁊ extremo iudicio ⁊
de inferno et purgatorio. friuola ⁊ absurda et ad libitū inuenta
fabulant et garrunt. et inter cetera dicūt. post iudiciū mecho
metus oēs liberabit de inferno cuiuscūq; secte vel religionis fu
erint. neminez relinqndo ppter magnāz potentiam ⁊ auctorida
tem suā quā hz apud deū. **De** alijs innumeris fabulis ex mē
dacijs q de rebus spūalib⁹ versant inter eos. causa breuitatis di
cere plus nolo. hoc tū adijcere volo q nequitia eoz sicut in ces
teris oibus velamine simulatōis obregit et abscondit. ita et igno
rantia sacerdotū eozū velud cuprū auratū sub auri noīs et estis
matōnis rigore obtecta latet. Nam qcquid dicūt qd ve precipi
unt ita volunt ab oibus obseruari quasi preceptū dei vt nemo
audeat vel in minimo cōtradictionē vel resistentiā facere.

Tercius motiū p qd habet euidēs argumētū infidelitatē
huius secte est obstinatio. Quis autē dubitat verā fides liberta
tem volūtatis augere et nō minuere. Tū in euangelio fideles
docibiles dicti sunt eo q rōnes non spernūt sed pbant et ma
lum per rōnes reprobāt. et bona pbātes quecūq; nō recusant.
de malis quoq; bona eliciunt. et aduersa ad suā vtilitatez retor
quent. Et hec oīa fiunt in libertate fidei p quaz oīa coopant in
bo nū his qui sūm ppositum vocati sūt sancti. Nō autem perfia

Capitulum vicesimum primum

30

Diaburcorum sic ait sed more bestiarum sectam suam non rationibus seu argumentis, sed gladiis et armis defendere intendunt. eo quod in lege sua sic se habere dicunt in precepto. Tantam enim pertinaciam et obstinationem inherendo secte ipsius habent quod quasi versus rationis videntur amisisse. et ad nihil aliud se posse moueri vel ficti ex necessitate ostendunt. nam quicquid viderint audierint vel senserint quod hanc sectam non commendat. immediate quasi frenetici amatores execrantes abhorrent. fugiuntque tanquam mortale venenum. nec sunt alicuius spiritualis impressionis capaces. nec aliqua species veritatis eis motiuum prestare potest. Et quamuis hec vniuersaliter de omnibus fiat. tamen pre omnibus alijs illi renegati christiani et desperati sic erroribus execratis habent conscientiam quod videantur ligati cathenis igneis diaboli quas nullatenus dirumpere valent. Unam quendam eorum in familiaris colloquutione interrogavi. quare inquitens rogo propter deum hoc fecisti aut quid te mouit. nihil aliud respondere potuit nisi male dicta dies in qua hoc feci. et ego. Quare ergo non reuerteris ad fidem christi. Et ille retorto collo et auerso vultu. non possum inquit non possum. nihil aliud adijciens. Est et aliud non minus de obstinatione eorum notandum. Creditur enim pro certo quod non sit aliquod genus nationis de quo ad fidei christi non inueniantur aliqui conuersi. De ista autem perversa generatione aliquem proeunte etatis ad fidem christi posse conuertii quasi pro impossibili habet. tamen ut super in capitulo decimo sexto dictum est si fieret. magis pro miraculo habendum esset. Nam cum in primis annis Sixti quarti. Legatio que contra thurcos missa fuerat. per mare plurimos eorum Romam detulissent quorum meliores Pape presentati. reliqui aliorum prelatorum curijs deputati omnes fere baptisati sunt. quorum aliquos ego familiares habui qui magnam deuotionem ad fidei christi ostendentes me interpretante. etiam confessionem et communionem petierunt. quorum vnus quidem confessionem accepit. et autem qui curam eius habebat sacerdoti communionem differre persuasi. michi enim multum difficile videbatur veram fuisse conversionem eorum sic postmodum rei probauit euentus. nam post aliquos annos omnes inuenta occasione et comoditate fugerunt. Et etiam qui in curia pape erant bonam habuissent impressionem. in hoc apte ostendentes se ad baptismum fecte accessisse. Unde de opinione quam prius habui nunc indubitatam sciam. de eis proferre possus quod impossibile sit aliquem thurcum fidem christi recipere.

De secūdo et tercio motiuis

Capitulū. xxv. De quodā no

tabili facto qđ p̄tigit in Thurela ad p̄bationē sup̄ra dictoz.

Nunc ad supradictoz clariorē noticiā et p̄bationē nō pu-
to p̄tereundū qđ daz factū notabile qđ me exīte in thur-
cia p̄tigit. Qđ eo cerit̄ credendū venit qđ nō occulte s̄p totaz
thurecia p̄ulgatū est et nō alicui p̄uate s̄ ipso fraz regi et toto re-
gno ei⁹ euenisse narrabat. Illi⁹ em̄ regis qđ mirathbeg est dicē⁹
pater illi⁹ qđ nūc regnat nō post multo tpe qđ nos in captiuitatez
adduxerūt. Facta est quedā p̄tētio inf̄ sacerdotes qđ tamsmāni
dicunt̄. et religiosos qđ demisebler nūcupant̄. cui⁹ q̄stionis talis
erat tenor. *Altrū vota et elemosyne et oblatiōes cōis ppli iure de-
beant̄ ipsis sacerdotibz. v̄ ipsis religiosis.* Dicebāt em̄ sacerdo-
tes. *Nos sum⁹ curā ppli hñtes. in p̄siliādo. in iudiciādo. in regē-
do et docēdo. legē tribuēdo et obſuando et totius ppli onus por-
tādo. Quia igit̄ misterii n̄m maḡ est necessariū pplō et vniuer-
so regno. merito vota ppli nob̄ debent̄. Et cōuerso istī dicebant̄
nos sum⁹ successores et vices gerētes illoz qđ fundamentū sunt le-
gis et grē. et qđ p̄ pplō corā deo assistētes oēs necessitates ei⁹ suis
meritis et incessione supplētes. totius regni mala et picula auer-
tentēs et bona coopantes. om̄i facultate et studio deficiēte bñā
no succurrūt et auxiliant̄. Et qđ nob̄ pot̄ elemosyne et vota po-
puli iure debent̄. Lūq̄ ita p̄cederēt et nullaz q̄stio definitio-
nē acciperet. in hoc oēs cōsenserūt. vt cā reḡ arbitrio p̄mitteret̄.
Et qđ qđ ab eo definitiū et iudicatiū fuisset. sine om̄i d̄dictiōe
ratū ab oibus haberet̄. Cū itaq̄ rex audita causa et rōnes vtq̄
usq̄ ptis. diligentius puolueret in aio. cepit estimare qđ miste-
riuz sacerdotū regno maḡ nc̄arium esset. p̄pter rōnes supradī-
ctas. et qđ p̄pteria vota ppli in recōpensatiōnē retributionis ma-
gis ad eos p̄tinerēt. S̄z dū ista volūtatis p̄cepto reḡ. ad reli-
giōsoz puenisset noticiā ilico regē adiarūt et petierūt ne istā sen-
tentiā diffinitive p̄ferret. donec ipsi inf̄ se diligent̄ de hac rē cō-
ferre possent. ne anticipatio sentētie in tā ardua causa perplexi-
tate aioz generaret futurā. Quibz dū rex annuisset et septē die-
ruz inducias inf̄posuisset. vna nocte transactis aliquibz diebus
regi in stratu suo requiescenti. subito maḡ p̄motio viscerū quasi
instaret necessitas nature exort̄. qđ cū festinatiōe surgens ad lo-*

31

Capitulum viceſimum ſecundū

cum ex plende neceſſitatis puenit. cuius igitur cū quodā impetu ſup
ſedes ſe iacraſſet ſubito tabula ſub eo rūpiſ. ⁊ deorſum cadens
rex in medio loci ſup q̄ndaz ptem muri. vel vt dicebat ſup q̄dā
ligno ſuſpenſus remanēs ad infima nō deſcendit. dū autē vo
ciſeraret ⁊ nemo auxiliū preſtare poſſet. eo q̄ oēs porte ſeris fir
mate inuente ſunt. Tandē fatigatus quaſi vn⁹ hore ſpacio la
borans ⁊ nihil. pficiens. ſubito venit in mentē ei⁹ vt aliquē ſctō
ru⁹ inuocaret. qđ cū feciſſet mox in loco lumē apparuit. ⁊ qđā
in forma religioſoz appāres. ſic eū alloquit. O dñe rex vbi ſt⁹
illi q̄s tibi ⁊ regno tuo tā necārios eſtimāſti. quare in iſta neces
ſitate tibi nō ſubueniūt. illo autē p̄ timore ⁊ terrore viſionis nihil
rñdēte. ille adiecit. O rex noli timere ſcire te volo q̄ illi tibi ⁊ re
gno tuo magis neceſſarij ſunt q̄ in extremis necitatib⁹ auxiliū
preſtare p̄nt ⁊ cū deſecerit virtus hūana. tūc inuocantib⁹ ſe vir
tus eoz maxie ſe oñdit ⁊ ſuccurrit vt iuerſ. ⁊ cū hoc dixiſſet ip
ſo rege ſine aliqua moleſtia pprio lecto reſtituto. ab oculis eius
evanuit. Et ſic rex ad ſe reuerſus. qđ ſibi acceſſerit aīo reuoluēs
licet ex pdigio cū admiratōne ſuſpēſus. tñ quia de difficultate
queſtionis certificatus ⁊ inſtructus multū p̄tetus erat. Facto
igitur mane oib⁹ puocatis. rez p ordinē expo nit. ⁊ iubet vt ci
to omnes religioſi qui tunc inueniri poterant coram eo addu
cerentur. Quo facto ipſe ſedēs in ſolio ſuo iuxta ſe habens vas
plenū pecunijs ſingulos religioſoz ad ſe accedere fecit. diligen
tius vnūquēq; intuens. cognoscere volens illū qui ſibi apparue
rat. vnūquēq; de pecunia q̄ntuz pugillus cape poterat largien
do. Lūq; ſinguli p̄traſſiſſent. ⁊ de ſupradicto nihil noiſcie inſe
ueniſſet. ⁊ ipſe rex de hoc miraret. ille q̄ inter eos miſtor erat ac
ceſſit ⁊ dicit ei. noueris rex q̄ ille q̄ tibi apparuit. vn⁹ quidē tibi
viſus eſt. ſed in pſona oīm noſtr⁹ hoc factuz eē nōn dubites. eo
q̄ oīm nīm cauſa in cōi tractabat. Et tali igitur viſione inuo vt
melius dicā diabolica illuſione rex ille in tantā dementiā ⁊ alie
nationē animi p̄duct⁹ eſt. vt filio ſuo puulo vix adhuc ecce ano
noz in ſede regni relicto. ipſe ad quandā ciuitatē que manāſſa
dicit ſeceſſit. ⁊ cū alijs religioſis quoz ibi eſt magna multitudo
vitam ducere decreuit. Tranſacto autē in hoc ſuo p̄poſito aliq̄
tempo ſpacio ⁊ filio ſenente in ſolio regali. quedā turbatio ma
gna nō ſine ſanguinis effuſione inter curiales exorta eſt. in can

De quodam nobili facto

tum vt turbationē totius regni nōnulli timuissent futurā. si citō
us non fuisset remediūz adhibitū. Nam illi qui gingisberi di
cunt quoz in curia regia magna est multitudo cōtempo pue
ro regis sibi vnū q̄ eis preesset elegerunt. vt se possent opponere
cōtra oēs qui eis nō p̄sentirent Qd̄ duz p̄ncipes ⁊ magnates
perp̄dissent regem patrē videlicet pueri adeuntes non tā preci
bus q̄ minis p̄uaserūt vt regni totius discrimē qd̄ imminēbat
auerteret. ⁊ futuro malo anteq̄ in augmentū veniret se oppo
neret. Sicut igit̄ licet reluctantēz ad sedē p̄stinā reducerūt ⁊ vs
q̄ ad mortē regnare coegerūt. factū istud in tanto fuit rumo
re per totā thurciā vt a singulis fere nihil aliud tunc tractaret.
Ego etiā licet a pluribz in cōmuni locis de audiuissez. tamē spe
cialiter et p̄matim ab vno religioso ⁊ qui tūc personaliter int̄
fuerat diligentius singula cognoui. Qui etiā quantūz pecunie
de manu regis tūc accepisset. ⁊ q̄ntūz gr̄e ⁊ fauoris vnusquisq̄
cōsecutus fuisset a rege. ⁊ plura alia que tunc p̄rigerāt narrauit
zē. Est ⁊ aliud factū nō mediocre qd̄ nō superflue ad predicta
addendū putauī. qd̄ regis illius qui nūc regnat filij illius de q̄
nunc dictū est tēporibz cōtingisse narrabat. Est em̄ in partibus
orientalibz quidā magnus tartar⁹ qui demyrleng dī de q̄ etiā
superi⁹ mētio facta est. Qui quodā tēpore ad mortē regis thur
coz stimulante odio aspirās quosdāz sui generis in omī nequī
tia artis diabolice famulos ⁊ exptos precibz ⁊ precio induxit.
plura eis tribuens sed multo ampliora p̄mittens si caput thur
ci inimici sui sibi deferrent. Qui dū exequēdi facinoris cōmodi
tatez ⁊ modū pluribz tēporibz quesissent ⁊ in oibus rei difficul
tas occurreret. ⁊ qz ipsi mltē artis diabolice magice quoqz n̄
gromaticē nō modicā h̄ntes peritiā. cogitauerūt aliqd̄ nouitatis
pretēdere. vt sub h̄ pretextu dū regi curioso fuissent p̄ntati. ⁊ ip̄
si nō posse se artē et ludij nouitatē sue exercere nisi oibus exclu
sis dicerent ad sui p̄positi p̄modū ⁊ executionēz venire possent.
Sed rex auisatus per quosdā qui illos suspectos habuerāt eoꝝ
machinamēta caut⁹ p̄uenit. Nā dū inuitati a rege. in habitu
et forma religioꝝz exteri⁹. armis fo incus bñ muniti añq̄
ad ip̄m regez intrassent capti ⁊ penis subacti. hoc malūz qd̄ in
regē cogitauerūt ip̄i a rege interēpti experti sūt. Preterea omne
fere neq̄bas publicū exercentes in ciuitatibz in vjs ⁊ nemoribz

32.

Capitulum vicesimumtercium

et stratis publicis. bono cōl et paci infidiātes. criminosisq; et oīa genera flagicioꝝ sectātes narrabant eisdē tēporib; in habitu et forma religiosoꝝ latitare. Quib; oībus rex permot⁹ et p̄maxie supradictoꝝ neq;cia omot⁹ emisso publico edicto omēs religioſos de regno suo expellere ac pturbare fecit. et inuentū. quēquaz in habitu religionis publice penez custodia subactū. rebus omnibus et vita p̄luari mādauit. Tantā autē excretionē et detestacionē illius generatiōis regis animū tūc occupauit. vt nō solum nomē ill⁹ audire nō poterat. sed etiā quoslibet q̄ in habitu pauperū sibi vbiq; occurrisent. nullaten⁹ sine pturbatōe poterat incueri. Un̄ qui eū comitabant vel p̄cedebāt in locis quib; erat trāsiturus nequaq; pauperē aliquē sinebant apparere. Et siq; incaute apparisset pturbatiōis ei⁹ seuitiā in ptumelijs et verberibus expiebat. Dur⁹ rei tāto securior testimoniū pbibere possum q̄nto eā veritas nō sine timore et periculo in meip̄o exptus didici. Una em̄ dierū diluculo post ortū solis p̄tra aulā regis. p̄pter frigus ad soles cū plurib; alijs diuersi generis et habitus hominib; et paupibus sedēdo ad spectaculū curie et p̄ncipū. quoz multi ad regē q̄ de causa nescio tūc venerāt. trāsacta hora iam sexta incaute remāsimus. recedēte igit̄ vniuersa curia inopināte vidim⁹ de curia regis ereūtes equestres p̄cedēte p̄cone cū baculo et subseq̄ntib; duob; iuuenib; et regem ad balneū (qđ retro nos erat) ituruz. Nis̄is igit̄ nobis mor̄ ipse rex cū magno strepitu vocē emisit. Tūc p̄co cū velocissimo cursu venit ad expellendū nos a facie regis. Et illos quidē qui ad viā quoz erat iturus fugerāt. nō credo p̄bera euadere potuisse. me autē q̄ ad aliā p̄tem fugi. licet tūc vix euadere potui. timoris tñ magnitudo in futurū cautiorē me reddidit. vt añ p̄spectū ei⁹ maxime cuz alijs paupibus nequaq; vltra p̄parerē in via in qua erat trāsiturus. Ex his igit̄ exēplis vnusq;sq; fidelit̄ cōsideras poterit p̄pendere om̄ia que de ista secta dicta sunt veritatem habere maxime circa diuisionem obstinationez et ignorantiam.

Capitulum. xxiiij. De commendatione religionis christiane.

DE secta thurcoꝝ in supioribus sub breuissimo cōpendio dictum est quomō videlicet om̄i fundamento veritatis careant. de nequicia quoz thurcoꝝ et malicia quib; xp̄ianos p̄se

De Recommendatione religionis xpiane.

quantur. 7 de motiuis eam veram p̄suadētibz. et debis que ab
ea retrahunt. 7 oīm motiuoz. illorū declaratione 7 interpreta-
tione cū quibz daz exemptis. Hunc in isto finali caplo de reco-
mendatione religionis sanctissime xpiano 7 paucissimis v̄bis
aliqd dicere debitu estimo. vt de eiusdez veritate cū illi⁹ secte er-
roribz opatiōe facta. quilibet fidelis quā eligere quāq; detesta-
ri debeat luce clari⁹ intelligere possit. ¶ Licet igit̄ sanctissimā
et dignissimā religionē xpiane legis nulla lingua sufficient̄ pos-
sit extollerē 7 sicut debitu eēt magnificare. tñ quātuz ad p̄ntis
materie exigentiā. breuissime in septē causis principaliter eaz in-
tendo p̄mendatā habere scz in fundamētū ei⁹ firmitate 7 necitas-
te. In cultus ei⁹ dignitate. In sacramēto 7 eius scritate. In vir-
tutuz eius nobilitate. In scientie ei⁹ sublimitate. In meritoruz
eius qualitate. In premioz eius quantitate. Sanctissima res
ligio xpiana mysteriū sancte 7 indiuidue trinitatis p̄ fundamē-
to habet. cuius ab initio mūdi tāta necitas fuit. vt sine ei⁹ agni-
tione nulla penitus eēt causa salutis 7 via vel modus placandi
iram dei. An sicut in veteri testamento nemini prolius dabat̄
spes venie vel clementie dei nisi mysteriū sancte trinitat̄ ei⁹ fuis-
set. vel in enigmate vel in aliquo signo vel figura demonstratuz.
Sic 7 in nouo testamēto nemini penitus est spes amicitie dei
nisi mysterio sancte trinitatis veraciter firmiter. et p̄ charac-
teris imp̄sionez substācialiter ei⁹ informatus. Habuit 7 ab ini-
tio hoc ipm sanctissime trinitatis fundamētū tantā in mentio-
bus fidelū firmitatis efficacā q̄ ille antiqu⁹ hūani generis ho-
stis cum oibz artibz dolositanis sue. ipsiusq; carnis illecebre. 7
mūdi fraudulēti inuidie supedificatā ei⁹ fidei 7 charitat̄ stricū-
rā nunq̄ deijcere poterāt. nec vsq; in finē hoc ipm aliquaten⁹
facere poterunt. licet in nouissimis t̄pibus nostris scz et futuris
maxima sit ipsius diaboli potestas 7 c. ¶ Tremat igit̄ in reprobis
mechometus sculat̄ q̄ntuz poterit in anti x̄po diabolus. nulluz
fructū sue neq̄cie reponat̄ sed q̄ntūcunq; malicie excogitare
poterit. electis dei ad gliaz. sibi aut̄ 7 suis oplicibz ad eterne dā-
nationis augmentū redūdabit. ¶ Cultus sanctissime religio-
nis xpiane tante ē dignitatis vt in p̄cipali actu suo ipso mor-
tales homines valeat quodammodo ipsis supernis iocūibus
coequare. nam licet illi eterno deo ineffabiles laudes 7 diuina

33

Capitulum vicelimumtercium

obsequia in defesse reddat. tamē diuine maiestatis oculis nō minus placere p̄probant debite futuris officia ⁊ gratuita obsequia necnō ipsa laudū sacrificia que veri cultores in spū ⁊ veritate de donis ⁊ munerib; desup eis datis. in ecclia militanti quotidie offerūt. In ceteris. etiā que in ea gerunt excedit dignitate oēs actus hūanos q̄ntūcūq; dignos et p̄cipuos. Si em̄ inspiciat sacre doctrine. p̄cedēdi ḡuitas. tractantiū maturitas. materiā ⁊ p̄formitas. fundamētō ⁊ soliditas. doctō ⁊ auctoritas. mysterio ⁊ sublimitas. sacramento ⁊ sanctitas. s̄nitā ⁊ firmitas. verboꝝ tenacitas. argumento ⁊ inconcussa veritas. rōnū ⁊ securitas. dubioꝝ clara dilucidatio. errorū oīm p̄futatio. p̄tēplatio diuino ⁊ deuotio officioꝝ. ministroꝝ nobilitas. prelatoꝝ dignitas. subditoꝝ simplicitas. efficacia docendo ⁊ sufficientia oīm ad salutē p̄tinentiū. Insup abūdantia gratiā ⁊ p̄tutū ⁊ redolentia. deniq; oīm diuinarū ⁊ hūanāꝝ rerū magisteriū ⁊ fidelitū animarū p̄solatio singularis. oīm q; spūaliū ⁊ charismatū copia ⁊ plenitudo aliarūq; rez summū fastigiū ⁊ excellentia infinita. credo q; si oēs hūanoꝝ actū ⁊ excellentie fuerint exhibite p̄ri hui⁹ extreme nō valeant p̄pari. ¶ Sacramentorū sanctitas huius secte religionis tāta est vt in creatura rationali non solū interioris hoīs substantiā diuino vsu aptā reddere sed etiā tantarū ei grā ⁊ redūdantiam infundere sufficit. vt ⁊ fm exterioris hoīs facultateꝝ ad vtilitateꝝ proximoꝝ. de effluentiā grā ⁊ in colloq̄ndo. in p̄uersando. in docendo. ⁊ exhortādo in p̄sulendo. in necessitatibus spūalibus ⁊ temporalibus subueniendo. et in alijs opibus pietatis seruiendo. fructū salutis valeat opari ⁊ singuloꝝ animos ad amoreꝝ dei prouocare. Si autē maioris desiderij corda flagrantia inuenierit. tantā h; efficacitā et potentia p̄cipue sanctitas sacratissime eucharistie vt vtriusq; hoīs. sublata vicioꝝ et terrenoꝝ sarcina adhuc i terra positus illius celestis patrie gustū fructiois veleat conferre. Adhuc etiā ipsoꝝ quattuor elementorū solis quoq; ⁊ lune dignitate ⁊ nobilitateꝝ ceterarūq; creaturarū in multiplici ydolorū ⁊ demonioꝝ cultura. decus ⁊ ornatū p̄dita ⁊ amissa recuperare ⁊ pristino valori restituere. Id quoq; qd̄ in vantarū insensatarū rerū nephādo obsequio a reprobis a p̄ncipio mūdi infideliter exhibitū. neglectū vel deformatū est. in vsu veroꝝ cultorū

De Recommendatione religionis xpiane.

ad honore z laudez creatoris. z gliaz ipsius summi dei renoua
replenisime z reinte gre sua efficacia pot. Hoc qz qd in quoru
cuqz blasphemoz viu maledictu est vl maledicendu vsqz i fine
mōi. erit ipis ipijs ad dānatiōis cumulū. elects ho ad multipli
cē meritorū fructū cooperi finalr z exhibere pot. ¶ Virtutū no
bilitas quibz aie scē in xpianitatē religiōe exercent ad vite spū
alis pfectū fm modū z formā stutū naturalū ad vite sensibll
pfectiōez regulant. Spūs em̄ sensibilis de capite in mēbra cor
poris diffundit z fm dispositiōez organoz format actū in opa
tionē. Eodez mō ipsa diuina grā in aīa rōnali residēs fm dispo
sitiōē voluntatū z effectū hūanoz format effectū spūalis via
te. Uide qz nobile fructū fidei ex affectu tā bene disposito sancti
abrae pziar che. diuina grā pduxit. q̄ ppter excellentiā ipsi⁹ fidei
quā in deū habuit filio suo nō tā charo qz rato i mo p̄mogenito
z vnigenito nō curauit p̄cere. Fruct⁹ autez spei in affectu. Hoe
scti qualis fuit q̄ vniuerso orbe corrupto. solus in fabricatiōe ar
celaborare tpe tā longo nō fastidiuit. Quid charitat⁹ fruct⁹ in
sctō moyse q̄ amore supno ardēs filium filie pharaonis se nega
uit z p̄cusso egyptio hebreū liberās. irā pharaōis incurrere nō
timuit. Sz hec q̄si quedā semina in sctis patribz veteris testa
mēti p̄transiens. si ad amplissimā messe sctōz noui testamenti
accedere z qd in singloz purificate ment⁹ affectu diuina gratia
tā de theologic⁹ qz cardinalibz z moralibz stutū spēbz fructus
pduxerit scire q̄s z intelligere voluerit. xpianoz librariaz per
currat. z dū quasi infinitā legendarū multitudinē hui⁹ materie
inspererit reperiet p̄culdubio mag⁹ admirandā qz inuestigādā
hui⁹ religionis virtutū nobilitatē. Hoc aut non tā mirabile qz
ineffabile qd in affectu spūali electorū nouissimi t̄pis opanduz
venit. diligētiōri studio z deuotioni relinquo. In hoc p̄cludere
volo q̄ q̄cqd ordinis q̄cqd p̄fectiōis z decoris. qd ve dignita
tis z excellentie. in vniuerso orbe a principio vsqz i fine repiri po
tuit. totū ab hui⁹ sanctissime religionis stutū. nobilitate proce
sit. Quibz sublatis. nullus ordo sed sempit̄nus horroz error p̄
manebit. ¶ Sublimitatē scie hui⁹ religionis intelligendā. nul
luz p̄uenientioris. similitudinis modū inuenio qz sicut de paradiso
ereuntes quattuor flumina. totū mundū irrigarūt. sic nimiruz
quattuor euangeliorū scia z doctrina. de religione xpiana qua

34

Capitulum vicesimumtercium

si paradiso celesti egrediens, vniuersalem humanā naturā, diu
 aridā & sterilez, salutis feru fecū dāuit. Ille em̄ magister celestis
 qui dixit, Vos vocatis me magister et dñe, & bene dicitis, sum
 tecū, veniens in terris scholas tenuit, scēz catholicā eccliaz in
 stituit, & scie sublimitatē quā in ea docuit & posteris docendum
 dereliq̄t manifeste oñdit q̄ dicit, Om̄ia quecūq; audiuit a p̄e
 meo nota feci vobis. Q admirandū mysteriū ea q̄ in celo empy
 reo & in cōsistorio scē trinitatis tractant, hoibus in terra mas
 nifestant. Q imensa dignitas religionis xp̄iane, que in scia an
 gelos archāgelos & reliquos ordines btōz & spiritū trāscendit,
 et ad ipsorū cherubin & seraphin arcana p̄silia accedit. Et q̄d
 mirū si hec scia de hoibus deos, de mortalib; immortales face
 re pōt que tales actantū doctorez habuit. Huius sanctissime sci
 entie sublimitatē p̄funditatē longitudinē & latitudinē intellectu
 nō capit humanus neclingua exprimit, sed fide p̄cipitur, spe re
 tinetur & charitate perficitur. Huius scientie scholaz qui intra
 uerit quāuis indoctus doctissimus exadit Quicūq; autē eam
 ingredi aut negligit aut contēnit, quāuis doctissimus ignoranti
 e sue tamē cecitatē in eternū lugebit. **¶** De meritorū qualitate
 huius sanctissime xp̄iane religionis argumētari, aut dubitare
 ip̄sis infidelibus & hereticis derelinquo, quorū quidā xp̄m nō
 verum deum, Alij non verū hominē, reliqui soluz prophetam
 fuisse blasphemarunt. Nemo autē fidelīū qui xp̄m filiū dei & ve
 ruz filiū hoīs de sp̄sancto p̄ceptū, De maria p̄gine natū Int
 homines triginta trib; annis puerfatū, & post infinitos labores
 post miraculorū et doctrinarū insignia a iudeis captū, ligatuz,
 flagellatum, cōspūtū irrisum illusum, spinis coronatū, & infinitis
 doloribus & confusionis opprobrijs iniurijs & blasphemijs sa
 tiatuz, tandē inter latrones affixum cruci, et pro salute humani
 generis acerbissima morte finitū, credūt p̄sitent & supplicē ado
 rant, de eius infinito merito dubitare p̄mittūt, q̄d aut̄ infinituz
 est vltra multiplicari nō pōt. Sup̄flū tñ nō est si gliose p̄ginis
 marie oim scōz ap̄loz martyrū cōfessorū atq; p̄ginū merita q̄
 bus xp̄iana religio dotata est addere voluero.

¶ De quantitate premiorū quid dicenduz putamus Nonne
 iustū est vt fm laborem requies, fm dolores gaudium, & scdm
 confusionem gloria retribuatur. Firmiter igitur credamus

De Recōmendatione religionis xp̄iane.

et nullatenus dubitemus. huic sanctissime religioni. pro infinit
to labore eterne requiei solacium. pro tantarū passionū dolori
bus. sempiterni gaudij refrigeriū. pro cōfessionū et opprobriorū im
mensitate solaciorū glorie sine fine mensure. in retributionis p̄
miū. a iusto et eterno iudice i suo districto et extremo iudicio ex
hiberi. Felix igitur in mo felicioz et felicissima aīa. que huius scripsi
me religionis fundamenti firmitate fundata. cultus ei⁹ dignita
te mācipata. sacramentoz quoq; ei⁹ sanctitate cōsecrata. virtutū
nobilitate decorata. et sciētie eius sublimitate tā fideliter et excel
lenter imbuta. vt per eius infinita merita. ad premioz eius tā sub
limia fastigia finaliter valeat puenire. De nobis p̄stare digne
tur iesus xp̄s dñs noster Qui cū patre et spū sancto viuit et re
gnat deus in secula seculoz Amen.

¶ Qui de secta tburcoz magna et admiranda scire desideras.
pauca que hic inculco sermone et incōpositis verbis dicta sunt.
Rogo ne spernas. Nam si singula bñ inspecta et intellecta fue
rint. de multis et magnis debite inquisitionis materiā et rei ver
tutatis seriem nequaquam tibi negabunt.

Finis.

Oratio testimonialis eorum quæ dicta sunt.

Frerum humanarū dubijs maiori experientie fides ad
libet potior nulli minorez mihi de p̄ditōe ⁊ ritu tbur
corū loquentiū fidē debere cēseo. q̄ eoz truculentissime
captiuitatis et horrende p̄secutōnis p̄ integros viginti annos
terribiles tēpestatū spūaliuz turbines. ⁊ imensa pericula corpo
ris ⁊ aīe ptuli. Et vt possem euadere p̄cipue periculū aīe ⁊ con
seruare fidē xp̄i octo solēnes fugas pegi quarū quelibet hoīem
nō solū in p̄urbationē mittere. v̄z etiā in desperationis foueā
deicere sufficiens materia existere potuisset. Quater quoq; post
fugā p̄cio redēptus. septies p̄ pecunia vendit⁹ ⁊ totidē empt⁹
fui. P̄terea in tm̄ p̄uersatiōis eoz p̄sortio astrictus fui vt ma
terna lingua oblit⁹. eoz barbarice ydeomarz loquela ad plenū
eruditus. necnō l̄ature eozū tā extrance ⁊ p̄erse nō mediocrit̄
instructus adeo vt sacerdos eozū vnus de maiorib; ad benefi
cium ecclie sue nō modicis redditib; dotatū qđ ipse mihi obtu
lit. me sufficientez ⁊ ydoneū estimaret. Porro religiosoz eozuz
morib; ⁊ ritul sic me p̄formauit vt sermonū spūaliū quib; ipi
in collationib; suis ⁊ p̄positiōib; ppli vtunt̄ tantā haberē expe
rientiā ⁊ copiaz tā in scriptis q̄ in mēte. vt nō solū vicini nr̄i qui
me fr̄q̄nter audiebant in p̄gregationib; suis. v̄z etiā de alijs
locis me p̄ponentē audire desiderabāt. ipsoz quoq; religiosozū
plurimi. quos p̄ponent iplo a me dedicere sermōca. Deniq; dño
meo ita charus erā. vt sepius in colloctiōe plurū plus q̄
filiū suū quē vnicū habebat me diligere assereret. ⁊ p̄pter h̄ post
adeptā libertatē p̄missionib; ⁊ p̄cibus me oibus modis retine
re attētabat. Sz q̄a sciebat me valde auidū ad discendū l̄ras.
p̄ excusationē qua me finxi ad studiū ire ⁊ reueri. deceptus me
dimisit. nō tamē sine totius familie sue desolatiōe. rogans p̄ no
men dei ⁊ me chomeri me adiurās vt q̄ntotius redirē. Et forte
adhuc reuersurū a studio expectat vt videlz de meo sacerdotio
et sui desiderij impletione duplex sibi gaudiū qđ multū optaue
rat accrescat. Demū in fine qđ valde paucis ductis in eoz ca
ptiuitatē p̄tingere pōt cū l̄ra impali auctoritate p̄fecta ⁊ auten
ticolū restiū solēni vallata testimonio deo mihi adiutorū p̄re

stante 7 misericordiã. non solũ illius durissime captiuitatis ne
 ribus soluc? verũ etiã illius cruẽtissime secte diabolica infectio
 ne absolutus liber exiui. Detur igitur maioris experientie testi
 moniũ cum euidenti rone. et ego meis postpositis suis assertio
 nibus indubitatẽ cum ceteris fidem adhibebo.

Isti sunt duo sermones in vulgari tburcoz:

Easil olma acbs goelsingi. halinga bakocleni. goze ruenelie
 itma doenuede. yastu clerung delẽ goer. nitscheler yatir duessue
 beni. gir nulã tsthẽyã vessuebã. Ezue vekleri tsastabeni tsthur
 bentolam guer. Kym acb iduep kilir zari kuenerhdur ellinde
 yuari. Suthb mistb yatirkari giri maczkũ nueri gueleni goer
 czorma ballijn kijnzene yuarma yeramaczine kymczini goef
 deczini vullub gyeni iulani goer. Dane mebenimet mustafa.
 huekym itci kastrã kaffa. Doene kyme kildi bafsa. aldaniben
 galani goer Aldãma maladaunara kulukeyla baka iar Seuf
 gile bile yuara baki totasch olani goer Jon? bij czusteri tsattar
 balka mouffer satar Sediczi nehadar duttar czoledigi talani

Tamar utsthum goner ofim bon oeli angirstac. olim (goer.
 endestberczin dost. vulurara dantstbag. Duczeris belli bean
 gissi utsthimis olor eã. tenestbir ystine konp. balk ynginde iont
 stbad. htsch bilmezcẽ ben nirge idẽ. hãke iãna czaffaridẽ. yaco
 caffis don gecmgidẽ. baschsis attra binniststheg. Belle banga
 kauũ gardaßb olo czim degi iolststb. Kim olaczar banga bal
 castb czinindo egali ststbag. galã ben amalumla bernitgeczũ ba
 limla. Bide kauũ guale guele. esden ianga doniststheg. Sãga
 adirem aipassa. nelergelliczor bassa kuming iczidem bagir pis
 sche. kim schzaba kaniststbag. yarrin cziazar guris tsthumla
 galeik derle. kume mir czeuua herle. kimig iczidẽ
 iãststbag amal yuer ynda tsthooap amalissa olor bedepschol bis
 schia olmacz hezzep. bunda azat oirststbag. yonus emdi kil ia
 rak yr aumeaczin dogri bak. Tscumla galeik derle. atli attlia
 czajtststbag.

Interpretatio sermonũ predictorũ in latino.

Noli esse incautus. apert oculos 7 psidera cõditionẽ tuã qã
 mortalis es. Et noli inique agere in hoc seculo. sed de cõmissio
 pniã agere cura. Considera multitudinẽ morientũ 7 disposi
 tionẽ eoz in sepulchris 7 deformitatẽ. quõ pleni sũmibus 7 ser

pentibus. facies deturpate flegmate pleni omni putredie z fetore. Iusti in hoc seculo cum timore vixerunt. z cum dolore mortui et non
 cogent z miseri peccatores rident z solant. credentes se mortem eva
 dere posse. noli igitur argumentum querere ab aliquo vel ratione nec
 contrariuz dicentibus volueris credere. Quotidiana morientium
 experientia et conditio de se te certum reddat. Ubi est meber nuno
 ita fa qd fuit rate auctoritatis vt celo z terre impare videret. et si
 huic mors non peperit que non seducat mundana vanitas. non ergo
 blandiant epalia z caduca sed exerce te in cultu diuino. z associe
 are spualibus rebz que tibi i extremis pnt esse refugiu. **T**onus
 has sententias copulat. vendes plis mercimonia spualia cui ser
 monum veritate meliora facta testimonio esse possunt. **T**is
 mor mortis exterius sed magis interius ei me turbat memo
 ria. Sed qz oibus coe moris scio aliquales mentis releuationes
 habeo. Certum est qd omnes morimur. sed hora mortis tuc so
 luz experlemur quando super feretru positi incipimus cora ocu
 lis omnia lauari. quid faciam aut quo me vertam nescio quan
 do amicia mibi prius chara me solum derelinquit. Tunc pani
 nus quo inuoluar z tabula cum qua efferoz mibi ex omnibus re
 manebunt. Sed forte amici mei et proximi compatietes vsqz
 ad tumulu erunt mibi socij. Quem vero consortem habeo. qui
 do solus in terra tumulatus restabo. Tunc manebunt mecum
 merita z mea sancta desideria. o non illi qui tristes sociauerunt
 gaudento redibunt ad ppta. Sed tibi dico frater chare confi
 dera qualis morientium differentia. Alij em estuabunt in cen
 dio. alij sato satiati gaudebunt refrigerio. Tende instante ultimo
 examine omnes iteruz habent resurgere. Tunc alios gratta spi
 ritus obumbrabit alios ignis eterni incendij concremabit. Non
 verba sed merita ibi respondebunt. qui non habent merita ma
 gnam necessitatem habebunt. Illi autem tunc securi erunt qui
 de hac sine impedimento z liberi exierunt. Tonus ergo age tuc
 de tali prouisione vt tunc apparere possis sine confusione. Quia
 singulorum nomina et merita toti mundo erunt manifesta et
 cognita.

Hec est opinio abbatis Joa

chim de secta mechometi.

Quantuz autē secta mechometi debeat durare habet Dani. vii. vbi declaratū fuit danieli ab angelo de bestia magna q̄ disē similis erat ceteris in hūc mundū. De bestie magne q̄tuor sunt regna q̄ p̄surgēt de terra. Suscipiēt autē regnū sc̄ti dei altissimi et oortinebūt regnū vsq; in sc̄lm ⁊ in sc̄lm sc̄loꝝ. Qd̄ tractās ab obas Joachum sup̄ illo Apoc. xij. Et iratus est draco post mulierē dīc. Si bystoriae ecclīasticas diligenti⁹ notamus cū iam moderata eēt p̄secutio arriani ⁊ etiā in quibusdā deleta inchoante ante cosdroe rege persarū q̄ in p̄secutione orientali precessit mechomet. ⁊ successores ei⁹ p̄secutio istī⁹ secte secuta est. taz imantis et reuera nō hoīm sed bestie cuiusdā terribilis eē viderēt p̄sertim cū ipsius error nō aliq̄ rōne hūana videt eē munit⁹. sed solum detestādo furore mēdacij ⁊ tyrannica armoz p̄tate defensus. Quantū vero inualuerit in breui ⁊ quācito p̄fecerit in malicia sua. haud dubiū p̄pter pctā. testat̄ desolatio ecclīarū syrie ⁊ p̄hemē⁹ palestine p̄ter ⁊ egypti. necnō ⁊ ap̄byce ⁊ mauritāmie et insularū marie in quib; abolito xp̄i noie ipsius mechemet de testanda traditio q̄si magni p̄phe dñi ⁊ p̄conis altissimi p̄dictatur. Deus tanta mala faciet antixp̄s q̄nta iste fecit in mendatio suo. Ut etiā moyses legislator et longo añ precessit xp̄m. ita et iste lator mēdacij p̄aurit itinera antixp̄i. Ac nē cui imāntas hui⁹ bestie videat eē silis aliarū bestiarū Iudei quidez pugnauerūt p̄tra fidē xp̄i sed tñ eis renitētib; ⁊ iniuriis edificate ecclesie hierosolymis ⁊ nō post multos dies absorpti s̄t a romanis ita vt extūc quo ad eos finē accipet ⁊ p̄secutio ecclīaz ⁊ regnū pagani pugnauerūt p̄tra xp̄m sed quidie vincebant a militibus ei⁹. ita vt in dieb; siluestri pape pene redderēt arma ⁊ eidē xp̄i vicario sceptrū regnū affigēnt Gothi et vandali et longo bardī ⁊ alij heretici p̄tīm delcti sunt ab exercitu romanoꝝ p̄tīm ad catholicā fidē p̄uersi. Hec s̄o quarta bestia ita indomabilis fuit vt licet apparuerit ad t̄ps hūiliata et q̄si mortua q̄s iterū magnificata sit ad deuorandū para pl⁹ riere ē q̄s exp̄mere Hec igit̄ est illa bestia quā sc̄tus daniel quartā noiat terribilē nuntis Iohes s̄o tā eaz q̄s tres alias p̄p̄bendit sub vna b̄nte septeꝝ ca

37

De decem nationibus xpianorum.

pta et in vno eoz comua decē. ¶ Et infra paulopost ita dicit
Per hāc bestia diabolus meridianā incolentes beremū viros
solitarios impugnavit. 7 p hāc talia facturū s' est 7 ex pte iam se
cit qualia nō est pmissus in temporibz alijs nec etiā qñ sanctos
martyres lanare ictibus varijs sineretur.

Notanduz qz gentes xpianoz dividuntur. r. nationes vide
licet Latinos Grecos Indos Jacobitas Nestormos
Doronitas Armenos Georgianos. surianos 7 mozarabes.

Prima Natio est Latinoz qz hñt impatores almanie
et reges multos videlz reges Castelle Arro
gonie Portugalie Flaurie. 7 isti sunt de natione byspanica In
natione gallica ē vn⁹ rex frācoz 7 multi duces 7 comites. In na
tione italie est rex Ecclie Neapolitan⁹. multi duces comi
tes marchiones accōitates magne videlz Venetiaz Florentie
Senaz 7 Janue. In germanica at natione pter impatorē qz dz
ēē alman⁹ s' reges multū videlz rex Anglie Scotie. Ungarie.
Bohēmie. Polonie Dacie Frisie. Suedie Norvegie Dalmatie
et multi marchiones. lantgūij. duces comites 7c. Itē in insula
cypri. rex Cypri. Dēs p̄dicti s'z obediētes romane ecclie.

Secunda Natio ē grecoz qz hñt p̄larchā Consta
ntinopolitanū archiepos. ep̄os. abbates.
7c. in spūalibz. In tpalibz s'z impatorē. duces 7 comites 7c. pau
citiū nūero sunt nūc qz agareni 7 thurei occupauerūt 7 inuaserūt
maximā p̄te grecie. Et isti nō obediūt ecclie romane. et hñt ero
rores mltos qz sunt p̄denari p eccliaz qz dicūt qz spūscētūs nō p
cedit a filio sed a p̄te solū Et iā dicūt qz nō est purgatorij.

Tertia Natio est indoꝝ quoz p̄nceps est p̄sbyter Jo
hānes cui⁹ p̄tās excedit oēs xpianos. Nam bz
sub se. lxxij. reges. 7 qñ dicitus dñs p̄sbyter Jobes eq̄tat sp̄ facit
añ se portari crucē lignēā. Qñ tendit ad bellūz facit portari. xij.
crucis de auro 7 lapidibz preciosis factas p̄ vexillo. In illa tera
ra est corp⁹ bñi thome apli in maxima veneratione.

Quarta Natio est iacobitarū a iacobo heretico discip
ulo p̄larche alexadrini iacobite dicitur sunt.
Nū in p̄tibz orientis occupāt magnā partē asie. terrā mabre que
est. p̄ inq̄ egypto 7 terrā ethiōpte vsqz ad indiaz plus q̄s. xl. reg.
Nū circūcidunt 7 baptizant cū ferro ignito. Carācterē crucis

De decem nationibus christianorum

Impriunt in fronteibus et in alijs partibus corporis. vt in pectore vel in brachijs. Hijs consentit soli deo et non sacerdotibus iudeorum et agarorum et dicunt in christo esse tantam naturam diuinam aliqui eorum loquuntur lingua caldaica. alij lingua arabica. alij sero alijs linguis secundum diuersitatem nationum. Et isti fuerunt condemnati in consilio Ledecij.

Quinta Natio est nestorum. a nestorino heretico qui fuit constantinopolitanus episcopus sic dicitur nestorini. Hijs solum ponunt in christo duas personas. vnam diuinam. aliam sero humanam et negant beatam virginem mariam esse matrem dei. sed bene hominis iesu. Hijs vtuntur lingua caldaica in suis scripturis. et perficiunt corpus christi in fermento. Hijs inhabitant tartariam et maiorem indiam: et sunt multo numero Terra eorum continet tantum sicut almania et ytaliam Et isti heretici fuerunt condemnati in tertia synodo episcopalis. et fuerunt diuisi ab ecclesia romana et permanserunt in pertinacia.

Sexta Natio est moronitarum. moronite a quodam heretico Morone dicitur sunt qui vnum intellectum et vnam voluntatem in christo tantum ponunt. Hijs habitant iuxta libiam in puincia fenice in magno numero. viri bellatores in plijs edocti et experti specialiter vtuntur arcibus et sagittis. Hijs more latinorum capant et eorum episcopi anulis mirris et baculis pastoralibus vtuntur. in scripturis littera caldaica et in vulgari arabica vtuntur lingua Hijs aliquando fuerunt sub obedientia romane ecclesie. Nam eorum patriarcha interfuit consilio generali lateranensi celebrato rome sub inno centio. id est. postea recesserunt ab ecclesia romana Hijs primo fuerunt condemnati in synodo constantino. et postea venerunt ad obedientiam romane ecclesie Et ite reuersi sunt ad propriam eorum opinionem in qua perseuerant hodierno tempore.

Septima Natio est armenorum qui habitant in regno armenie prope antiochiam. Hijs proprium ydeoma et linguam communem omnibus habent. et scripturas sanctas et officium ecclesie cantant et dicunt in vulgari lingua ita quod ab omnibus secularibus tam viris quam feminis intelligantur. Sunt suam primatam que vocatur catholicam. cui obediunt sicut nos pape cum magno deuotioe et reuerentia. Quadragesimam ieiunant cum magna deuotione. in qua non comedunt pisces nec bibunt vinum In diebus tantum veneris comedunt carnes.

Octaua Natio est georgiano a beato georgio que habet in prelatis in patronum dicitur sunt georgiani Et habitant in partibus orientalibus Et est plus pulcher fortis et de

De decem nationibus xpianorum.

liciosus. medis. persis et syrijs (in quoz cōsibus cōmorant.)
valde formidulosi. Et vtunt lingua greca. vtuntq; sacramētis
more grecorū. Clerici hāt coronas in capitib; eorū rotūdas. se-
culares sō quadratas. Quā veniūt ad sc̄m sepulch; nō soluūt
sarracenis tributū. et ingrediunt hierlm cū vexillis erectis quia
sarraceni eos timēt. Eoz semie vtunt armis sicut viri. barbas
et crines etiā hāt sic viri. vtunt pulleis albis in capitib; ad altitu-
dinē cubiti. qñ scribūt soldano statim pcedit eis qd petūt.

Nonā Natio est surianorū sic dicitur suriani a ciuitate sur-
q̄ est eminentior ciuitas in suria vlt assyria. Nij vtū-
tur in s̄mone vulgari lingua sarracénica. in scripturis diuis et
officijs misse lingua greca. Nūt ep̄os et s̄suetudinē grecorū. suāt
et eis obediūt in oibus. p̄ficiūt in fermēto. et hūt opiniones gre-
corū p̄tra latinos. Hos sequunt aliq̄ xpiani q̄ in terra sc̄ta vocā-
tur samaritan. p̄mo ouersi tpe ap̄loz. s; ipsi nō hñ sapiūt in ca-

Decima Natio est mozarabū. hñ mo (thollica fide
zarabes fuerūt olim multi nūero in p̄tib; af-
frice et hispanie. sed mō sunt pauci. Sūt em̄ dicitur mozarabes
qz modos xpianoz de arabia in multis tenebāt. Isti vtunt in
officijs diuis lingua latina et obediūt ecclie romane et prelatis
latinoz. Cōficiunt in azimo vt latini. sed in multis discrepant
a latinis qz cū dies naturalis diuidit in. xxiij. horas diei et no-
ctis. tot officia hūt siue horas et psalmos ac hymnos certasq;
orōnes hūt et nimis plixas quas nō dicūt more latinoz. Nā et
qd latini dicūt in p̄ncipio ipi dicūt in fine vel i medio. sac̄m eu-
charistie diuidūt aliq̄ in septē ptes. aliq̄ in decē. Et ē hec natio
valde deuota. In matrimonio sō nō p̄iungunt nisi p̄sonis sue
gētis siue natiōis inter q̄s sc̄ia amisso p̄mo marito nunq̄ p̄iun-
git altri. sed p̄manet in castitate p̄petua. Causa sō tāte diuisio-
nis inter xpianos fuit q̄ ab antiq̄s t̄pibus xpiani fuerūt astricte
ne celebrarent cōsilia generalia. Ideo insurgentib; hereticis i de-
uersi mūdi p̄tibus non fuit q̄ remediū a p̄poneret. Sc̄da cā fuit
negligentia summoz pōtificū. qz uō curauerūt nūcios mittere
ad xpianos in errorib; positos. qz si hoc fecissent multos aut
om̄es ad vnā fidē et obedientiā romane ecclie redurissent.

Finunt Ricus 7 moesthur
corum. vna cum oratione te-
stimoniali eorundem

Sermo
indeoā
te thur
corū euz
itprēta
tione la.
tina

